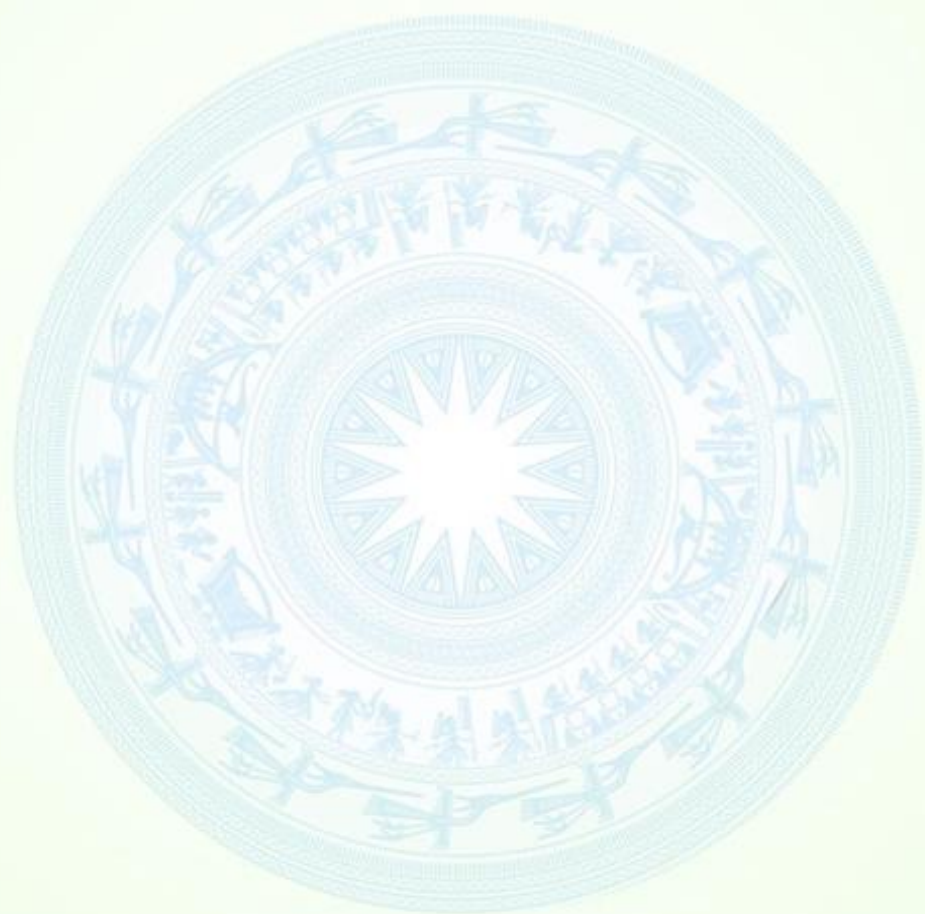

**THƯ VIỆN TỈNH NAM ĐỊNH
PHÒNG CÔNG TÁC BẠN ĐỌC**

**THƯ MỤC
BÁC HỒ VỚI NAM ĐỊNH**

NAM ĐỊNH, 2023

LỜI GIỚI THIỆU

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn dành cho đồng bào cả nước, trong đó có Đảng bộ và nhân dân tỉnh Nam Định sự quan tâm lớn và tình cảm sâu nặng.

Nam Định đã có 5 lần vinh dự được Bác Hồ về thăm. Hình ảnh và những lời căn dặn của Người vẫn luôn cổ vũ, động viên cán bộ và nhân dân trong tỉnh vươn lên không ngừng; vì mục tiêu đưa Nam Định trở thành một trong những tỉnh khá, là cực phát triển quan trọng của vùng Nam Đồng bằng sông Hồng và cả nước.

Hướng tới kỷ niệm 133 năm Ngày sinh của Người (19/5/1890-19/5/2023) và 60 năm ngày Bác Hồ lần cuối về thăm tỉnh Nam Định (21/5/1963-21/5/2023), đồng thời phục vụ cho cuộc thi viết với chủ đề “Bác Hồ với Nam Định, Nam Định với Bác Hồ” do Tỉnh ủy Nam Định phát động, Thư viện tỉnh đã tiến hành biên soạn thư mục “**Bác Hồ với Nam Định**” nhằm tập hợp và giới thiệu danh mục các bài viết, tư liệu, hình ảnh về Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với Đảng bộ và nhân dân tỉnh Nam Định... để đồng đảo bạn đọc tham khảo.

Thư mục chuyên đề gồm 3 phần:

Phần 1: Bác Hồ với nhân dân Nam Định

- Những những lời dạy của Người với nhân dân Nam Định
- Những tập thể cá nhân được Bác Hồ khen thưởng
- Những lần Bác về thăm Nam Định

Phần 2: Nhân dân Nam Định đối với Bác

- Những kỷ niệm về Bác
- Bác Hồ trong sáng tác văn học nghệ thuật tỉnh Nam Định
- Nhân dân Nam Định làm theo lời Bác

Phần 3:

- Phụ lục 1: Một số bài trích báo
- Phụ lục 2: Thư, huấn thị, lời căn dặn của Người
- Phụ lục 3: Tập sách ảnh “Bác Hồ về Nam Định”

Nguồn thông tin trong Thư mục được lấy từ báo, tạp chí hiện có trong Thư viện tỉnh và khai thác trên báo điện tử. Trong quá trình biên soạn không tránh khỏi thiếu sót, xin nhận được ý kiến đóng góp của quý bạn đọc.

THƯ VIỆN TỈNH

PHẦN I: BÁC HỒ VỚI NHÂN DÂN NAM ĐỊNH

Báo Nam Định.- 1964.- Số 270 ngày 13-2

THƯ, HUẤN THỊ, CĂN DẶN CỦA BÁC HỒ VỚI NHÂN DÂN NAM ĐỊNH

- 1. Thư khen tặng hai em nhi đồng liên lạc trong bộ đội chiến khu II cũ**// Trích “Những lời kêu gọi của Hồ Chủ Tịch” .- H.: Sự thật, 1958, Tập 1 .- Tr 205

- Thư khen tặng hai em nhi đồng liên lạc trong bộ đội chiến khu II cũ//“Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia.- 2009, Tập 5 (1947 - 1949).- Tr. 198-199

(Tháng 8/1947)

* Khu II trong kháng chiến chống Pháp gồm các tỉnh cũ: Sơn Tây, Hà Đông, Hà Nam, Nam Định, Ninh Bình, Hòa Bình, Sơn La và Lai Châu

* Em Phạm Đỗ Hải, 13 tuổi là liên lạc viên của một đơn vị thuộc Trung đoàn 34 đang làm nhiệm vụ bao vây quân Pháp tại Thành phố Nam Định. Đầu năm 1947, trong khi đi công tác, em bị giặc bắt. Sau khi hủy tài liệu, Hải đã đóng vai một em bé ngây thơ nên không bị địch nghi ngờ.

Thời gian bị địch giam giữ, Hải đã khôn khéo gọi lòng nhớ quê hương và tình thân phần chiến trong binh lính địch. Một đêm, Hải đã tìm cách rủ hai lính Pháp đã giác ngộ trốn ra ngoài

(Theo “Em bé liên lạc được Bác Hồ gửi thư khen”// Trích “40 năm về vàng”.- Hà Nam Ninh: Ban chỉ huy Quân sự Hà Nam Ninh, 1984.- 180 tr; 20 cm)
- 2. Thư gửi đồng bào và tướng sĩ khu II nhân kỷ niệm một năm toàn quốc kháng chiến**// “Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia.- 2009, Tập 5 (1947 - 1949).- Tr. 319

(Ngày 19/12/1947)

* Khu II trong kháng chiến chống Pháp gồm các tỉnh cũ: Sơn Tây, Hà Đông, Hà Nam, Nam Định, Ninh Bình, Hòa Bình, Sơn La và Lai Châu
- 3. Thư gửi toàn thể bộ đội khu II và khu III**//Hồ Chí Minh toàn tập. - H.: Chính trị quốc gia.- 2009, Tập 5 (1947 - 1949).- Tr. 379-380
- 4. Thư gửi đồng bào An Phú và Văn Giáo (Nghĩa Hưng)**// Trích “Những lời kêu gọi của Hồ Chủ Tịch” .- H.: Sự thật .- 1958, T1 .- Tr. 248

(Tháng 3/1948)
- 5. Thư gửi cụ Chí Tài**// Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia.- 2009, Tập 5 (1947 - 1949).- Tr. 425

(Tháng 5/1948)

Cụ Chí Tài, huyện Hải Hậu, Nam Định quên giúp cho anh em du kích 100 thùng thóc

6. **Thư khen chiến sĩ Văn Diên**//Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia.- 2009, Tập 5 (1947 - 1949).- Tr.443
(Ngày 11 tháng 6 năm 1948)
Chiến sỹ Trần Văn Diên - Anh hùng địa lồi
7. **Thư gửi cụ Tạ Quang Yên**// Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia.- 2009, Tập 5 (1947 - 1949).- Tr.507
(Tháng 9/1948)
(Cụ Tạ Quang Yên có 8 người con trong đã có 6 người tham gia kháng chiến; 4 người đã oanh liệt hy sinh vì Tổ Quốc)
8. **Thư gửi Hội Liên Việt huyện Mỹ Lộc**//Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia.- 2009, Tập 5 (1947 - 1949).- Tr.508
(Tháng 9/1948)
Hội Liên Việt huyện Mỹ Lộc đã kêu gọi được 114 đồng bào (trước làm đường ra làm hội tề) trở về với Tổ Quốc
9. **Lời chia buồn cùng đồng bào công giáo địa phận Bùi Chu**// Trích “Những lời kêu gọi của Hồ Chủ Tịch” .- H.: Sự thật, 1958, T1 .- Tr 280
(Tháng 12/1948)
10. **Thư cảm ơn ông Vũ Hữu Dũng**//Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia, 2009, Tập 5 (1947 - 1949).- Tr.580
(Tháng 3/1949)
Ông Vũ Hữu Dũng, chủ hiệu chè Cộng Hòa, xã Phú Minh, Huyện Hải Hậu, Nam Định đã gửi chè biếu Bác
11. **Thư gửi đồng bào công giáo nhân dịp lễ Nô - en**/ Trích “Những lời kêu gọi của Hồ Chủ Tịch” .- H.: Sự thật, 1958, T1 .- Tr 330
(Ngày 24/12/1949)
12. **Cả nhà kháng chiến**// Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia.- 2009, Tập 6 (1950 - 1952).- Tr.338
(Báo Nhân dân, số 34 ngày 29/11/1951)
(Bà cụ Vĩnh, quê Nam Định, tản cư lên Thái Nguyên, có 6 người con (5 trai và 1 gái) đều ở bộ đội
13. **Gương mẫu dân vận, Nguyễn Văn M**// Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia.- 2009, Tập 6 (1950 - 1952).- Tr.578
(Báo Nhân dân, số 77 ngày 9/10/1952)
Nguyễn Văn M, phụ trách dân quan du kích xã X (Nam Định)

14. **Huấn thị của Hồ Chủ tịch với cán bộ công nhân nhà máy Dệt Nam Định ngày 24/4/1957**// Theo “Nam Hà làm theo lời Bác”. - Nam Hà : Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Nam Hà, 1975. - 174 tr.: ảnh; 19 cm.- Tr. 24-37
- Nói chuyện với cán bộ, công nhân nhà máy Dệt Nam Định// Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia, 2009; 22 cm.- T.8 (1955-1957) .- Tr.336-343
15. **Huấn thị của Hồ Chủ tịch với cán bộ tỉnh Nam Định ngày 24/4/1957** (trích)// Theo “Nam Hà làm theo lời Bác”.- Nam Hà: Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Nam Hà, 1975.- 174 tr.: ảnh; 19 cm.- Tr. 38-42
- Nói chuyện với cán bộ tỉnh Nam Định// Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia, 2009; 22 cm.- T.8 (1955-1957) .- Tr.344-346
16. **Huấn thị của Hồ Chủ tịch với cán bộ và nhân dân tỉnh Nam Định ngày 13/8/1958** (Trích)// Theo “Nam Hà làm theo lời Bác”. - Nam Hà : Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Nam Hà, 1975. - 174 tr. : ảnh ; 19 cm.- Tr. 50-56
- Huấn thị của Hồ Chủ tịch tại Đại hội sản xuất vụ mùa của tỉnh ngày 13/8/1958// Nam Định .- 1958.- Số 93 ngày 2 - 9
- Bài nói với cán bộ và đồng bào tỉnh Nam Định// Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia, 2009, 22 cm.- T.9 (1958-1959) .- Tr.211-215
17. **Huấn thị của Hồ Chủ tịch với cán bộ và nhân dân Nam Định ngày 15/3/1959**// Theo “Nam Hà làm theo lời Bác”.- Nam Hà: Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Nam Hà, 1975.- 174 tr.: ảnh ; 19 cm.- Tr.59-61
- Phải quyết tâm - quyết tâm hơn nữa và quyết tâm mãi để thắng hạn/Lược ghi huấn thị của Hồ Chủ tịch khi xem xét tình hình hạn ở Ninh Bình và Nam Định ngày 15/3/1959//Nam Định.- 1959.- Số 129 ngày 21-3
- Nói chuyện với cán bộ và nhân dân tỉnh Nam Định// Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia, 2009; 22 cm.- T.9 (1958-1959) .- Tr.377-378
18. **Huấn thị của Hồ Chủ tịch với Đảng ủy Nhà máy Dệt Nam Định ngày 15/3/1959**// Theo “Nam Hà làm theo lời Bác”. - Nam Hà : Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Nam Hà, 1975.- 174 tr.: ảnh; 19 cm.- Tr.62-65
- Lời căn dặn Đảng ủy Nhà máy Dệt Nam Định// Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia, 2009; 22 cm.- T.9 (1958-1959) .- Tr.379-380

19.   **- Huấn thị của Hồ Chủ tịch với Đại hội Đại biểu tỉnh Đảng bộ Nam Định ngày 21/5/1963**// Theo “Nam Hà làm theo lời Bác”. - Nam Hà: Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Nam Hà, 1975. - 174 tr.: ảnh; 19 cm.- Tr. 76-85
- Bài nói chuyện của Hồ Chủ tịch tại Đại hội Đảng bộ toàn tỉnh lần thứ V//Sông Đào.- 1963.- Số 197 ngày 28 - 5
- Bài nói tại Đại hội Đảng bộ tỉnh Nam Định// Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia, 2009; 22 cm.- T.11 (1963-1965) .- Tr.81-86
20.   **- Làm cho Nam Định trở thành một tỉnh tiên tiến** (*Bài nói chuyện của Hồ Chủ tịch tại cuộc mít tinh ngày 22/5/1963*)// Sông Đào.- 1963.- Số 195 ngày 23 - 5
- Huấn thị của Hồ Chủ tịch với cán bộ, nhân dân tỉnh Nam Định ngày 22/5/1963// Theo “Nam Hà làm theo lời Bác”.- Nam Hà: Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Nam Hà, 1975.- 174 tr.: ảnh; 19 cm.- Tr. 86-93
- Bài nói với nhân dân và cán bộ tỉnh Nam Định/ Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia, 2009; 22 cm.- T.11(1963-1965) .- Tr.87-91

NHỮNG TẬP THỂ CÁ NHÂN ĐƯỢC BÁC HỒ KHEN THƯỞNG

1. Em bé liên lạc được Bác Hồ gửi thư khen// Trích “40 năm về vàng”.- Hà Nam Ninh: Ban chỉ huy Quân sự Hà Nam Ninh, 1984.- 180 tr; 20 cm.- Tr. 164)
2. Tỉnh Nam Định vinh dự được Hồ Chủ tịch tặng cờ “Chống hạn khá nhất năm 1958” huyện Mỹ Lộc vinh dự và phấn khởi được UBHC tỉnh trao và giữ cờ trong đợt đầu chống hạn// Nam Định .- 1958 .- Số 61 ngày 4 - 2
3. Xã Mỹ Tân được vinh dự giữ cờ “Chống hạn khá nhất năm 1958” của Hồ Chủ tịch// Nam Định .- 1958 .- Số 62 ngày 1 - 3
4. Hồ Chủ tịch gửi lụa tặng chị Tím đẻ sinh ba// Sông Đào .- 1962 .- Số 81 ngày 8 - 5
(Tin - Hồ Chủ tịch gửi lụa tặng chị Trần Thị Tím, 23 tuổi theo đạo Thiên chúa ở xã trực Hùng, huyện Trực Ninh vừa mới sinh được 3 cháu gái cùng một lúc)
5. Hồ Chủ tịch tặng huy hiệu// Sông Đào .- 1963 .- Số 175 ngày 5 - 4
(Tin - Hồ Chủ tịch tặng huy hiệu cho 5 cụ Việt kiều Thái Lan về nước chuyến thứ 59 quê Nam Định)
6. Hồ Chủ tịch thưởng huy hiệu// Sông Đào .- 1963.- Số 201 ngày 11 - 6
*(Tin - Hồ Chủ tịch tặng huy hiệu cho 4 cụ Việt Kiều (quê Nam Định) từ 75 tuổi trở lên ở Thái Lan về nước chuyến tàu thứ 61;
và cho em Nguyễn Ngọc Ký, 16 tuổi ở xã Hải Thanh huyện Hải Hậu bị bại liệt hai tay từ nhỏ đã kiên trì dùng chân cầm bút viết để học tập)*
7. Hồ Chủ tịch thưởng huy hiệu cho cụ Trương Đình Giồng về thành tích trồng cây// Sông Đào .- 1963 .- Số 202 ngày 14 - 6
(Tin - Cụ Trương Đình Giồng ở xã Yên Tiến - Ý Yên đã trồng 5.000 cây lấy gỗ và ăn quả trong năm 1963)
8. Nam Định được tặng cờ thi đua luân lưu của Hồ Chủ tịch về thành tích làm giao thông vận tải nông thôn khá nhất//Sông Đào.- 1963.- Số 178 ngày 16 - 4
9. Hồ Chủ tịch thưởng huy hiệu//Nam Định.- 1963.- Số 246 ngày 15-11
(Tin - Chị Khánh - là người theo đạo Thiên chúa, trước là tiểu thương ở Thành phố Nam Định, sau về quê tham gia lao động sản xuất)

---

nông nghiệp, trở thành chiến sỹ thi đua của HTX Nam Châu, xã Nam Dương, huyện Nam Trực)

10. Hồ Chủ tịch thưởng huy hiệu cho chị Nguyễn Thị Yên//Nam Định.- 1964.- Số 264 ngày 17-1
(Tin - Chị Nguyễn Thị Yên, 18 tuổi, là xã viên HTX nông nghiệp Thanh Bình, xã Yên Thọ - kiện tướng số 1 làm phân bón của huyện Ý Yên)
11. Hồ Chủ tịch thưởng huy hiệu // Nam Định .- 1964 .- Số 302 ngày 2 - 6
(Tin)
  - Đồng chí Nguyễn Thị Kim Dung - ủy viên Ban quản trị HTX Vạn Phong xã Nam Phong, huyện Nam Trực tích cực trong hoạt động cách mạng
  - Bác Mão , thợ tiện của HTX Cơ khí tháng Mười - Tp. Nam Định chế tạo thành công máy rửa đá đơn giản phục vụ phong trào làm thủy lợi 2 năm
  - Em Nguyễn Thị Mùi, 11 tuổi, học sinh lớp 3 trường phổ thông cấp 1 xã Yên Phong, huyện Ý Yên nhận được của rơi trả người đánh mất)
12. Hồ Chủ tịch tặng thưởng huy hiệu// Nam Định .- 1964 .- Số 349 ngày 13 - 11
(Tin)
  - Anh Hoàng Văn Đệ - là đoàn viên thanh niên, công nhân công trường chế biến gỗ (Công ty xây dựng)
  - Và cụ Vũ Thị Kỳ (73 tuổi, theo đạo Thiên Chúa, xã Tân Liêu - Nghĩa Hưng) đã có thành tích bảo vệ tài sản cho HTX
13. Tối 10/7/1965: Lễ nhận cờ thưởng luân lưu “Quyết tâm đánh thắng Mỹ xâm lược” của Hồ Chủ tịch trao cho quân dân tỉnh Nam Hà đã được tổ chức trọng thể tại thành phố Nam Định// Nam Hà .- 1965 .- Số 19 ngày 13 - 7
(Tin - Quân dân tỉnh Nam Hà sau 2 ngày (mùng 2 và 4/7/1965) bắn rơi 6 máy bay Mỹ, giành cơ thưởng luân lưu của Bác)
14. Hồ Chủ tịch thưởng huy hiệu // Nam Hà .- 1965 .- Số 53 ngày 30 - 9
(Tin - Biểu dương gương phục vụ chiến đấu dũng cảm của anh Chu Đình Mùi, chiến sỹ cảnh sát nhân dân thành phố Nam Định)
15. Câu chuyện một cô gái được khen thưởng huy hiệu Bác Hồ/ Vi Kính// Nam Hà .- 1965 .- Số 1 ngày 19 - 5
(Đồng chí Trần Thị Dịu - Đảng viên chính thức của chi bộ HTX Đại Lộc, xã Yên Chính, huyện Ý Yên, cách đây hơn 3 năm đã được Bác Hồ thưởng huy hiệu về thành tích làm thủy lợi)

16. Hồ Chủ tịch thưởng huy hiệu cho chị Nguyễn Thị Lê, Lê Thị Gấm, , và Hoàng Thị Lan // Nam Hà.- 1966.- Số 121 ngày 10 - 3
(Tin)
- Chị Nguyễn Thị Lê - giáo viên bổ túc văn hoá ở thôn Bình Di (xã Giao Hoan - Giao Thủy) bị liệt cả hai chân hai tay vẫn hăng hái tham gia dạy học
- Chị Lê Thị Gấm - 19 tuổi, đảng viên cán bộ tiểu đội ở đại đội 2, đội thanh niên xung phong chống Mỹ cứu nước của tỉnh nhà; đã nêu cao tinh thần xung phong, gương mẫu của người đảng viên, khéo vận động toàn đơn vị góp phần hoàn thành thắng lợi cầu Bàu bàng
- Chị Hoàng Thị Lan, công nhân Phòng Kiến trúc thành phố tuy đã luống tuổi vẫn ham học bổ túc văn hóa
17. Hồ Chủ tịch thưởng huy hiệu cho anh Quách Tiến Quê và chị Nguyễn Thị Vĩnh/Nam Hà.- 1966.- Số 131 ngày 2 - 4
- Anh Quách Tiến Quê, giáo viên trường phổ thông cấp 1 xã Yên Tân (Ý Yên) hết lòng vì học trò
- Chị Nguyễn Thị Vĩnh, quê Thanh Hải (Thanh Liêm)
...
18. Hồ Chủ tịch thưởng huy hiệu cho 2 nữ công nhân ngành sợi//Nam Hà.- 1966.- Số 140 ngày 23 - 4
(Tin)
- Bác Hoàng Thị Na, công nhân nhà máy sợi thuộc nhà máy Liên hiệp Dệt Nam Định, 10 năm hoàn thành vượt mức kế hoạch của nhà máy giao cho trước thời hạn
- Chị Đoàn Thị Ngẩn, công nhân nhà máy Sợi, trong phong trào thi đua “mỗi người làm việc bằng hai, chị Ngẩn đã nêu cao nhiệt tình lao động đứng tăng từ 600 cọc sợi (mức kế hoạch) lên 1.000 cọc là mức cao nhất toàn nhà máy
19. Cậu bé chăn bò và tấm huy hiệu Bác Hồ/ Nam Hà .- 1966.- Số 191 ngày 20 - 8
(Em Phạm Văn Tốn (xã Yên Ninh - Ý Yên) dũng cảm bơi ra dòng sông sâu cứu người chết đuối, được Bác Hồ tặng thưởng huy hiệu. Sau được bầu là chủ nhiệm HTX măng non, chăm sóc trâu bò tốt, đóng góp công sức cho HTX, cho làng xóm)
20. Hồ Chủ tịch thưởng huy hiệu//Nam Hà.- 1966.- Số 195 ngày 30 - 8
(Tin)
Bác Trần Ngọc Chương, 60 tuổi, cán bộ kỹ thuật điện, có thành tích

---

sản xuất và chiến đấu dũng cảm

21. Hồ Chủ tịch thưởng huy hiệu cho những người chiến đấu giỏi sản xuất giỏi// Nam Hà .- 1966.- Số 220 ngày 27 - 10
- ...
- *Đồng chí Trà Đình Khóa, đảng viên, chiến sỹ pháo cao xạ, phân đội X (bộ đội phòng không Nam Hà)*
  - *Đồng chí Phạm Văn Phùng, 21 tuổi, chiến sỹ Công an Nam Định tham gia cứu thuyền đánh cá trên biển bị máy bay Mỹ bắn phá*
  - *Bà cụ Sứy 64 tuổi, theo đạo Thiên chúa, ở khu nhà chung, Tp. Nam Định tích cực tham gia phục vụ chiến đấu*
- ...
22. Hồ Chủ tịch ký lệnh tặng thưởng Huân chương Độc lập hạng nhì cho quân và dân Nam Hà// Nam Hà .- 1967 .- Số 318 ngày 10 - 6
23. Hồ Chủ tịch thưởng huy hiệu cho em Nguyễn Văn Lân, 14 tuổi (Nghĩa Phong - Nghĩa Hưng) đã xông vào nơi lửa cháy cứu sống được cho 3 con trâu cho hợp tác xã// Nam Hà .- 1967 .- Số 3 ngày 30 - 5
24. Hồ Chủ tịch thưởng huy hiệu cho hai em bé chăn trâu dũng cảm: Ngô Thế Nhung và Nguyễn Văn Ngoạn (Tam Hào, Vụ Bản)// Nam Hà .- 1967 .- Số 324 ngày 24 - 6
25. Bác chủ nhiệm được bằng khen của Hồ Chủ tịch/Phạm Định// Nam Hà .- 1968 .- Số 464 ngày 18 - 5
Đoàn Văn Ry: Chủ nhiệm HTX Tiên Tiến
26. Tám huy hiệu Bác Hồ// Nam Hà .- 1970 .- Số 789 ngày 17 - 6
Viết về đồng chí Phạm Xuân Lung - Chủ nhiệm HTX cơ khí Ánh Thép được Bác Hồ tặng huy hiệu
27. Những người được thưởng huy hiệu Bác Hồ// Nam Hà .- 1974 .- Số 1399 ngày 18 - 5

NHỮNG LẦN BÁC VỀ THĂM NAM ĐỊNH

1. Ngày **10/1/1946**: lần đầu tiên được Bác Hồ về thăm Nam Định
2. Ngày **24/4/1957**: Bác về thăm và nói chuyện với cán bộ, công nhân viên Nhà máy Dệt Nam Định
3. Ngày **13/8/1958**: Bác về dự Đại hội sản xuất nông nghiệp của tỉnh họp tại xã Yên Tiến, huyện Ý Yên và thăm hợp tác xã nông nghiệp đầu tiên của tỉnh
4. Ngày **15/3/1959**: Hồ Chủ Tịch về thăm Nam Định, nói chuyện về tình hình chống hạn và đẩy mạnh vụ chiêm; tới thăm Nhà máy Dệt Nam Định
5. Ngày **21/5/1963**: Bác về dự Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Nam Định lần thứ V và thăm nhân dân tỉnh Nam Định

-
1. Nam Định một ngày Đại hội Việt Nam// Cứu quốc .- 1946 .- Số 142 ngày 15 -1
Tường thuật Bác Hồ về thăm Nam Định và Phủ Lý vào mùa hè năm 1946
  2. Hồ Chủ Tịch tại nhà máy Dệt Nam Định//Nhân dân.- 1957.- Số 1145 ngày 26-4
  3. Hồ Chủ tịch thăm thành phố Nam Định//Nhân dân.- 1957 ngày 25-4
  4. Đại hội sản xuất vụ mùa của tỉnh Nam Định cùng nhân dân xã Yên Tiến)/ Lê Vũ// Nam Định .- 1958 .- Số 90 ngày 16 - 8
Ý Yên đã được vinh hạnh đón Hồ Chủ tịch
  5. Trên 5 vạn nhân dân Nam Định tung bừng họp mít ting chào mừng Hồ Chủ tịch và Đại hội Đảng bộ toàn tỉnh// Sông Đào .- 1963 .- Số 195 ngày 23 - 5
  6. Hồ Chủ Tịch về thăm tỉnh Nam Định: Bài nói chuyện của Hồ Chủ tịch//Nhân dân.- 1963.- Số 3345 ngày 25-5
  7. Bài nói chuyện của Hồ Chủ tịch với đồng bào và cán bộ tỉnh Nam Định//Nhân dân.- 1963.- Số ngày 3347 ngày 27-5
  8. Thượng Đẳng sau ngày Bác về thăm/Đăng Lên//Sông Đào.- 1963.- Số 195 ngày 23 - 5
  9. Bác Hồ và đồng chí Lê Đức Thọ - Ủy viên Bộ Chính trị Trung ương Đảng thăm khu triển lãm truyền thống đấu tranh của Đảng bộ và nhân dân Nam Định tháng 5 - 1963// Nam Hà .- 1970.- Số 722 ngày 1 - 1

PHẦN II: NHÂN DÂN NAM ĐỊNH VỚI BÁC HỒ

Lòng dân đối với Hồ Chủ tịch

Hồ Chủ tịch không những chỉ là một vị lãnh tụ kính yêu nhất, mà Người còn là Cha, là Bác, là Anh của tất cả gia đình Việt Nam. Lòng Người đối với nhân dân thật là thân thiết bao la. Nhân dân, đối với Người thật vô cùng kính mến.

Và, đã có biết bao nhiêu hình ảnh cảm động như và hơn những sự việc dưới đây của quần dân Nam Định, để biểu lộ lòng kính mến ấy:

Những bức chân dung

Ông Trần bá Điều ở xóm Mai quyền xã Hải phú (Hải hậu) đã có một lòng tôn kính sắt son đối với Hồ Chủ tịch. Khi kháng chiến bùng nổ, ông còn giữ lại được 1 bức chân dung Người vẽ bằng sơn mù trên vải, khổ 30 x 40 phân. Ở đây, 7 ngày 1 lần dịch tổ chức sực sạo kiểm soát, khám nhà. Ông vẫn tìm được những chỗ tôn nghiêm nhất để dấu tấm chân dung này. Đến khi khu căn cứ du kích được mở rộng, bức chân dung này đã được luân chuyển treo ở nhiều cuộc hội nghị của huyện và các xã lân cận.

Cụ Nguyễn ngọc Đại ở xóm 8 xã Hải cát (Hải hậu) cũng đã cuộn 1 bức chân dung Hồ Chủ tịch vào một ống tre để cất dấu suốt 27 tháng địch hậu; cho đến ngày hòa bình lập lại, cụ trân trọng mang ra treo. Khi cất dấu cụ thường bảo con cái: «Anh cụ Hồ phải giữ cẩn thận, không để hư hỏng, thế cũng là tỏ lòng biết ơn cụ».

Quyết đánh thắng

Các chiến sĩ ngoài mặt trận, mỗi lần xung phong sát địch thường hô lớn «Hồ chí Minh muôn năm!» để kích thích tinh thần dũng cảm cho nhau. Và sau mỗi trận đánh thắng, điều trước hết là đều muốn dâng ngay thành tích ấy lên Hồ Chủ tịch.

Đây một đơn vị chiến đấu ở Nam Định đã thể hiện ý nguyện đó:

«Đêm mùng 6 - 1 - 1952, để kỷ niệm ngày thành lập Đảng, đơn vị chúng cháu đã tấn công vào thành phố Nam Định tiêu diệt hoàn toàn đội biệt kích Hồ xám một đội lính có tiếng hung

ác, dã man nhất để lấy thành tích dâng lên Đảng, Bác. Kết quả bắt được 161 tên, giết 25 tên trong đó có tên Vàng-dăng-Be chỉ huy trưởng.

Nhưng chúng cháu không lấy thế làm tự mãn, còn quyết tâm liên tục chiến đấu, xin hứa với Bác vượt mọi khó khăn gian khổ để làm tròn nhiệm vụ».

Và còn biết bao chuyện khác nữa:

Cụ Tạ quang Yên ở phố hàng Song (thành phố) có 5 con tòng quân được Hồ Chủ tịch tặng 1 chiếc áo, khi bị địch theo rồi, khùng bố quá, không giữ được cả chiếc áo, cụ còn cố cất lấy 1 mảnh có đóng dấu và chữ Hồ Chủ tịch tặng, cất dấu, giữ được đến nay. Ông Cậy ở phố Đình tiên Hoàng, cụ Chử ở xóm 1 Xuân bắc (Xuân trường) đều sống trong nanh vuốt giặc cũng cố giữ được tờ tin phiếu, giấy bạc có chân dung Hồ Chủ tịch để mỗi khi vắng về đem ra chiêm ngưỡng...

Thật là nói sao cho hết những tấm lòng kính mến biết ơn của nhân dân ta đối với Hồ Chủ tịch!

Báo Nam Định .- 1959.- Số 137 ngày 17-5

KỶ NIỆM VỀ BÁC

1. Ai chụp chân dung Bác Hồ đầu tiên?/ Ngọc Anh.- Giáo dục và thời đại.- 2008.- Số 126 ngày 21 - 10
2. Bác dạy về chống hạn, úng/ Tất Thắc.- Nam Định.- 2008.- Số 1738 ngày 1 - 9
Viết về công tác thủy lợi trong nông nghiệp
3. Bác Hồ đã nâng cánh cho tiếng đàn bầu của tôi/ Nguyễn Hoàng Sáu.- Nam Định cuối tuần.- 2008.- Số 1721 ngày 1 - 8
Viết về nghệ sĩ u tú Nguyễn Tiến - Đoàn ca múa Quân đội
4. Bác Hồ với các nghệ sỹ Nam Định/ Hồng Hạnh.- Nam Định cuối tuần.- 2008.- Số 1677 ngày 16 - 5
5. Bác Hồ với gia đình nữ Anh hùng liệt sỹ Hoàng Ngân/ Dương Tuấn Hoa.- Pháp luật Việt Nam.- 2009.- Số 287 ngày 9 - 11
6. Bác Hồ với Nam Định/ Mai Huế.- Nam Định.- 2010.- Số 2090 ngày 19 - 5
Viết về những tài liệu, hiện vật về Bác Hồ đang lưu giữ tại Bảo tàng tỉnh
7. Bác Hồ với nông dân/ Bùi Công Bính.- Nam Định cuối tuần.- 2008.- Số 1725 ngày 8 - 8
8. Bác Hồ với Tết Trung thu/ Nguyễn Xuyên.- Nam Định.- 2008.- Số 1743 ngày 12 - 9
9. Câu chuyện cảm động về tấm áo lụa Bác Hồ tặng mẹ Việt Nam anh hùng Nguyễn Thị Nuôi/ Tuệ Linh.- Đời sống & Pháp luật.- 2013.- Số 88 ngày 24 - 7
Viết về mẹ Việt Nam anh hùng Nguyễn Thị Nuôi ở Tp. Nam Định
10. Câu chuyện về người bốn lần gặp Bác Hồ/ Nguyễn Doãn Thành.- Người Hà Nội.- 2010.- Số 26 ngày 25 - 6
(NSUT Kim Liên)
11. Chiếc huy hiệu Bác Hồ/ Trần Văn Soạn.- Nam Định.- 2011.- Số 2297 ngày 18 - 5
Viết về kỷ niệm khi được gặp Bác Hồ của đồng chí Trần Văn Soạn (Nguyên Chính trị viên Tỉnh đội, nguyên Phó Bí thư Tỉnh ủy, nguyên

---

Chủ tịch UBND tỉnh, nguyên Phó Tổng Thanh tra Nhà nước)

12. Chuyện bà nghị sĩ ... dạy trâu/ Minh Thứ.- Giáo dục & Thời đại chủ nhật.- 2013.- Số 32 ngày 11-8 .- Tr. 14 - 15
Viết về bà Nguyễn Thị Kim Dung, nguyên đại biểu Quốc hội khóa III (1964 - 1971) ở thôn Vạn Diệp xã Nam Phong, Tp Nam Định 2 lần được gặp Bác Hồ
13. Chuyện chưa biết về người lái xe cho hai vị chủ tịch nước/ Hoa Việt.- Bảo vệ pháp luật.- 2012.- Số 35 ngày 1 - 5
Viết về ông Nguyễn Văn Mùi quê ở xã Xuân Hùng huyện Xuân Trường
14. Chuyện chưa kể về người “tài xế” của hai vị Chủ tịch nước/ Ngô Gia.- Gia đình Việt Nam.- 2012.- Số 20. - Tr. 10 - 11
Viết về ông Nguyễn Văn Mùi, SN 1931, quê ở xã Xuân Hùng huyện Xuân Trường
15. Chuyện về một nữ đại biểu Quốc hội hai lần được gặp Bác Hồ/ Văn Thứ.- Nam Định cuối tuần.- 2013.- Số 2731 ngày 17 - 5
Viết về bà Nguyễn Thị Kim Dung, nguyên đại biểu Quốc hội khóa III (1964 - 1971) ở thôn Vạn Diệp xã Nam Phong Tp Nam Định
16. Chuyện về tám ảnh chân dung Bác Hồ đầu tiên được phổ biến rộng rãi/ Phó Đức An.- Người Công giáo Việt Nam.- 2006.- Số 33. - Tr. 13
17. Cự vô địch 200m ếch Ganefo 1966 Vũ Thị Sen với kỉ niệm gặp Bác Hồ: Nhớ mãi giây phút được gặp Bác/ Việt An.- Đại đoàn kết.- 2011.- Số 119 ngày 19 - 5
Bà Vũ Thị Sen ở làng Bình Hải, xã Nghĩa Phú, huyện Nghĩa Hưng
18. Gặp lại người tài xế năm xưa lái xe cho hai vị Chủ tịch nước/ Bảo Hằng.- Đời sống & Pháp luật.- 2012.- Số 76 ngày 25 - 6
Viết về ông Nguyễn Văn Mùi, SN 1931, quê ở xã Xuân Hùng, huyện Xuân Trường
19. Gặp mặt người lái xe cho Bác Hồ/ Tiến Dũng.- Khoa học & Đời sống.- 2008.- Số 104 ngày 28 - 8
20. Gặp một người “lần đầu được gặp Bác”/P.V// Sông Đào .- 1963 .- Số 197 ngày 25 - 5
(Đồng chí Bình, Bí thư Chi bộ, chủ nhiệm HTX Tiền Phong, xã Thọ Nghiệp)

21. Gặp người 19 năm lái xe cho Bác Hồ và Bác Tôn/ Đơn Thương.- Sức khỏe & Đời sống chủ nhật.- 2011.- Số 134 (3014) ngày 21 - 8
Viết về ông Nguyễn Văn Mùi, SN 1931 ở thôn Bắc Cầu xã Xuân Hùng huyện Xuân Trường
22. Kỷ niệm hai lần được gặp Bác Hồ/ Vũ Hồng Nhung.- Văn hóa Thể thao và Du lịch Nam Định.- 2012.- Số Xuân Nhâm Thìn 2012 (số 1). - Tr. 18 - 20
Theo lời kể của bà Nguyễn Thị Kim Dung ở thôn Vạn Diệp xã Nam Phong, Tp Nam Định
23. Kỷ niệm lần gặp Bác và kỷ vật thiêng liêng của NSUT Kim Liên/ Trần Quang Nhất.- Tạp chí Văn hóa, Thể thao và Du lịch Nam Định.- 2008.- Số 3 + 4 . - Tr. 6 - 8
Kỷ niệm lần gặp Bác và kỷ vật thiêng liêng của NSUT Kim Liên
24. Kỷ niệm về lần được gặp Bác Hồ/ Hoài Phương.- Nam Định.- 2010.- Số 2013 ngày 1 - 1
Bác Nguyễn Thị Kim Dung ở thôn Vạn Diệp, xã Nam Phong, Tp Nam Định
25. Kỷ niệm về lần được gặp Bác Hồ/ Hoài Phương.- Nam Định.- 2010.- Số 2013 ngày 1 - 1
26. Kỷ niệm về tấm huy hiệu Bác Hồ/ Trần Duy Hưng.- Nam Định cuối tuần.- 2006.- Số 1261 ngày 19 - 5
Viết về những kỷ niệm của những người đã được Bác Hồ gửi tặng huy hiệu
27. Ký ức đẹp của người lái xe phục vụ Bác Hồ/ Văn Thứ.- Nam Định cuối tuần.- 2012.- Số 2506 ngày 18 - 5
Viết về ông Nguyễn Văn Mùi, SN 1931, quê ở thôn Bắc Cầu xã Xuân Hùng huyện Xuân Trường
28. Lần cuối cùng gặp Bác/ Kim Liên kể, Hà Khang ghi// Nam Hà .- 1970 .- Số 779 ngày 25 - 5
29. Lời Bác và tâm lòng người thợ dệt thành Nam đối với Bác// Nam Hà .- 1970 .- Số 777 ngày 20 - 5
Nhớ lại những lời Bác dạy khi tới thăm nhà máy Dệt Nam Định

-
30. Lúa Bác Hồ/ Trần Đắc Lực// Nam Hà.- 1970.- Số 776 ngày 18 - 5
Nhớ lại ngày Bác về thăm xã Yên Tiến (Ý Yên)
  31. Một lần được gặp Bác Hồ/ Vương Văn Kiểm.- Nam Định cuối tuần.- 2010.- Số 2088 ngày 14 - 5
Kỷ niệm của ông Vương Văn Kiểm ở số 41 Tràng Thi, phường Trần Đăng Ninh, Tp Nam Định
  32. Mười năm tôi làm tài xế cho Bác Hồ/ Thanh Lương.- Nhân đạo và đời sống.- 2006.- Số 25 ngày 21 - 6
Ghi lại câu chuyện của ông Nguyễn Văn Mùi quê ở Nam Định, người từng lái xe cho Bác Hồ trong những năm kháng chiến
  33. Nghệ sỹ ưu tú Kim Liên - Người ngâm bài thơ “Xuân 1968” của Bác Hồ/ Thu Trang.- Tạp chí Văn hóa, Thể thao & Du lịch Nam Định.- 2009.- Số 3. - Tr. 28, 30
  34. Người 19 năm lái xe cho Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chủ tịch Tôn Đức Thắng/ Đơn Thương.- Đại đoàn kết.- 2008.- Số 133 ngày 28 - 8
Viết về bác Nguyễn Văn Mùi, SN 1931, ở Bắc Cầu, Xuân Hùng, Xuân Trường
  35. Người 20 năm lái xe cho Bác Hồ, Bác Tôn/ Ngọc Khánh.- Giao thông.- 2013.- Số 7+8+9+10 ngày 14 - 6
Viết về ông Nguyễn Văn Mùi quê xã Xuân Hùng, huyện Xuân Trường
  36. Người chiến sỹ Điện Biên vinh dự được gặp Bác Hồ/ Đoàn Quốc Sỹ.- Nam Định.- 2009.- Số 1864 ngày 15 - 4
Viết về đại tá Lâm Ngọc Cán ở xóm 3, xã Hải Hà, huyện Hải Hậu
  37. Người lái xe cho Bác và những chuyện bây giờ mới kể/ Cao Hòa.- Tuổi trẻ thủ đô.- 2012.- Số 1053 ngày 18 - 5
Viết về ông Nguyễn Văn Mùi, SN 1931, quê ở thôn Bắc Cầu, xã Xuân Hùng, huyện Xuân Trường
  38. Người lái xe phục vụ Bác Hồ năm xưa/ Nguyễn Lê Phương.- Quân đội nhân dân cuối tuần.- 2008.- Số 667 (945) ngày 12 - 10
Viết về bác Nguyễn Văn Mùi, quê Nam Định, hiện ở SN 34 ngõ 4, phố Phương Mai, quận Đống Đa, Hà Nội
  39. Người lái xe phục vụ Bác Hồ/ Nguyễn Văn Thế.- Người cao tuổi.- 2009.- Số 146 tháng 4. - Tr. 2, 5

-
40. Người lái xe Số Một/ Thanh Nhuận.- Bảo hiểm xã hội.- 2014.- Số 70+71 (931+932) ngày 2 - 9
Viết về ông Nguyễn Văn Mùi, SN 1931, quê ở xã Xuân Hùng huyện Xuân Trường đã có 16 năm làm bảo vệ, lái xe cho Chủ tịch Hồ Chí Minh
  41. Người ngâm bài thơ chúc Tết cuối cùng của Bác Hồ/ Nguyễn Cảnh Tuấn.- Văn nghệ công an.- 2009.- Số 95 + 96 Xuân Kỷ Sửu
  42. Người nghệ sỹ hai lần vinh dự được gặp Bác Hồ/ Khánh Ngọc.- Nam Định cuối tuần.- 2010.- Số 2100 ngày 4 - 6
  43. Người nhạc sỹ được tặng huy hiệu Bác Hồ/ Việt Thắng.- Nam Định cuối tuần.- 2007.- Số 1533 ngày 7 - 9
  44. Người phụ nữ 4 lần được gặp Bác Hồ/ Hoài Phương.- Nam Định.- 2008.- Số 1732 ngày 22 - 8
  45. Người thợ mộc làm bộ cánh cửa Lãng Bác Hồ/ Minh Thuận.- Nam Định cuối tuần.- 2006.- Số 1261 ngày 19 - 5
Viết về cha con cụ thợ mộc Nguyễn Ngọc Ao ở xã Đông, thôn Gia Hòa, xã Nam Cường, huyện Nam Trực
  46. Nguyễn Hồng Nghi với hình ảnh Bác Hồ/ Nguyễn Thành Nam.- Sức khỏe và Đời sống.- 2007.- Số 5 ngày 22 - 3
  47. Nhà báo Hoàng Tùng và những kỷ niệm làm báo bên Bác Hồ/ Trần Đức.- Khuyến học & Dân trí.- 2007.- Số 26 ngày 28 - 6
  48. Nhớ lần Bác Hồ về dự Đại hội Đảng bộ tỉnh/ Nguyễn Kim Chiến Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy.- Nam Định.- 2020.- Số 4704 ngày 24 - 9
  49. Nhớ mãi những kỷ niệm đẹp về Bác/ Hoài Phương.- Nam Định.- 2010.- Số 2090 ngày 19 - 5
Theo lời kể của thầy thuốc ưu tú, bác sỹ An Đông Hải, nguyên Bí thư Đảng ủy, Giám đốc BVĐK tỉnh
  50. Những chỉ dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong lần thứ 4 về thăm tỉnh Nam Định/ Nguyễn Kim Chiến Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Nam Định.- Nam Định.- 2019.- Số 4249 ngày 15 - 3
  51. Nơi lưu giữ những tư liệu, hình ảnh về Bác Hồ/ Việt Thắng.- Nam Định cuối tuần.- 2012.- Số 2506 ngày 18 - 5

52. Nữ kiện tướng bơi lội được tặng huy hiệu Bác Hồ/ Lê Việt Thắng.- Nam Định cuối tuần.- 2006.- Số 1231 ngày 23 - 6
53. Nữ nghệ sĩ chèo 4 lần được gặp Bác Hồ/ Minh Vụ.- Phụ nữ Việt Nam.- 2009.- Số 60 ngày 20 - 5
54. Ở một vùng quê Bác đã về thăm/ Hoàng Tuấn.- Nam Định.- 2008.- Số 1738 ngày 1 - 9
Viết về xã Yên Tiến - Ý Yên
55. Sáu lần gặp Bác Hồ/ Đào Thị Hào kể; Hoàng Trúc Long ghi// Nam Hà .- 1967 .- Số 308 ngày 19 - 5
Đào Thị Hào: AHLĐ, công nhân nhà máy Dệt Nam Định
56. Tài sản vô giá của người lái xe cho Bác Hồ và Bác Tôn/ Đơn Thương.- Đời sống & Pháp luật.- 2011.- Số 101 ngày 23 - 8
Viết về ông Nguyễn Văn Mùi, SN 1931 tại thôn Bắc Cầu xã Xuân Hùng huyện Xuân Trường
57. Tài xế của Bác Hồ/ Cao Nguyên.- Gia đình.- 2009.- Số 35. - Tr. 8 - 9
58. Tấm lòng của một người dân với Bác/ Hoài Phương.- Nam Định cuối tuần.- 2012.- Số 2506 ngày 18 - 5
Viết về vợ chồng ông Ngô Mạnh Đệ ở thôn Đông Cao, xã Yên Lộc, huyện Ý Yên
59. Thầy thuốc phải là mẹ hiền/ Văn Thận// Nam Hà .- 1973 .- Số 1244 ngày 19 - 5
60. Theo dấu chân Người/Phạm Định//Nam Hà.- 1974.- Số 1399 ngày 18-5
Nhớ lại ngày Bác về thăm nhà máy Dệt Nam Định
61. Tiến “bầu” 2 lần được gặp Bác Hồ/ Nguyễn Hoàng Sáu.- Bạn đường.- 2008.- Số 24 ngày 24 - 3
62. Trò chuyện với người tài xế của Chủ tịch Hồ Chí Minh/ Tân Linh.- Văn hóa.- 2011.- Số 2048+2049 ngày 2 - 9
Viết về ông Nguyễn Văn Mùi quê ở xã Xuân Hùng huyện Xuân Trường

63. Trung thu nhớ Bác/ Bùi Công Bính.- Nam Định cuối tuần.- 2008.- Số 1744 ngày 12 - 9
64. Vinh danh huy hiệu Bác Hồ/ Lê Việt Thắng.- Nam Định cuối tuần.- 2008.- Số 1796 ngày 12 - 12
Viết về nữ kiện tướng bơi lội Vũ Thị Sen, ở Nghĩa Phú - Nghĩa Hưng và NSUT Kim Liên ở TP. Nam Định
65. Vinh dự gặp Bác Hồ/ Hòa Nhân.- Thời báo ngân hàng.- 2011.- Số 46 ngày 21 - 3
Hồi ức của ông Đoàn Duy Bảo, nguyên cán bộ ngân hàng Nam Định được gặp Bác Hồ khi Bác về thăm Nam Định năm 1962
66. Yên Tiến nhớ ơn Người/ Phạm Văn Đại.- Nam Định.- 2006.- Số 1260 ngày 19 - 5

**BÁC HỒ TRONG SÁNG TÁC
VĂN HỌC - NGHỆ THUẬT NAM ĐỊNH**

1. 12 kịch ngắn với chủ đề: Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh / Trịnh Quang Khanh. - H. : Sân khấu, 2020. - 239 tr. ; 21 cm
Chỉ số phân loại DDC: 895.92224
Ký hiệu kho:
Kho Địa chỉ: DC.002182, DC.002183
Kho Kho Đọc: KD.047777
Kho Mượn: KM.033287
2. Bác Hồ trong trái tim người họa sĩ làng quê/ Phạm Quang Huy.- Người công giáo Việt Nam.- 2010.- Số 5. - Tr. 3
3. Gặp tác giả bài thơ “Chúng cháu canh gác Bác ngủ, Bác Hồ ơi!”/ Trần Duy Hưng.- Nam Định cuối tuần.- 2008.- Số 1737 ngày 29 - 8
4. Hình tượng Bác Hồ trong tuyển tập kịch của tác giả - NSƯT Trịnh Quang Khanh/ Hoàng Trúc Long.- Văn hóa, Thể thao và Du lịch Nam Định.- 2013.- Số 3. - Tr. 71 - 74
5. Nghệ sỹ Vũ Năng An và bức ảnh “Bác Hồ tại mặt trận Đông Khê”/ Minh Thuận.- Nam Định.- 2006.- Số 1385 ngày 22 - 12
6. Nghệ sỹ Vũ Năng An và những tác phẩm ảnh về Bác Hồ/ Thu Trang.- Nam Định cuối tuần.- 2007.- Số 1469 ngày 18 - 5
7. Người toả sáng trong ta: Tập thơ văn .- Nam Hà: Ty Văn hoá, 1970 .- 117 tr.; 19 cm
Nêu lên tình cảm của cá nhân và tập thể qua những lần gặp Bác - Nguyện suốt đời làm theo lời Bác dạy
8. Tôi vẽ bức tranh “Bác Hồ đi chiến dịch”/ Lê Đức Biết.- Nam Định cuối tuần.- 2009.- Số 1938 ngày 21 - 8
9. Vũ Năng An chụp ảnh Bác Hồ/ Phó Đức An.- Người làm báo.- 2008.- Số 10 . - tr. 5

HỌC TẬP VÀ LÀM THEO TẤM GIỜNG ĐẠO ĐỨC HỒ CHÍ MINH

1. Bà Mỹ làm theo lời Bác/ Trần Văn Trọng.- Nam Định cuối tuần.- 2019.- Số 4295 ngày 17 - 5
Viết về bà Trần Thị Mỹ ở xóm Mỹ, xã Mỹ Thắng, huyện Mỹ Lộc
2. Mừng thọ Bác, Điện Biên quyết tâm gặt chiêm nhanh, làm mùa sớm/Như Mai// Nam Hà.- 1995.- Số 2 ngày 21 - 5
(Xã viên HTX Điện Biên, xã Nhất Trí, huyện Vụ Bản)
3. Lời Bác dạy tiếp thêm sức mạnh/Vũ Hoàng//Nam Hà.- 1965.- Số 65 ngày 28 - 10
(Phong trào học tập theo thư Bác nhân dịp kỷ niệm 20 năm ngày thành lập nước Việt Nam dân chủ cộng hòa của thanh niên Nam Hà)
4. Thượng Đổng sau ngày Bác về thăm/ Đăng Lân// Sông đào .- 1962 .- Số 197 ngày 25 - 5
(Thôn Thượng Đổng, xã Yên Tiến)
5. Bác dạy về chống hạn, úng/ Tất Thắc.- Nam Định.- 2008.- Số 1738 ngày 1 - 9
6. Các cấp Hội Nông dân làm theo Bác/ Lam Hồng.- Nam Định.- 2019.- Số 4313 ngày 12 - 6
7. Các cấp Hội Phụ nữ trong tỉnh làm theo lời Bác/ Hoài Phương.- Nam Định.- 2013.- Số 2832 ngày 7 - 10
8. Cách làm hay, sáng tạo trong học tập và làm theo Bác ở thành phố Nam Định/ Trần Văn Trọng.- Nam Định.- 2019.- Số 4371 ngày 2 - 9
9. Cán bộ Ngân hàng nhà nước thực hiện lời dạy của Bác Hồ/ Văn Bắc.- Nam Định.- 2008.- Số 1722 ngày 4 - 8
10. Cán bộ, chiến sĩ Bộ đội Biên phòng tỉnh học tập và thực hiện lời dạy của Bác/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2014.- Số 3068 ngày 2 - 9
11. Cán bộ, chiến sĩ Bộ đội Biên phòng tỉnh làm theo lời Bác/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2020.- Số 4660 ngày 4 - 8

12. Cán bộ, chiến sỹ Phòng Cảnh sát bảo vệ và cơ động học tập và làm theo lời Bác/ Hoài Phương.- Nam Định.- 2013.- Số 2730 ngày 17 - 5
13. Cán bộ, công nhân lao động thi đua làm theo lời Bác/ Văn Huỳnh.- Nam Định.- 2019.- Số 4383 ngày 16 - 9
14. Chuyển biến học và làm theo Bác ở Nam Trực/ Văn Trọng.- Nam Định.- 2019.- Số Tốt niên (số 4218) ngày 30 - 1
15. Chuyển biến trong học và làm theo Bác ở Đảng bộ xã Nam Mỹ/ Văn Trọng.- Nam Định.- 2022.- Số 5346 ngày 14 - 10
16. Chuyển biến trong học và làm theo Bác ở Hải đội 2/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2022.- Số 5108 ngày 10 - 1
17. Chuyển biến trong học và làm theo Bác ở Vụ Bản/ Trần Văn Trọng.- Nam Định.- 2020.- Số 4501 (Số Tân xuân)
18. Chuyển biến trong việc học và làm theo Bác ở Đảng bộ Quân sự tỉnh/ Hoàng Tuấn.- Nam Định.- 2022.- Số 5291 ngày 11 - 8
19. Chuyển biến từ việc học và làm theo Bác ở Mỹ Lộc/ Đức Thiện.- Nam Định.- 2021.- Số 4926 ngày 10 - 6
20. Công an Nam Định học tập và làm theo 6 điều Bác Hồ dạy/ P. V.- Nam Định.- 2008.- Số 1638 ngày 10 - 3
21. Công an Nam Định thi đua thực hiện sáu điều Bác Hồ dạy/ Xuân Thu.- Nam Định.- 2021.- Số 4907 ngày 19 - 5
22. Công an tỉnh đẩy mạnh học tập, làm theo sáu điều Bác Hồ dạy/ Xuân Thu.- Nam Định.- 2020.- Số 4738 ngày 3 - 11
23. Công an tỉnh đẩy mạnh phong trào thi đua học tập, thực hiện 6 điều Bác Hồ dạy/ Xuân Thu.- Nam Định.- 2021.- Số 4891 ngày 30 - 4
24. Công an tỉnh Nam Định đẩy mạnh học tập, làm theo lời Bác: Đổi mới, chủ động, trách nhiệm, nêu gương, vì nhân dân phục vụ/ Thúy Anh.- Công an nhân dân.- 2020.- Ngày 17 - 11
25. Cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh” ở Đảng bộ phường Trần Đăng Ninh/ Trần Duy Hưng.- Nam

- Định.- 2011.- Số 2242 (Số Tân xuân)
26. Cựu chiến binh Nam Trực thi đua học và làm theo Bác/ Hoa Kỳên.- Nam Định.- 2022.- Số 5367 ngày 8 - 11
  27. Cựu chiến binh Nghĩa Hưng đẩy mạnh việc học tập và làm theo lời Bác/ Văn Huỳnh.- Nam Định.- 2016.- Số 3593 ngày 6 - 9
  28. Cựu thanh niên xung phong huyện Nghĩa Hưng thi đua làm theo lời Bác/ Văn Huỳnh.- Nam Định.- 2016.- Số 3674 ngày 28 - 12
  29. Đại hội Cháu ngoan Bác Hồ toàn tỉnh lần thứ VIII/ Thu Trà.- Nam Định.- 2010.- Số 2106 ngày 16 - 6
  30. Đảng bộ Giao Thủy đẩy mạnh học và làm theo Bác/ Đức Thiện.- Nam Định.- 2020.- Số 4749 ngày 16 - 11
  31. Đảng bộ Hải Toàn làm theo tấm gương đạo đức Bác Hồ/ Phan Ngọc Lý.- Nam Định.- 2008.- Số 1700 ngày 27 - 6
  32. Đảng bộ huyện Vụ Bản tạo chuyển biến trong học tập và làm theo Bác/ Văn Trọng.- Nam Định.- 2019.- Số 4336 ngày 15 - 7
  33. Đảng bộ huyện Ý Yên đưa việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh đi vào nền nếp/ Trần Văn Trọng.- Nam Định.- 2016.- Số 3514 ngày 18 - 5
  34. Đảng bộ Khối Doanh nghiệp tỉnh làm theo tấm gương đạo đức Bác Hồ/ Phạm Quốc Tuấn.- Nam Định.- 2011.- Số 2297 ngày 18 - 5
  35. Đảng bộ phường Trần Quang Khải đẩy mạnh việc học và làm theo Bác/ Trần Văn Trọng.- Nam Định.- 2018.- Số 4169 ngày 23 - 11
  36. Đảng bộ Sở Y tế đẩy mạnh học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh/ Minh Thuận.- Nam Định.- 2013.- Số 2753 ngày 18 - 6
  37. Đảng bộ Sở Y tế đẩy mạnh học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh/ Minh Thuận.- Nam Định.- 2013.- Số 2753 ngày 18 - 6
  38. Đảng bộ Thành phố Nam Định đẩy mạnh học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh/ Việt Thắng.- Nam Định.- 2014.- Số 2992 ngày 19 - 5

39. Đảng bộ xã Mỹ Thành Học và làm theo Bác/ Đức Thiện.- Nam Định.- 2020.- Số 4613 ngày 10 - 6
40. Đảng bộ xã Trục Chính học tập và làm theo Bác/ Văn Huỳnh.- Nam Định.- 2020.- Số 4709 ngày 30 - 9
41. Đảng bộ xã Trục Đại đẩy mạnh học tập và làm theo Bác/ Ngọc Ánh.- Nam Định.- 2022.- Số 5368 ngày 9 - 11
42. Đảng ủy Quân sự tỉnh đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2017.- Số 3864 ngày 22 - 9
43. Dấu ấn từ học và làm theo Bác/ Trần Văn Trọng.- Nam Định.- 2020.- Số Xuân Canh Tý
44. Đẩy mạnh công tác tuyên truyền đưa Chỉ thị 05-CT/TW của Bộ Chính trị vào cuộc sống/ Trần Văn Trọng.- Nam Định.- 2018.- Số 4186 ngày 17 - 12
45. Đẩy mạnh phong trào thi đua “Ngành Hậu cần quân đội làm theo lời Bác Hồ dạy”/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2017.- Số 3749 ngày 12 - 4
46. Đẩy mạnh việc học và làm theo Bác trong các doanh nghiệp/ Đức Thiện.- Nam Định.- 2021.- Số 4805 ngày 20 - 1
47. Đề việc học tập và làm theo Bác lan tỏa sâu rộng trong đời sống/ Trần Văn Trọng.- Nam Định.- 2019.- Số 4391 ngày 25 - 9
48. Doanh nghiệp Nam Định thi đua làm theo lời Bác/ Thành Trung.- Nam Định.- 2016.- Số 3514 ngày 18 - 5
49. Doanh nghiệp Nam Định thi đua làm theo lời Bác/ Thành Trung.- Nam Định.- 2017.- Số 3775 ngày 19 - 5
50. Đọc và học tập suốt đời theo tấm gương Bác Hồ vĩ đại/ Hồng Minh.- Nam Định.- 2019.- Số 4401 ngày 7 - 10
51. Đồn Biên phòng Quất Lâm làm theo lời Bác/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2020.- Số 4705 ngày 25 - 9

-
52. Hải Hậu xây dựng và nhân rộng điển hình làm theo lời Bác/ Trần Đức Long.- Nam Định.- 2013.- Số 2647 ngày 18 - 1
  53. Hải Hậu xây dựng và nhân rộng điển hình làm theo lời Bác/ Trần Đức Long.- Nam Định.- 2013.- Số 2647 ngày 18 - 1
  54. Hải Phong đẩy mạnh học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh/ Thanh Tuấn.- Nam Định.- 2013.- Số 2804 ngày 28 - 8
  55. Hiệu quả học và làm theo Bác ở Giao Thủy/ Văn Trọng.- Nam Định cuối tuần.- 2018.- Số 4150 ngày 26 - 10
  56. Hiệu quả từ học tập và làm theo Bác ở Đảng bộ huyện Trực Ninh/ Văn Trọng.- Nam Định.- 2019.- Số 4312 ngày 11 - 6
  57. Hiệu quả việc học và làm theo Bác ở Ý Yên/ Trần Văn Trọng.- Nam Định.- 2018.- Số 4193 ngày 26 - 12
  58. Hồ Chí Minh đẹp nhất tên người/ Lê Việt Thắng.- Nam Định cuối tuần.- 2008.- Số 1768 ngày 24 - 10
Viết về vòng chung khảo toàn quốc cuộc thi: “Kể chuyện tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”
  59. Hồ Chí Minh đẹp nhất tên người/ Lê Việt Thắng.- Nam Định cuối tuần.- 2008.- Số 1768 ngày 24 - 10
  60. Hoa xuân dâng Bác/ Văn Trọng.- Nam Định.- 2019.- Số Xuân Kỷ Hợi
Viết về “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”
  61. Học Bác lòng ta trong sáng hơn/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2020.- Số 4704 ngày 24 - 9
  62. Học Bác Lòng ta trong sáng hơn/ Trần Văn Trọng.- Nam Định.- 2019.- Số Tết Dương Lịch (Số 4197 + 4198)
  63. Học tập tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh bằng những việc làm cụ thể, thiết thực/ Xuân Thu.- Nam Định.- 2019.- Số 4384 ngày 17 - 9
  64. Học tập và làm theo Bác ở Công ty Điện lực Nam Định/ Xuân Thu.- Nam Định.- 2018.- Số 4109 - 4111 ngày 31 - 8
  65. Học tập và làm theo Bác ở một xã vùng chân sóng/ Xuân Thu.- Nam

Định.- 2021.- Số 4909 ngày 21 - 5
Viết về xã Hải Đông huyện Hải Hậu

66. Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Bác Hồ từ những điều bình thường nhất/ Phương Mai.- Nam Định.- 2009.- Số 1944 ngày 2 - 9
2 năm cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”
67. Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh là động lực quan trọng, tạo thành phong trào thi đua sâu rộng, góp phần phát triển kinh tế - xã hội, đảm bảo an ninh chính trị tạo chuyển biến tích cực trong thực hiện nhiệm vụ của tỉnh Nam Định.- Văn hóa, Thể thao và Du lịch Nam Định.- 2015.- Số 3+4. Tr. - 3 - 5
68. Học tập, làm theo gương Bác ở Đảng bộ khối Doanh nghiệp tỉnh/ Văn Trọng.- Nam Định.- 2018.- Số 4123 ngày 19 -9
69. Học theo Bác thực hành tiết kiệm, chống lãng phí/ Nguyễn Hương.- Nam Định.- 2019.- Số 4294 ngày 17 - 5
70. Học theo tính tự học, tự sáng tạo của Bác/ Phương Mai.- Nam Định.- 2012.- Số 2525 ngày 22 - 6
Viết về cô giáo Phạm Thu Hà, giáo viên môn vật lý trường THCS Trần Đăng Ninh, Tp Nam Định
71. Học và làm theo Bác ở Đoàn biên phòng Ba Lạt/ Hoàng Tuấn.- Nam Định.- 2019.- Số 4337 ngày 16 - 7
72. Học và làm theo Bác ở Trường THPT C Hải Hậu/ Minh Thuận.- Nam Định.- 2021.- Số 4960 ngày 20 - 7
73. Học và làm theo Bác ở Trường THPT Nam Trực/ Minh Thuận.- Nam Định.- 2022.- Số 5296 ngày 17 - 8
74. Học và làm theo Bác ở Xuân Trường/ Văn Trọng.- Nam Định.- 2019.- Số 4363 ngày 21 - 8
75. Học và làm theo Bác tạo động lực nâng cao chất lượng dạy và học/ Minh Thuận.- Nam Định.- 2022.- Số 5375 ngày 17 - 11
76. Học và làm theo Bác trở thành động lực trong các nhà trường/ Minh Thuận.- Nam Định.- 2020.- Số 4781 ngày 23 - 12

-
77. Học và làm theo Bác trong lực lượng Bộ đội Biên phòng tỉnh/ Văn Huỳnh.- Nam Định.- 2022.- Số 5349 ngày 18 - 10
  78. Hội Cựu chiến binh huyện Xuân Trường đẩy mạnh học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh/ Văn Huỳnh.- Nam Định.- 2016.- Số 3528 ngày 7 - 6
  79. Hội Liên hiệp Phụ nữ tỉnh nỗ lực và làm theo gương Bác/ Hoa Xuân.- Nam Định.- 2022.- Số 5225 ngày 26 - 5
  80. Hội Nông dân Giao Thủy thi đua làm theo Bác/ Lam Hồng.- Nam Định.- 2022.- Số 5272 ngày 20 - 7
  81. Hội viên cựu chiến binh làm theo lời Bác/ Hoa Quyên.- Nam Định.- 2021.- Số 4895 ngày 5 - 5
  82. Kế hoạch Triển khai thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị, Chỉ thị số 27/CT-TTg ngày 08/9/2016 của TTCP, Kế hoạch số 08-KH/TU ngày 28/9/2016 của Tỉnh ủy “Về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”/ Chủ tịch Phạm Đình Nghị.- Văn hóa, Thể thao và Du lịch Nam Định.- 2016.- Số 4. - Tr. 19 - 22
  83. Kết quả 4 năm thực hiện cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh” tỉnh Nam Định/ Đặng Ngọc Hoan (Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Nam Định).- Tạp chí Văn hoá, Thể thao và Du lịch Nam Định.- 2010.- Số 4. - Tr. 7 - 9
  84. Khắc ghi 6 điều Bác dạy/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2013.- Số 2729 ngày 15 - 5
Công an tỉnh Nam Định học và làm theo lời Bác
  85. Kỷ niệm 70 năm Ngày Chủ tịch Hồ Chí Minh ra “Lời kêu gọi thi đua ái quốc và tuyên dương các điển hình tiên tiến trong học tập và làm theo lời Bác”/ Thanh Tuấn.- Nam Định.- 2018.- Số 4051 ngày 11 - 6
  86. Kỷ niệm về chuyến đi báo công dâng Bác/ Việt Thắng.- Nam Định cuối tuần.- 2013.- Số 2756 ngày 21 - 6
Viết về Đảng ủy Khối các cơ quan tỉnh tổ chức lễ báo công dâng Bác tại Khu Di tích lịch sử K9 - Đá Chông (Ba Vì, Hà Nội)
  87. Làm theo gương Bác Hồ từ những việc bình dị/ Việt Tiến.- Nhân

-
- dân.- 2010.- Ngày 4 - 3
88. Làm theo lời Bác dạy “Biển bạc của ta do dân ta làm chủ”/ Thành Trung.- Nam Định.- 2019.- Số 4283 ngày 1 - 5
89. Lan tỏa “Học và làm theo Bác” ở Đảng bộ huyện Vụ Bản/ Việt Thắng.- Nam Định.- 2022.- Số 5288 ngày 8 - 8
90. Lan tỏa những tấm gương điển hình tiên tiến trong thực hiện Chỉ thị 05/ Minh Thuận.- Nam Định.- 2021.- Số 4963 ngày 23 - 7
91. Lan tỏa những tấm gương học và làm theo Bác/ Hoàng Thị Tư.- Nam Định.- 2021.- Số 5002 ngày 7 - 9
92. Lan tỏa việc học và làm theo Bác trong hệ thống Mặt trận/ Lam Hồng.- Nam Định.- 2022.- Số 5350 ngày 19 - 10
93. Lan tỏa việc học và làm theo Bác/ Trần Văn Trọng.- Nam Định.- 2018.- Số Xuân Mậu Tuất ngày 1- 2
94. Lời Bác dạy tiếp thêm sức mạnh cho tổ Dệt 8/Trần Văn Phúc (nhà máy liên hiệp dệt)//Nam Hà.- 1965.- Số 1 ngày 19-5
(*Tổ 8, ca C, xưởng Dệt A, nhà máy Dệt Nam Định*)
95. Lực lượng vũ trang Giao Thủy làm theo lời Bác/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2020.- Số 4591 ngày 15 - 5
96. Lực lượng vũ trang thành phố Nam Định học tập và làm theo Bác/ Hoàng Tuấn.- Nam Định.- 2020.- Số 4530 ngày 5 - 3
97. Lực lượng vũ trang tỉnh làm theo lời Bác bằng những việc làm thiết thực/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2016.- Số 3514 ngày 18 - 5
98. Mỗi thầy, cô giáo là tấm gương đạo đức, tự học và sáng tạo/ Minh Thuận.- Nam Định.- 2020.- Số 4596 ngày 21 - 5
99. Một nông dân điển hình làm theo Bác/ Lam Hồng.- Nam Định cuối tuần.- 2019.- Số 4350 ngày 2 - 8
Viết về ông Vũ Trung Trực ở xã Trung Đông huyện Trực Ninh
100. Nam Định 40 năm thực hiện di chúc của Người/ Đặng Ngọc Hoan.- Tạp chí Văn hóa, Thể thao & Du lịch Nam Định.- 2009.- Số 3. - Tr. 5 - 10
-

101. Nam Định gắn các phong trào thi đua với việc làm cụ thể, thiết thực/ Đức Dũng.- Tuần tin tức.- 2018.- Số 24 ngày 14 - 6
102. Nam Định học tập và làm theo tấm gương Bác Hồ/ Dũng Minh.- Nhân dân.- 2017.- Ngày 5 - 6
103. Nam Định khắc ghi lời Bác dạy/ Thành Trung.- Nam Định.- 2015.- Số 3253 ngày 19 - 5
104. Nam Định phát triển thể dục thể thao quần chúng theo lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh/ Lâm Văn Tiên.- Văn hóa Thể thao và Du lịch Nam Định.- 2019.- Số 2. - Tr. 10 - 12
105. Nam Định thực hiện di chúc Bác Hồ/ Việt Thắng.- Nam Định.- 2019.- Số 4371 ngày 2 - 9
106. Nam Định triển khai thực hiện Chỉ thị số 03 - CT/TW của Bộ Chính trị “Về tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”/ Nguyễn Khang.- Văn hóa, Thể thao và Du lịch Nam Định.- 2011.- Số 4. - Tr. 19, 26
107. Nam Định: Cán bộ, chiến sỹ tham mưu học tập, làm theo Bác/ Nam Dương.- Đại đoàn kết.- 2022.- Số 234 ngày 22 - 8
108. Nâng cao chất lượng cuộc vận động “Toàn dân rèn luyện thân thể theo gương Bác Hồ vĩ đại”/ Việt Thắng.- Nam Định cuối tuần.- 2011.- Số 2268 ngày 25 - 3
109. Ngành Giáo dục - Đào tạo Nam Định học tập và làm theo di chúc Bác Hồ/ NGUYỄN ĐỖ THANH DƯƠNG.- Nam Định cuối tuần.- 2009.- Số 1926 ngày 31 - 7
110. Ngành Giáo dục và Đào tạo Hải Hậu làm theo lời Bác/ Hồng Minh.- Nam Định.- 2022.- Số 5352 ngày 21 - 10
111. Ngành Giáo dục và Đào tạo học tập và làm theo lời Bác/ Hồng Minh.- Nam Định.- 2014.- Số 3075 ngày 12 - 9
112. Ngành Giáo dục và Đào tạo Trực Ninh làm theo lời Bác/ Hồng Minh.- Nam Định.- 2014.- Số 2922 ngày 10 - 2

113. Ngành Giáo dục và Đào tạo Trực Ninh làm theo lời Bác/ Hồng Minh.- Nam Định.- 2019.- Số 4199 ngày 4 - 1
114. Ngành Hậu cần bộ đội biên phòng tỉnh làm theo lời Bác/ Hoàng Tuấn.- Nam Định.- 2019.- Số 4298 ngày 22 - 5
115. Ngành Hậu cần quân đội đẩy mạnh phong trào thi đua làm theo lời Bác Hồ dạy/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2015.- Số 3252 ngày 18 - 5
116. Ngành thi hành án dân sự học và làm theo Bác/ Văn Trọng.- Nam Định.- 2019.- Số 4463 ngày 18 - 12
117. Ngành tòa án nhân dân tỉnh làm theo Bác/ Văn Trọng.- Nam Định.- 2022.- Số 5318 ngày 12 - 9
118. Ngành Y tế đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh/ Minh Tân.- Nam Định.- 2019.- Số 4422 ngày 31 - 10
119. Nhà thơ Hải Như: “Tôi học ở Bác Hồ cách làm người”.- Bảo vệ pháp luật.- 2011.- Số 01(783) ngày 31 - 12
120. Nhân dân Nam Định nhớ lời Bác dạy và làm theo lời Bác/ Phạm Khải Hoàn.- Văn hóa, Thể thao và Du lịch Nam Định.- 2013.- Số 2. - Tr. 13 - 16
121. Nhân rộng các điển hình tiên tiến làm theo lời Bác/ Hoài Phương.- Nam Định.- 2013.- Số 2819 ngày 18 - 9
122. Nhân rộng những điển hình tiên tiến “Làm theo lời Bác”/ Việt Thắng.- Nam Định.- 2015.- Số 3319 ngày 19 - 8
123. Nhân rộng phong trào “Đền ơn đáp nghĩa” theo gương Bác Hồ/ Khánh Ngọc.- Nam Định.- 2011.- Số 2333 ngày 20 - 7
124. Nhiều mô hình, cách làm hiệu quả trong học tập và làm theo Bác/ Trần Văn Trọng.- Nam Định.- 2019.- Số 4351 ngày 5 - 8
125. Nhiều mô hình, cách làm sáng tạo trong học tập và làm theo Bác ở Vụ Bản/ Văn Trọng.- Nam Định.- 2021.- Số 4897 ngày 7 - 5
126. Nhìn lại 3 năm thực hiện cuộc vận động sáng tác, quảng bá các tác phẩm văn học, nghệ thuật, báo chí về chủ đề “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”/ Nam Dương.- Nam Định.- 2011.- Số

2298 ngày 20 - 5

127. Nhớ lời Bác dạy “nhanh, nhiều, tốt, rẻ”/ Xuân Thu.- Nam Định.- 2014.- Số 2992 ngày 19 - 5
Viết về việc thực hiện Chỉ thị 03 của Bộ Chính trị về tiếp tục đẩy mạnh học tập và làm theo tấm gương đạo đức HCM
128. Nhớ lời Bác dạy/ Hoàng Tuấn.- Nam Định.- 2020.- Số Xuân Canh Tý
129. Nhớ lời Bác dạy/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2021.- Số Xuân Tân Sửu
130. Những bông hoa dâng Bác/ Văn Trọng.- Nam Định.- 2017.- Số 3775 ngày 19 - 5
131. Những bông hoa điển hình tiên tiến làm theo tấm gương đạo đức Bác Hồ đang nở rộ trên quê hương Thành Nam/ Đặng Ngọc Hoan.- Văn hóa, Thể thao và Du lịch Nam Định.- 2010.- Số 2+3. - Tr. 7 - 10
Viết về cuộc vận động học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh
132. Những bông hoa tiêu biểu học và làm theo lời Bác/ Văn Trọng.- Nam Định cuối tuần.- 2022.- Số 5221 ngày 20 - 5
133. Những chiến sĩ quân hàm xanh làm theo lời Bác/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2017.- Số 3775 ngày 19 - 5
134. Những điển hình học tập và làm theo Bác ở Nam Trực/ Đức Thiện.- Nam Định.- 2019.- Số 4411 ngày 18 - 10
135. Những điển hình nông dân học tập và làm theo lời Bác/ Hoàng Tuấn.- Nam Định cuối tuần.- 2017.- Số 3781 ngày 26 - 5
136. Những điển hình nông dân làm theo Bác/ Lam Hồng.- Nam Định.- 2019.- Số 4395 ngày 30 - 9
137. Những đóa hoa dâng Người/ Văn Trọng.- Nam Định.- 2022.- Số Xuân Nhâm Dần
138. Những lời dạy của Bác Hồ về đoàn kết, tập hợp, rèn luyện thanh niên/ Hồng Bắc.- Nam Định.- 2008.- Số 1719 ngày 30 - 7
139. Những tấm gương điển hình vùng đất lúa Hải Hậu/ Trần Đức Long

- (Nam Định).- Nhân dân.- 2013.- Ngày 19 - 3
Viết về việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh
140. Những thanh niên tiên tiến làm theo lời Bác/ Hoa Xuân.- Nam Định.- 2018.- Số 4068 ngày 4 - 7
141. Nông dân Nam Định học tập và làm theo Bác/ Hoàng Tuấn.- Nam Định.- 2018.- Số 3949 ngày 19 - 1
142. Nông dân Nam Trực làm theo lời Bác/ Lam Hồng.- Nam Định.- 2020.- Số 4773 ngày 14 - 12
143. Nông dân xã Giao Hải làm theo Bác/ Lam Hồng.- Nam Định cuối tuần.- 2022.- Số 5185 ngày 8 - 4
144. Nông dân Xuân Bắc học và làm theo Bác/ Hoàng Tuấn.- Nam Định cuối tuần.- 2021.- Số 4970 ngày 30 - 7
145. Ở đơn vị điển hình học và làm theo Bác/ Trần Văn Trọng.- Nam Định.- 2019.- Số 4404 ngày 10 - 10
Viết về Phòng Kinh tế Tp Nam Định
146. Ở một đơn vị điển hình học tập và làm theo Bác/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2021.- Số 4894 ngày 4 - 5
Viết về phòng công tác Đảng và công tác chính trị (PX03) công an tỉnh
147. Ở một vùng quê Bác đã về thăm/ Hoàng Tuấn.- Nam Định.- 2008.- Số 1738 ngày 1 - 9
Viết về xã Yên Tiến - Ý Yên
148. Ông “thần nông” ở Hồng Quang/ Tô Văn Bình.- Quân đội nhân dân.- 2018.- Ngày 7 - 1
Viết về ông Nguyễn Văn Chó, PPC Hội NCT xã Hồng Quang huyện Nam Trực học tập và làm theo tấm gương đạo đức HCM
149. Phát biểu của đồng chí Đoàn Hồng Phong, Ủy viên BCH Trung ương Đảng, Bí thư Tỉnh ủy, Trưởng đoàn Đoàn ĐBQH của tỉnh tại Lễ kỷ niệm.- Nam Định.- 2018.- Số 4051 ngày 11 - 6
Lễ kỷ niệm 70 năm ngày Chủ tịch Hồ Chí Minh ra lời kêu gọi thi đua ái quốc
150. Phát huy hiệu quả việc học và làm theo Bác trong thực hiện nhiệm

- vụ chính trị/ Trần Thanh Thủy.- Nam Định.- 2022.- Số 5292 ngày 12 - 8
151. Phát huy truyền thống văn hiến tốt đẹp của quê hương Nam Định và thẩm nhàn tư tưởng của Bác Hồ kính yêu, mỗi gia đình tích cực hưởng ứng, chung tay, góp sức xây dựng gia đình văn hóa, phấn đấu xây dựng quê hương Nam Định ngày càng giàu mạnh, văn minh.- Văn hóa, Thể thao và Du lịch Nam Định.- 2013.- Số 3. - Tr. 7 - 9
152. Phát huy vai trò nêu gương trong học tập và làm theo Bác : Kỳ 3 - Nêu gương gắn với “tự soi, tự sửa”/ Văn Trọng, Hoa Xuân.- Nam Định.- 2022.- Số 5321 ngày 15 - 9
153. Phát huy vai trò nêu gương trong học tập và làm theo Bác : Kỳ I - Quyết liệt trong lãnh đạo, chỉ đạo/ Văn Trọng, Hoa Xuân.- Nam Định.- 2022.- Số 5319 ngày 13 - 9
154. Phát huy vai trò nêu gương trong học tập và làm theo Bác : Kỳ II - Tỏa sáng trách nhiệm nêu gương/ Văn Trọng, Hoa Xuân.- Nam Định.- 2022.- Số 5320 ngày 14 - 9
155. Phong trào thi đua “Ngành Hậu cần quân đội làm theo lời Bác”/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2022.- Số 5232 ngày 3 - 6
156. Phụ nữ Hải Hòa làm theo Bác/ Lam Hồng.- Nam Định.- 2021.- Số 4903 ngày 14 - 5
157. Phụ nữ Mỹ Lộc làm theo lời Bác/ Lam Hồng.- Nam Định.- 2019.- Số 4227 ngày 12 - 2
158. Phụ nữ Nam Định học và làm theo Bác/ Đức Thiện.- Nam Định.- 2021.- Số 4860 ngày 25 - 3
159. Phụ nữ Nam Định thực hành tiết kiệm theo lời Bác Hồ dạy/ Hoài Phương.- Nam Định.- 2008.- Số 1801 ngày 22 - 12
160. Phụ nữ Nam Trực làm theo lời Bác/ Hoa Xuân.- Nam Định.- 2019.- Số 4302 ngày 28 - 5
161. Phụ nữ Nghĩa Hưng làm theo lời Bác/ Lam Hồng.- Nam Định.- 2019.- Số 4202 ngày 8 - 1
162. Phụ nữ xã Hải Hà làm theo lời Bác/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2021.-

Số 4837 ngày 26 - 2

163. Phụ nữ xã Hải Hưng làm theo lời Bác/ Hồng Minh.- Nam Định.- 2020.- Số 4593 ngày 18 - 5
164. Phụ nữ Xuân Trường làm theo lời Bác/ Lam Hồng.- Nam Định.- 2018.- Số 4149 ngày 26 - 10
165. Rèn luyện đạo đức nhà giáo theo tư tưởng Bác Hồ/ Minh Thuận.- Nam Định.- 2022.- Số 5286 ngày 5 - 8
166. Sáng tạo trong học và làm theo Bác ở Trực Ninh : I. Những mô hình hay, cách làm sáng tạo/ Ngọc Ánh.- Nam Định.- 2022.- Số 5236 ngày 8 - 6
167. Sáng tạo trong học và làm theo Bác ở Trực Ninh : II. Lan tỏa sâu rộng việc học tập và làm theo Bác/ Ngọc Ánh.- Nam Định.- 2022.- Số 5237 ngày 9 - 6
168. Sôi nổi phong trào học và làm theo Bác ở Ý Yên/ Đức Thiện.- Nam Định.- 2020.- Số 4671 ngày 17 - 8
169. Sức lan tỏa từ Cuộc vận động .../ Hoài Phương.- Nam Định.- 2010.- Số 2032 ngày 3 - 2
Cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”
170. Sức lan tỏa từ việc học tập và làm theo lời Bác ở Công an tỉnh/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2015.- Số 3254 ngày 20 - 5
171. Sức lan tỏa từ việc học tập và làm theo lời Bác ở Đảng bộ Công an tỉnh/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2015.- Số 3293 ngày 14 - 7
172. Sức lan tỏa từ việc thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ Chính trị/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2018.- Số 4163 ngày 14 - 11
173. Tấm gương nhà giáo tâm huyết, mẫu mực học và làm theo lời Bác/ Hồng Minh.- Nam Định cuối tuần.- 2022.- Số 5217 ngày 17 - 5
Viết về thầy Trần Văn Biễn, Phó Bí thư chi bộ, Phó Hiệu trưởng Trường THCS Trần Huy Liệu huyện Vụ Bản
174. Tấm gương thầy giáo làm theo lời Bác/ Văn Trọng.- Nam Định cuối tuần.- 2022.- Số 5167 ngày 18 - 3

175. Tạo động lực mới từ việc học và làm theo Bác : I - Thống nhất nhận thức, triển khai đồng bộ/ Văn Trọng, Lam Hồng.- Nam Định.- 2021.- Số 4911 ngày 24 - 5
176. Tạo động lực mới từ việc học và làm theo Bác : II - Nâng cao hiệu quả việc thực hiện quy định nêu gương của cán bộ, đảng viên/ Văn Trọng, Lam Hồng.- Nam Định.- 2021.- Số 4912 ngày 25 - 5
177. Tạo động lực mới từ việc học và làm theo Bác : III - Lan tỏa các mô hình mới, cách làm hay/ Văn Trọng, Lam Hồng.- Nam Định.- 2021.- Số 4913 ngày 26 - 5
178. Tạo động lực mới từ việc học và làm theo Bác : IV- Hiệu quả 4 nhiệm vụ đột phá/ Văn Trọng, Lam Hồng.- Nam Định.- 2021.- Số 4914 ngày 27 - 5
179. Thanh niên Nam Định làm theo lời Bác/ Hoa Quyên.- Nam Định.- 2017.- Số 3778 ngày 23 - 5
180. Thanh niên Nam Trực làm theo lời Bác/ Thanh Hoa.- Nam Định.- 2022.- Số 5223 ngày 24 - 5
181. Thanh niên Nghĩa Hưng làm theo lời Bác/ Hoàng Mạnh Tiến Bí thư Huyện Đoàn Nghĩa Hưng.- Nam Định.- 2022.- Số 5339 ngày 6 - 10
182. Thành phố Nam Định nhân rộng điển hình “Làm theo lời Bác”/ Việt Thắng.- Nam Định.- 2015.- Số 3284 ngày 1 - 7
183. Thành phố Nam Định thi đua học và làm theo Bác/ Trần Văn Trọng.- Nam Định.- 2018.- Số 4102 ngày 21 - 8
184. Thi đua học và làm theo Bác ở một mái trường/ Minh Thuận.- Nam Định.- 2021.- Số 4906 ngày 18 - 5
Viết về trường THPT Trần Hưng Đạo Tp. Nam Định
185. Thiết thực học tập và làm theo Bác ở đảng bộ huyện Nghĩa Hưng/ Trần Văn Trọng.- Nam Định.- 2019.- Số 4283 ngày 1 - 5
186. Thiết thực học và làm theo Bác ở Đảng bộ Khối Các cơ quan tỉnh/ Văn Trọng.- Nam Định.- 2018.- Số 4081 ngày 23 - 7
187. Thực hiện huấn thị của Hồ Chủ tịch nhân dân Nam Định đã thu hẹp

được diện hạn/Nam Định.- 1959.- Số 131 ngày 6-4

188. Tiếp tục đẩy mạnh Cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”/ Việt Thắng.- Nam Định cuối tuần.- 2011.- Số 2391 ngày 28 - 10
189. Tiếp tục đẩy mạnh học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh/ Hoài Phương.- Nam Định.- 2012.- Số 2630 ngày 24 - 12
190. Tiếp tục thực hiện hiệu quả cuộc vận động “Thiếu nhi Việt Nam thi đua thực hiện tốt 5 điều Bác Hồ dạy”/ Phạm Quốc Tuấn.- Nam Định.- 2011.- Số 2294 ngày 13 - 5
191. Tỉnh ủy Nam Định tổng kết 4 năm thực hiện Chỉ thị số 03-CT/TW của Bộ Chính trị về tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh/ Thu Thủy.- Văn hóa, Thể thao và Du lịch Nam Định.- 2015.- Số 3+4. Tr. - 6 - 7
192. Trong phong trào thi đua “Ngành Hậu cần quân đội làm theo lời Bác dạy”/ Hoàng Tuấn.- Nam Định.- 2020.- Số 4551 ngày 30 - 3
193. Trường mầm non Nam Thái làm theo lời Bác/ Hồng Minh.- Nam Định.- 2022.- Số 5145 ngày 22 - 2
194. Tuổi trẻ Công an tỉnh học tập, thực hiện 6 điều Bác Hồ dạy/ Ngọc Mai.- Nam Định.- 2008.- Số 1777 ngày 10 - 11
195. Tuổi trẻ Công an tỉnh thi đua học tập, rèn luyện theo 6 điều Bác Hồ dạy/ Hoa Xuân.- Nam Định.- 2012.- Số 2634 ngày 31 - 12
196. Tuổi trẻ Công an tỉnh thi đua thực hiện 6 điều Bác Hồ dạy/ Hoa Quyên.- Nam Định.- 2018.- Số 4099 ngày 17 - 8
197. Tuổi trẻ học và làm theo Bác/ Văn Huỳnh.- Nam Định cuối tuần.- 2021.- Số 4928 ngày 11 - 6
198. Tuổi trẻ Nam Định học và làm theo Bác/ Văn Huỳnh.- Nam Định.- 2022.- Số 5309+5310 ngày 2 - 9
199. Tuổi trẻ Nam Định làm theo Di chúc của Bác/ PV.- Tạp chí Thanh niên.- 2019.- Số 11 tháng 3. - Tr. 18 - 19

-
200. Tuổi trẻ phòng cảnh sát điều tra tội phạm ma túy công an Nam Định học tập 6 điều Bác Hồ dạy CAND/ Lê Văn Khuyến.- Thanh niên.- 2008.- Số 3. - Tr. 17 - 18
201. Xây dựng đội ngũ cán bộ, nhân viên y tế theo lời Bác Hồ dạy/ Đoàn Quốc Sỹ.- Nam Định.- 2009.- Số 1836 ngày 25 - 2
202. Xây dựng và nhân rộng các điển hình tiên tiến trong việc học tập, làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh/ Việt Thắng.- Nam Định.- 2012.- Số 2524 ngày 20 - 6
203. Xứng danh “Bộ đội cụ Hồ”/ Thu Thủy.- Nam Định.- 2014.- Số 2992 ngày 19 - 5
Viết về LLVT huyện Xuân Trường với việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh
204. Yên Cường làm theo lời Bác/ Văn Trọng.- Nam Định.- 2018.- Số 4109 - 4111 ngày 31 - 8
205. Yên Phong học tập và làm theo Bác/ Ngọc Ánh.- Nam Định.- 2021.- Số 5100 ngày 30 - 12
206. Yên Tiến làm theo lời Bác/ Hoàng Tuấn.- Nam Định.- 2017.- Số 3760 ngày 28 - 4
207. Yên Tiến nhớ ơn Người/ Phạm Văn Đại.- Nam Định.- 2006.- Số 1260 ngày 19 - 5
Nhân dịp sinh nhật Bác, bài báo viết về những thành công của nhân dân xã Yên Tiến, huyện Ý Yên - xã đã vinh dự được Bác Hồ về thăm ngày 13 - 8 - 1958
208. Yêu Bác lòng ta trong sáng hơn/ Trần Duy Hưng.- Nam Định cuối tuần.- 2008.- Số 1721 ngày 1 - 8
Viết về những người học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh
209. Yêu Bác, lòng ta trong sáng hơn/ Minh Thuận.- Nam Định.- 2022.- Số 5219 ngày 19 - 5
Hội thi kể chuyện “Bác Hồ và những bài học về đạo đức, lối sống dành cho học sinh” năm 2022

PHỤ LỤC

Nam Định và những kỉ niệm 5 lần được Bác Hồ về thăm

Thứ hai, 19/05/2014 15:37 (GMT+7)

Sau Cách mạng Tháng Tám 1945, Thực dân Pháp tìm mọi cách thực hiện dã tâm xâm lược nước ta một lần nữa. Bội ước Hiệp định sơ bộ 6/3/1945 và thỏa ước 19/4/1945, Thực dân Pháp ráo riết tăng cường lực lượng đổ bộ trái phép vào Đà Nẵng, Đồ Sơn, Cát Bà để đánh chiếm Hải Phòng, Lạng Sơn và chuẩn bị kế hoạch đánh vào cơ quan đầu não của ta ở Thủ đô Hà Nội. Trước tình hình đó, để chuẩn bị lực lượng, an lòng nhân dân, xây dựng hậu phương vững chắc sẵn sàng cho tiền tuyến lớn, Bác vẫn tổ chức những chuyến đi thăm nhân dân các tỉnh nhưng không báo trước cho địa phương.

Nam Định là tỉnh vinh dự được 5 lần đón Bác về thăm, Người đã để lại trong lòng các tầng lớp cán bộ, nhân dân Nam Định nhiều thế hệ những kỉ niệm sâu sắc. Ngày 10/1/1946 trở nên đặc biệt với nhân dân Nam Định bởi lần đầu tiên được Bác Hồ về thăm tỉnh nhà. Tại trụ sở UBND tỉnh Nam Định, Bác đã gặp và nói chuyện thân mật với đại biểu các tầng lớp nhân dân, các tôn giáo và cán bộ các ngành, các giới trong tỉnh. Bấy giờ sáng ngày hôm sau, hơn một vạn cán bộ, bộ đội và nhân dân đã họp mặt trước trụ sở UBND tỉnh để chào mừng Người. Tại đây, Bác đã ân cần nhắc nhở mọi người phải đoàn kết, thương yêu nhau, chăm lo mọi mặt công tác, ủng hộ Quốc hội và Chính phủ. Mọi người đều hết sức chăm chú lắng nghe những lời dạy bảo của Người và đã hô vang: “Hồ Chủ tịch muôn năm!”. Sau đó Bác gặp mặt các cháu thay mặt cho thiếu nhi thành phố Nam Định và thân mật chia kẹo cho các cháu. Trước khi rời thành phố Nam Định, Bác còn đến thăm và tặng quà các cháu mồ côi được nuôi ở nhà tế bần và nhà Dục Anh (đường Hàn Thuyên ngày nay). Sau ngày miền Bắc được hoàn toàn giải phóng, nhân dân Nam Định vẫn mong được một lần nữa đón Bác về thăm.

Và ngày 24/4/1957, điều mong ước đã đã trở thành sự thật: Người về thăm và nói chuyện với cán bộ, công nhân viên Nhà máy Dệt Nam Định. Cùng đi với Người có đồng chí Lê Thanh Nghị, Bộ trưởng Bộ Công nghiệp. Bác đã đi thăm gần hết các phân xưởng Tơ, Sợi, Dệt, Nhuộm, Chăn... trong nhà máy, vào cả nhà kho và những buồng máy oi bức nhất. Bác luôn luôn vẫy tay đáp lại những lời chào của công nhân, thỉnh thoảng dừng lại xem các máy móc và những thước vải vừa dệt xong. Khi đi qua nhà bông, thấy bụi bông bám vào công nhân, Bác hỏi đồng chí Võ Phong, Phó Giám đốc xí nghiệp lúc bấy giờ: “Ồ đây có làm băng bịt miệng cho anh chị em công nhân không?”. Đồng chí Võ Phong đáp: “Thưa Bác có ạ. Nhưng một số anh chị em không muốn đeo vì sợ không tiện ăn trầu.” Nghe vậy, Người ân cần khuyên: “Phải bảo các cô, các chú ấy chịu khó đeo vào, nếu không sẽ hại đến sức khỏe.” Sau khi đi thăm gần hết các phân xưởng, Bác đi bộ cả một quãng đường dài nắng gắt để tới thăm bệnh xá và khu tập thể của Nhà máy. Từ lúc Bác vào thăm Nhà máy Dệt, nhiều đồng bào ở thành phố biết tin kéo nhau đến chờ ở trước khu nhà tập thể. Xe hơi của Bác Hồ

vừa ra là hàng trăm người ủa tới vây kín xe, phát mũ nón và hoan hô, mấy lần xe mở máy mà không chạy được. Ngay buổi trưa hôm đã, Bác đã có buổi nói chuyện với anh chị em cán bộ và công nhân Nhà máy Dệt. Thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ, Bác đã hỏi thăm anh chị em cán bộ và công nhân, khen ngợi anh chị em công nhân Nhà máy đã có thành tích về nhiều mặt như giữ gìn máy móc, đảm bảo sản xuất, đào tạo cán bộ, biết cất nhắc công nhân, cán bộ là phụ nữ... Song Bác cũng phê bình một số thiếu sót của anh chị em cán bộ, công nhân và khuyên anh chị em cần đề cao kỷ luật lao động: “Nhà máy cũng như quân đội, không có kỷ luật thì không thể trở thành một quân đội tốt, một nhà máy tốt.” Bác cũng nhấn mạnh rằng cán bộ và công nhân Nhà máy phải đoàn kết một lòng trong hoàn cảnh còn nhiều khó khăn, cùng nhau bài trừ nạn tham ô lãng phí, Bác nói: “Cán bộ và công nhân phải đoàn kết, điều đã rất cần. Ta làm cách mạng thắng Tám thắng lợi, kháng chiến thành công, lúc ấy nhân dân và bộ đội ta lực lượng còn yếu, không súng, không tiền mà đánh thắng được cũng là nhờ có đoàn kết. Khó như cách mạng, khó như kháng chiến mà đoàn kết còn thắng lợi, thì làm cho nhà máy tiến bộ có khó bằng cách mạng, bằng kháng chiến không?...”. Những lời dặn dò, chỉ bảo ân cần của Bác là nguồn động lực, niềm tin để cán bộ và công nhân viên Nhà máy Dệt cố gắng phấn đấu vừa đảm bảo chất lượng sản phẩm, hoàn thành kế hoạch sản xuất, giữ gìn và xây dựng nhà máy càng lớn mạnh phục vụ cho sự nghiệp phát triển của đất nước trong nhiều năm tiếp theo.

Hơn một năm sau, ngày 13/8/1958, Bác về thăm Nam Định lần thứ ba. Người đã đến dự Đại hội sản xuất nông nghiệp của tỉnh đang họp tại xã Yên Tiến, huyện Ý Yên - nơi có thu hoạch vụ chiêm cao hơn cùng kỳ năm trước gần 59 tấn thóc,

đồng thời đang có phong trào thi đua cải tiến kỹ thuật làm mùa. Bác đã nói chuyện với gần 1.000 cán bộ tỉnh, huyện, xã và các chiến sĩ nông nghiệp về sự quan trọng của vụ mùa năm đã và nhắc nhở mọi người ra sức quyết tâm thi đua thực hiện sản xuất thắng lợi. Bác nhắc bà con nông dân: “Thi đua tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm là nhằm mục đích ích nước lợi nhà... Thi đua là phải yêu nước, yêu nước thì phải thi đua”, phải đoàn kết giúp đỡ nhau, khuyến khích lẫn nhau, trao đổi kinh nghiệm cho nhau để cùng tiến bộ. Bác cũng nhấn mạnh kinh nghiệm trồng trọt của cha ông ta xưa qua câu tục ngữ: “Một nước, hai phân, ba cần, bốn kỹ thuật”. Đặc biệt, Bác nhắc phải chú ý hết sức trong việc giữ nước phòng hạn, giữ đê phòng lụt. Trước khi ra về, Người đã vào thăm một số gia đình trong xã Yên Tiến và ra tận cánh đồng xã Đông Hưng. Người rất vui lòng khi thấy ruộng đầy nước, sạch cỏ, lúa lên xanh. Dọc đường đi, nhân dân kéo ra đông nghịt các ngõ và nẻo đường để hoan nghênh Người.

Ngày 15/3/1959, lần thứ tư Nam Định lại được đón Bác về thăm. Người đã tới Nhà máy Dệt Nam Định, căn dặn lãnh đạo Nhà máy phải làm tốt công tác cải tiến quản lý xí nghiệp, công tác phát triển Đảng, Đoàn. “Cán bộ lãnh đạo, đảng viên, đoàn viên thanh niên cũng như cán bộ công đoàn phải xung phong gương mẫu. Nội bộ lãnh đạo phải đoàn kết nhất trí, cán bộ phải đi vào công nhân, phải sắp xếp công việc để mỗi tuần tham gia lao động một ngày. Phải lắng nghe sáng kiến và lời phê bình của công nhân, phải thật sự dựa vào công nhân, đi đúng đường lối quản chúng, nắm vững chính sách của Đảng” - Bác căn dặn. Qua các cán bộ Nhà máy, Bác còn gửi lời hỏi thăm đến các anh chị em công nhân và gia đình công nhân vì điều kiện công việc, bác không đến thăm được. Cùng ngày, tại Quảng trường Hòa

Bình của thành phố, Người đã nói chuyện với cán bộ và nhân dân trong tỉnh. Bác cho rằng Nam Định đã cố gắng chống hạn nhưng diện tích bị hạn vẫn còn rộng ảnh hưởng tới thu hoạch. Người yêu cầu phải tập trung lực lượng tìm mọi cách chống hạn, phòng hạn, mặt khác phải có kế hoạch phòng úng. Bác nhấn mạnh: “Muốn làm tròn nhiệm vụ ấy phải chống tư tưởng bảo thủ, tư tưởng mệt mỏi, tư tưởng ỷ lại, tức là phải quyết tâm và quyết tâm nữa, quyết tâm mãi làm cho đến thắng lợi.”

Bốn lần được Bác về thăm, song có lẽ lần ghi dấu ấn đậm nét nhất trong lòng cán bộ và nhân dân tỉnh Nam Định vẫn là lần thứ 5 - cũng là lần cuối cùng thành Nam được đón bước chân Bác. Sáng ngày 21/5/1963, Bác về dự và huấn thị tại Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Nam Định lần thứ V. Nhân dân trong tỉnh nô nức đổ ra đường để thỏa lòng mong ước được trông thấy Bác. Buổi chiều, Bác vào thăm Nhà máy Dệt, khu nhà ở của công nhân, xem triển lãm và đến thăm Bệnh viện tỉnh. Xe Bác đi đến đâu đồng bào kéo đến đông nghịt tới đã. Khi xem triển lãm một số hình ảnh về lịch sử đấu tranh cách mạng của Đảng bộ và nhân dân tỉnh Nam Định, Bác đã ghi lên trang đầu cuốn sổ vàng của tỉnh: “Tiếp tục truyền thống cách mạng vẻ vang, xây dựng chủ nghĩa xã hội thắng lợi.” Dòng chữ này ngày nay được khắc trên bức phù điêu lớn, đặt trang trọng tại

sảnh chính của Bảo tàng tỉnh Nam Định như lời hứa của các tầng lớp cán bộ và nhân dân nơi đây luôn ghi nhớ lời dạy của Bác. Cũng trong lần về thăm này, Bác đặt niềm tin vào nỗ lực của cán bộ và nhân dân trong tỉnh: “Nam Định là một tỉnh ruộng đất phì nhiêu, tài nguyên phong phú, dân cần cù, có nhiều khả năng trở thành một tỉnh thật giàu có. Đồng bào tỉnh Nam Định có truyền thống đoàn kết và đấu tranh anh dũng. Trong thời kỳ kháng chiến, tỉnh Nam Định đã lập nhiều chiến công vẻ vang... Bác tin rằng dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ tỉnh, nhân dân và cán bộ Nam Định sẽ thu được nhiều thắng lợi rực rỡ.”

Đã gần 70 năm sau lần đầu tiên Bác về thăm tỉnh Nam Định, nơi đây giờ đã phát triển với nhiều nét đặc trưng nổi bật như các ngành nghề truyền thống, là trung tâm công nghiệp dệt, công nghiệp nhẹ cả nước, là trung tâm thương mại - dịch vụ phía Nam của vùng đồng bằng sông Hồng, có thành phố Nam Định được xếp hạng đô thị loại I, là một trong số ít tỉnh, thành phố đi đầu cả nước trong phong trào xây dựng nông thôn mới... Những lời dạy của Bác vẫn còn nguyên giá trị, nhắc nhở mỗi người dân Nam Định luôn tự hào về truyền thống văn hóa, cách mạng của quê hương và nỗ lực phấn đấu để luôn xứng đáng với niềm tin yêu của Người./.

Nguồn: <https://dangcongsan.vn/tu-tuong-van-hoa/nam-dinh-va-nhung-ki-niem-5-lan-duoc-bac-ho-ve-tham-247276.html>

Những chỉ dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong lần thứ 4 về thăm tỉnh Nam Định

Sinh thời, Bác Hồ đã 5 lần về thăm tỉnh Nam Định. Trong mỗi lần về thăm, Người đã dành những tình cảm tốt đẹp và để lại ấn tượng sâu đậm trong lòng các thế hệ cán bộ và các tầng lớp nhân dân Nam Định về sự gần gũi, với những lời chỉ dạy ân cần, sâu sắc, đã tiếp thêm ý chí và nghị lực để Đảng bộ, nhân dân Nam Định không ngừng nỗ lực, cố gắng đẩy mạnh sản xuất, phát triển kinh tế - xã hội, đóng góp tích cực cho công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Điều đã được ghi dấu ấn đậm nét trong lần thứ 4 Bác về thăm Nam Định (15-3-1959) và những chỉ dạy của Người đối với lĩnh vực nông nghiệp và công nghiệp Dệt.

Năm 1959, thời tiết khắc nghiệt, hạn hán diễn ra trên diện rộng, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đi thăm nhiều địa phương để động viên phong trào chống hạn. Ngày 15-3-1959, Người cùng Phó Trưởng ban Thường trực Quốc hội Tôn Quang Phiệt và Bộ trưởng Bộ Thủy lợi Trần Đăng Khoa về thăm tỉnh Nam Định, nói chuyện với hàng nghìn cán bộ, đảng viên, nhân dân về việc chống hạn, đẩy mạnh vụ chiêm và phát triển ngành nông nghiệp. Người khen Đảng bộ và nhân dân Nam Định đã có nhiều cố gắng trong việc chống hạn, không sợ khó, sợ khổ, quyết tâm, không thụ động trông chờ vào trời đất, máy móc, cấp trên, nên đã giải quyết chống hạn được cho 4 vạn mẫu lúa. Đây là một cố gắng rất lớn. Đồng thời, Người cũng chỉ rõ, thời gian qua, ở một số nơi, cách nhìn nhận, chỉ đạo cũng còn những hạn chế, quyết tâm chưa cao. Tư tưởng của một số người chưa thông, còn sợ khó, sợ khổ, ỷ lại, chưa biết học hỏi kinh nghiệm của quần chúng, nhất là của những người cao tuổi, vì thế mà mặc dù dân số đông, nguồn nước nhiều, nhưng do không biết cách giữ nước, việc đào mương, tát nước còn kém, vẫn để diện tích hạn diễn ra nhiều. Toàn tỉnh còn tới hơn 2 vạn mẫu lúa bị hạn, có thể thất thu tới 57 nghìn tấn thóc. Để giải quyết tình trạng trên, giải pháp là không ỷ lại, mà phải quyết tâm khắc phục. Quyết tâm nhưng phải bền bỉ, phải “biến quyết tâm ấy thành quyết tâm

của tất cả cán bộ và quần chúng”. Người chỉ rõ “muốn làm tròn nhiệm vụ ấy phải chống tư tưởng bảo thủ, tư tưởng sợ khó, tư tưởng mệt mỏi, tư tưởng ỷ lại, tức là phải quyết tâm, quyết tâm và quyết tâm nữa, quyết tâm mãi làm cho đến thắng lợi”. Mùa trước đây nhân dân đã “Vất đất ra nước, thay trời làm mưa” thì nay phải tiếp tục thực hiện. Phải tập trung lực lượng, tìm nguồn nước, khơi mương rãnh, có kế hoạch giữ nước và “trong lúc chống hạn, phòng hạn thì phải có kế hoạch phòng úng”.

Để tiến tới phát triển một nền nông nghiệp toàn diện, Người chỉ dạy phải chú ý phát triển đồng bộ giữa cây lúa, cây hoa màu, cây công nghiệp và chăn nuôi. Giữa chúng có mối quan hệ hữu cơ, tương trợ lẫn nhau, “cái nọ giúp cho cái kia”. Nếu một trong những lĩnh vực trên yếu kém thì sẽ tác động không tốt tới các lĩnh vực còn lại.

Cùng với việc đẩy mạnh công tác thủy lợi, để phát triển nông nghiệp, Người chỉ dạy phải chủ động trong việc phòng trừ sâu bệnh và xác định “là nhiệm vụ của mọi cán bộ và nhân dân”. Đồng thời, cần củng cố các tổ đội công, các hợp tác xã, làm cho tổ đội công, hợp tác xã đoàn kết giúp đỡ lẫn nhau và giúp đỡ đồng bào còn làm riêng lẻ. Đặc biệt là phải tương trợ giúp đỡ nhau cả về vật chất và tinh thần, nhất là đối với một số đồng bào hiện nay còn thiếu thốn, cố gắng thi đua cấy hết

diện tích, bảo đảm sản xuất, bảo đảm vụ đông xuân thắng lợi. Nhân dịp này, Người trao lại cho tỉnh 12 huy hiệu của Người để làm giải thưởng cho những đơn vị, cá nhân có thành tích chống hạn tốt.

Cùng với những chỉ dạy trong công tác chống hạn, lĩnh vực nông nghiệp, khi được biết tình hình công tác phát động cải tiến quản lý xí nghiệp ở Nhà máy Dệt Nam Định tiến hành chậm, sản xuất vải bị hụt mức, Người đã gặp Đảng uỷ, lãnh đạo Nhà máy căn dặn:

Thứ nhất: Phải biết phát động quần chúng cải tiến quản lý xí nghiệp gọn và tốt. Đây là một trong những nội dung quan trọng để nâng cao năng suất, chất lượng sản phẩm. Cải tiến quản lý cũng là giải pháp để phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật và quản lý xí nghiệp tốt nhất.

Thứ hai: Phải đảm bảo kế hoạch cả về sản lượng và chất lượng, không để hụt mức sản xuất. Phương châm là phải làm nhiều, nhanh, tốt, rẻ. Người cán bộ phải “biết tuyên truyền, giải thích cho công nhân, cho đảng viên và đoàn viên, thanh niên, làm cho quyết tâm của lãnh đạo trở thành quyết tâm của toàn thể đoàn viên và công nhân” để giành năng suất, chất lượng, hiệu quả cao.

Thứ ba: Phải phát huy tính xung phong gương mẫu của cán bộ lãnh đạo, đảng viên, đoàn viên, thanh niên, cán bộ công đoàn. Người chỉ rõ nội bộ lãnh đạo phải đoàn kết nhất trí, cán bộ phải đi vào công nhân, phải sắp xếp công việc để mỗi tuần tham gia lao động một ngày. Phải lắng nghe sáng kiến và lời phê bình của công nhân, phải thật sự dựa vào công nhân, đi đúng đường lối quần chúng, nắm vững chính sách của Đảng. Mỗi tấm gương tốt của cán bộ lãnh đạo, đảng viên sẽ có sức lan tỏa, động viên, khích lệ tích cực đối với toàn thể anh chị em trong Nhà máy.

Thứ tư: Phải khéo tổ chức công nhân tham gia quản lý Nhà máy. Người chỉ rõ công nhân bây giờ làm chủ, không phải đi làm thuê như trước, do đã để công nhân có thể tham gia quản lý Nhà máy thì phải khéo tổ chức. Phải động viên công nhân nói lên những suy nghĩ của mình. Những yêu cầu đúng của công nhân thì phải chăm lo thực hiện. Nếu biết làm tốt công tác tuyên truyền giải thích thì công nhân nhất định sẽ hiểu, sẽ tin và làm tốt hơn.

Thứ năm: Phải chú trọng công tác phát triển đảng viên và đoàn viên, thanh niên. Theo Người, trong một nhà máy có tới hơn một vạn công nhân, mà chỉ có hơn 1.600 đảng viên và đoàn viên là quá ít, do đã phải chăm lo bồi dưỡng và phát triển những công nhân có đủ tiêu chuẩn vào Đảng và Đoàn; đồng thời phải chú trọng bồi dưỡng và cất nhắc cán bộ nữ.

60 năm đã qua kể từ ngày Bác Hồ về thăm tỉnh Nam Định lần thứ 4 với những chỉ dạy, căn dặn sâu sắc vẫn còn nguyên giá trị. Những chỉ dạy của Người về phát triển một nền nông nghiệp cân đối, phục vụ tốt hơn nữa đời sống nông dân đã được Đảng bộ Nam Định tiếp thu tổ chức thực hiện để phát triển nền nông nghiệp toàn diện, theo hướng hiện đại, ứng dụng công nghệ cao, chất lượng, hiệu quả. Đã là tập trung thực hiện Đề án tái cơ cấu ngành Nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hóa, phát triển bền vững, hiệu quả gắn với Chương trình xây dựng nông thôn mới (NTM). Giá trị sản xuất nông nghiệp hàng năm tăng trưởng khá. Trong năm vừa qua, giá trị sản xuất nông, lâm, thủy sản tăng trưởng 3,8% (so với năm 2017); Các địa phương trong tỉnh đã tập trung phát triển sản xuất theo mô hình “cánh đồng lớn”, “cánh đồng liên kết” gắn với bảo quản, chế biến và tiêu thụ sản phẩm theo chuỗi giá trị. Diện tích áp dụng gieo sạ đạt 58.620ha, chiếm 39% diện tích. Toàn tỉnh có 207 cánh đồng lớn, trong đã có 34 cánh

đồng lớn liên kết chuỗi giá trị với diện tích 1.480ha... Những kết quả trên lĩnh vực nông nghiệp đã đóng góp tích cực vào sự phát triển kinh tế - xã hội tỉnh. Chương trình xây dựng NTM đem đến một luồng gió mới, phát huy tinh thần đoàn kết và sự cộng đồng trách nhiệm, tạo sự khởi sắc bộ mặt nông thôn các vùng quê trong tỉnh. Đến nay, toàn tỉnh có 100% xã, thị trấn và 7/10 huyện, thành phố được công nhận hoàn thành nhiệm vụ xây dựng NTM (tỉnh Nam Định là một trong hai tỉnh đầu tiên của cả nước có 100% số xã, thị trấn đạt chuẩn nông thôn mới). Nam Định được đánh giá là một trong những tỉnh dẫn đầu toàn quốc về xây dựng NTM. Toàn Đảng bộ triển khai đầy mạnh thực hiện có hiệu quả Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ Chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Những việc làm cụ thể, thiết thực, những mô hình hay, cách làm sáng tạo từ việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách của Bác đã tạo nên những hiệu ứng tích cực, góp phần tạo nền tảng vững chắc cho sự khởi sắc toàn diện trên các lĩnh vực kinh tế - xã hội của tỉnh. Đặc biệt kinh tế - xã hội của tỉnh năm vừa qua đạt được thành tích toàn diện nhất, cao nhất, kể từ đầu nhiệm kỳ: Có 20/21 chỉ tiêu kinh tế - xã hội đạt và vượt kế hoạch; tốc độ tăng trưởng GRDP (theo giá so sánh 2010) tăng 8,1%, cao nhất trong 3 năm 2016 - 2018; giá trị sản xuất công nghiệp tăng 13,5%;

kim ngạch xuất nhập khẩu ước đạt trên 2,6 tỷ USD; thu ngân sách ước đạt 5.208 tỷ đồng, tăng 15% so với cùng kỳ... Môi trường đầu tư, sản xuất, kinh doanh tiếp tục được cải thiện đã tạo điều kiện thu hút tốt hơn các nguồn lực xã hội cho đầu tư phát triển. Tổng vốn đầu tư phát triển toàn xã hội cả năm ước đạt 30.750 tỷ đồng, tăng 15,1% so với cùng kỳ; đã thu hút đầu tư và điều chỉnh tăng vốn đầu tư 85 dự án đầu tư trong nước với tổng số vốn đăng ký 2.193 tỷ đồng; 24 dự án FDI với tổng số vốn đăng ký là 197,5 triệu USD và 206,5 tỷ đồng... Hiện nay Nhà máy Dệt Nam Định đã có nhiều thay đổi, đã tiến hành cổ phần hóa, nhưng những chỉ dạy của Người về công tác tổ chức, cải tiến quản lý, phát huy tính tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên, tính sáng tạo của công nhân, phát động các phong trào sôi nổi để đảm bảo định mức kế hoạch vẫn luôn là những bài học để phát triển ngành Dệt May trong bối cảnh đổi mới hội nhập hiện nay. Cùng với sự phát triển kinh tế, các lĩnh vực văn hoá, xã hội phát triển toàn diện, an sinh xã hội được đảm bảo, quốc phòng - an ninh được giữ vững.

Những lời di huấn thiêng liêng của Bác luôn tỏa sáng, soi rọi trong suốt chiều dài của lịch sử, là động lực để Đảng bộ, quân và dân Nam Định phát huy tinh thần đoàn kết, đồng lòng, với quyết tâm mạnh mẽ, vượt qua mọi khó khăn, thách thức để vững bước đi lên./.

Nguyễn Kim Chiến
(Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Nam Định)

Nguồn: Những chỉ dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong lần thứ 4 về thăm tỉnh Nam Định/ Nguyễn Kim Chiến Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Nam Định.- Nam Định.- 2019.- Số 4249 ngày 15 - 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TIN TỨC-SỰ KIỆN TƯ LIỆU TRƯNG BÀY-TRIỂN LÃM TRAO ĐỔI ĐIỂM DI TÍCH GIỚI THIỆU

Keywords

KHU DI TÍCH CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẠI PHỦ CHỦ TỊCH

TRANG CHỦ - CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH - BÁC HỒ VỚI NHÂN DÂN TỈNH NAM ĐỊNH

BÁC HỒ VỚI NHÂN DÂN TỈNH NAM ĐỊNH

22 Tháng 01 Năm 2014 / 13983 lượt xem

Th.S Mai Lệ Huyền
Khu di tích Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch

TƯ TƯỞNG, ĐẠO ĐỨC, PHONG CÁCH HỒ CHÍ MINH

Chủ tịch Hồ Chí Minh và tác phẩm "Sửa đổi lối làm việc"

Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng, chỉnh đốn Đảng hiện nay

Chủ tịch Hồ Chí Minh với tinh thần đoàn kết ba nước Đông Dương

Nam Định là một tỉnh lớn với hơn 2 triệu dân nằm ở phía nam đồng bằng Bắc Bộ. Phía bắc tiếp giáp với tỉnh Thái Bình, phía nam giáp tỉnh Ninh Bình, phía tây bắc giáp tỉnh Hà Nam và giáp biên (vịnh Bắc Bộ) ở phía đông. Là một trong những tỉnh có vị trí chiến lược quan trọng về chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, quốc phòng - an ninh của đất nước, có tiềm năng phát triển kinh tế nông, lâm, ngư nghiệp, công nghiệp..., đến với Nam Định hiện nay là đến với một trong những trung tâm thương mại - dịch vụ, du lịch quan trọng của đồng bằng sông Hồng với các hoạt động văn hoá truyền thống nổi bật như: Hội Đền Trần có Lễ Khai Ấn hàng năm, Hội Phủ Giày thờ Thánh mẫu Liễu Hạnh, Chùa Keo Hành Thiện, Chùa Cổ Lễ nơi thiền sư Nguyễn Minh Không trụ trì, Phủ Quảng Cung (Phủ Nấp) thờ Thánh mẫu Liễu Hạnh, giáng sinh lần thứ nhất ở xã Yên Đồng, Ý Yên; Quần thể các di tích thờ Vua Đinh Tiên Hoàng... Nhân dân tỉnh Nam Định tự hào về truyền thống hiếu học, có tinh thần yêu nước, đoàn kết, đấu tranh anh dũng chống

giặc ngoại xâm đóng góp tích cực trong phong trào cách mạng qua các thời kỳ.

Sau cách mạng tháng Tám 1945, thực dân Pháp tìm mọi cách thực hiện dã tâm xâm lược nước ta một lần nữa. Bội ước Hiệp định sơ bộ 6-3-1945 và thoả ước 19-4-1945, thực dân Pháp ráo riết tăng cường lực lượng đổ bộ trái phép vào Đà Nẵng, Đồ Sơn, Cát Bà đánh chiếm Hải Phòng, Lạng Sơn và chuẩn bị kế hoạch đánh vào cơ quan đầu não của ta ở thủ đô Hà Nội. Trước tình hình đã, để chuẩn bị lực lượng, an lòng nhân dân, xây dựng hậu phương vững chắc sẵn sàng cho tiền tuyến lớn, Bác vẫn tổ chức những chuyến đi thăm nhân dân các tỉnh nhưng không báo trước cho địa phương. Sau phiên họp quan trọng với Hội đồng Chính phủ sáng ngày 10-1-1946, Bác lên xe rời Hà Nội đi thăm tỉnh Hưng Yên, Thái Bình và cuối hành trình Bác về thăm Nam Định. Ngày đã trở thành ngày đặc biệt quan trọng đối với cán bộ và nhân dân trong tỉnh lần đầu tiên được đón Bác về thăm. Bác đã gặp gỡ các vị thân hào, thương gia của thành phố cùng bàn kế hoạch cứu tế, Bác cũng nói chuyện thời sự và thăm hỏi tình hình phụ

nữ, cô đạo, phật tử trong tỉnh. Sáng ngày 11-1-1946, tại trụ sở Ủy ban hành chính thành phố Nam Định (nay là Vườn hoa Điện Biên, đối diện Cột cờ Nam Định), Người đã nói chuyện với đồng bào về những nhiệm vụ kháng chiến, cứu đói. Sau đó, Người đã đến thăm và chia quà cho các cháu ở Trại trẻ mồ côi và nhà Dục Anh phố Hàn Thuyên Nam Định (nay là Công ty cổ phần dược phẩm Nam Hà, số 415 Hàn Thuyên, thành phố Nam Định). Tại đây, Người đã đến thăm từng phòng ở, từ chỗ nuôi trẻ sơ sinh đến phòng của trẻ 9-10 tuổi và nói với bà người nuôi trẻ: “Tôi ghé qua đây thăm bà và các cháu. Tôi thay mặt các cháu không cha, không mẹ đã cảm ơn bà đã trông nom cho chúng như một người mẹ. Chúng tôi tình gì mà tôi nghiệp quá”(1). Có thể nói, chuyến viếng thăm bất ngờ của Bác để lại ấn tượng và tình cảm lớn trong lòng nhân dân tỉnh Nam Định lúc bấy giờ, tuy thời gian gấp gáp, trao đổi với đồng bào ngắn ngủi nhưng lại ẩn chứa trong sự chia tay đầy quyến luyến bịn rịn. Nhớ những lời Người căn dặn, nhắn gửi các tầng lớp nhân dân, cán bộ các ngành, các giới trong tỉnh đã đoàn kết chặt chẽ và hăng hái làm việc cùng với đồng bào cả nước đánh Pháp và cứu đói.

Khi miền Bắc được hoàn toàn giải phóng, đang tiến lên chủ nghĩa xã hội, miền Nam tiếp tục đấu tranh thực hiện nhiệm vụ cách mạng dân tộc, dân chủ, tiến tới thống nhất nước nhà. Mặc dù công việc bận rộn, lo lắng trăm bề nhưng Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn dành nhiều thời gian để đi thăm hỏi, động viên cán bộ và đồng bào. Lần này Bác có dịp trở lại Nam Định sau những năm tháng cùng đồng bào kháng chiến vất vả.

Ngày 24-4-1957, Bác Hồ về thăm và nói chuyện với cán bộ công nhân viên nhà máy Dệt Nam Định. Bác đã nhấn mạnh: “*Mình là chủ phải làm thế nào cho*

*xứng đáng là chủ. Phải theo gương công nhân các nước bạn yêu máy như yêu con, yêu nhà máy như nhà mình. Đã là làm chủ xứng đáng. Cái gì lợi cho nhà máy là ích lợi cho mình, cái gì hại cho nhà máy là hại cho nhà mình. Đã là thái độ của người làm chủ, làm chủ nước nhà, làm chủ nhà máy”(2). Khi nói về chế độ quản lý và điều hành sản xuất của nhà máy, Người khẳng định: “*Chế độ làm khoán là một điều kiện của chủ nghĩa xã hội, nó khuyến khích người công nhân luôn luôn tiến bộ, cho nhà máy tiến bộ. Làm khoán là ích chung và lại lợi riêng”(3). Bác khuyến* cán bộ công nhân phải đoàn kết, cố gắng học tập chính trị, kỹ thuật học hỏi lẫn nhau hoàn thành vượt mức kế hoạch của Nhà nước, làm tròn nhiệm vụ của Đảng, Chính phủ và nhân dân, góp phần thiết thực vào công cuộc củng cố miền Bắc, làm hậu thuẫn vững chắc cho miền Nam, đấu tranh thống nhất nước nhà.*

Những lời dặn dò, chỉ bảo ân cần của Bác là nguồn động lực, niềm tin để cán bộ và công nhân viên Nhà máy cố gắng phấn đấu vừa đảm bảo chất lượng sản phẩm, hoàn thành kế hoạch sản xuất giữ gìn và xây dựng nhà máy càng lớn mạnh phục vụ cho sự nghiệp phát triển của đất nước. Cũng trong những ngày này Bác đã đến thăm và nói chuyện với cán bộ tỉnh Nam Định. Trước những thách thức và khó khăn của đất nước và sự chống phá cách mạng của chính quyền Mỹ - Diệm ở miền Nam đối với đồng bào. Trước tình hình đã, Bác đề nghị phải luôn luôn nâng cao cảnh giác trước những âm mưu của quân phá hoại. Người cũng nhấn mạnh: “*...phải đoàn kết. Đoàn kết từ trên xuống dưới, từ trong ra ngoài, cán bộ cũ, mới đoàn kết, đảng viên cũ mới đoàn kết, lương giáo đoàn kết”(4).*

Hơn một năm sau, ngày 13-8-1958, Bác về thăm Nam Định. Đầu tiên Bác đã về thăm Đình Thượng Đồng, thôn Thượng

Đông, xã Yên Tiến, Ý Yên, Nam Định. Sau đó Bác tới dự Hội nghị sản xuất nông nghiệp của tỉnh. Tại Hội nghị Bác đã nói chuyện với gần 1000 cán bộ tỉnh, huyện, xã và các chiến sĩ nông nghiệp về sự quan trọng của vụ mùa. Bác đã chỉ ra nguyên nhân gây ra sự sút kém của vụ mùa năm trước, và động viên đồng bào và cán bộ ra sức thi đua quyết tâm thực hiện vụ mùa thắng lợi. Bác cũng nhấn mạnh cán bộ lãnh đạo phải hết sức tránh chủ quan, tự mãn, phải đi sát với quần chúng, mọi việc lãnh đạo phải kịp thời, chu đáo và Bác nhắc bà con nông dân: “Thi đua tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm là nhằm mục đích ích nước lợi nhà... Thi đua là phải yêu nước, yêu nước thì phải thi đua” (5), phải đoàn kết giúp đỡ nhau, khuyến khích lẫn nhau, trao đổi kinh nghiệm cho nhau để cùng tiến bộ. Bác cũng nhấn mạnh kinh nghiệm trồng trọt của cha ông ta xưa qua câu tục ngữ: “Một nước, hai phân, ba cần, bốn kỹ thuật” và đặc biệt Bác nhắc phải chú ý hết sức trong việc giữ nước phòng hạn, giữ đê phòng lụt. Sau buổi nói chuyện ấy, Bác đã đi thăm ruộng lúa thí nghiệm xã Đông Hưng, xã Yên Tiến, Ý Yên, Nam Định (nay là Hợp tác xã Tổng Văn Trân, xã Yên Tiến, Ý Yên, Nam Định).

Dưới sự lãnh đạo của Đảng, nhân dân miền Bắc đoàn kết, nhanh chóng xây dựng lực lượng hậu phương với phương châm toàn dân - toàn diện và mỗi người dân đều là một chiến sĩ, quyết tâm vì miền Nam ruột thịt đánh thắng kẻ thù, thống nhất nước nhà. Tiếp thu những lời dặn dò, chỉ bảo của Bác, trong những ngày tháng này, Nam Định cũng triển khai nhiều công việc để phát triển nông nghiệp cùng với đồng bào miền Bắc tiếp sức cho cách mạng mau giành thắng lợi.

Ngày 15-3-1959, Bác về thăm Nam Định lần thứ tư. Bác đã thăm Nhà máy Dệt Nam Định và căn dặn Đảng uỷ Nhà

máy Dệt cần làm tốt công tác cải tiến quản lý xí nghiệp, công tác phát triển Đảng, Đoàn. Người đã nói: “Cán bộ lãnh đạo, đảng viên, đoàn viên thanh niên cũng như cán bộ công đoàn phải xung phong gương mẫu. Nội bộ lãnh đạo phải đoàn kết nhất trí, cán bộ phải đi vào công nhân, phải sắp xếp công việc để mỗi tuần tham gia lao động một ngày. Phải lắng nghe sáng kiến và lời phê bình của công nhân, phải thật sự dựa vào công nhân, đi đúng đường lối quần chúng, nắm vững chính sách của Đảng” (6). Cùng ngày, tại Quảng trường Hoà Bình thành phố, Người đã nói chuyện với cán bộ và nhân dân trong tỉnh, Bác khen Nam Định đã cố gắng chống hạn và phê bình Nam Định bị hạn vẫn còn rộng ảnh hưởng tới thu hoạch. Người yêu cầu phải tập trung lực lượng tìm mọi cách chống hạn, phòng hạn, phải có kế hoạch phòng úng. Bác nhấn mạnh: “Muốn làm tròn nhiệm vụ ấy phải chống tư tưởng bảo thủ, tư tưởng mệt mỏi, tư tưởng ỷ lại, tức là phải quyết tâm và quyết tâm nữa, quyết tâm mãi làm cho đến thắng lợi” (7). Những lời góp ý chỉ bảo, động viên của Bác trong lần về thăm như tiếp thêm ý chí và nghị lực càng thấm thía sâu sắc hơn để cán bộ và nhân dân trong tỉnh đoàn kết quyết tâm xây dựng thắng lợi mọi nhiệm vụ.

Trước những công hiến và đóng góp của Đảng bộ, chính quyền và nhân dân tỉnh Nam Định cho cách mạng, Bác đã luôn quan tâm, động viên khích lệ kịp thời. Nhiều lần được người quan tâm, thăm hỏi nhưng lần để lại những kỷ niệm sâu sắc và dặn dò kỹ càng nhất vẫn là lần Bác về thăm Nam Định lần cuối cùng.

Sáng ngày 21-5-1963, Bác về dự và huấn thị tại Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Nam Định lần thứ V được diễn ra tại Hội trường Nhà máy Dệt Nam Định (nay là Tổng công ty cổ phần Dệt may Nam Định). Giữa tiếng vỗ tay vang dội của Đại

hội, Bác bước ra diễn đàn nói chuyện với Đại hội. Bác thân ái thăm hỏi sức khỏe các đại biểu, tiếp đã Người ân cần chỉ ra cho Đại hội thấy rõ thêm những ưu điểm cần phát huy, những khuyết điểm cần sửa chữa, thấy hết những khả năng và thuận lợi và khó khăn của địa phương để vươn lên hoàn thành nhiệm vụ. Người cũng căn dặn các cấp uỷ cần chú trọng đến việc phát triển Đảng và củng cố chi bộ, đẩy mạnh việc phê bình và tự phê bình trong Đảng, làm cho mỗi cán bộ, mỗi đảng viên nhận rõ vai trò lãnh đạo của mình. Cuối cùng Người nói: *“Bác mong rằng sau Đại hội này, toàn Đảng bộ Nam Định sẽ ra sức khắc phục khuyết điểm, phát triển ưu điểm, đoàn kết một lòng, thực hiện đầy đủ những nghị quyết đại hội, biến nghị quyết đã thành quyết tâm của đảng viên, đoàn viên và đồng bào cả tỉnh, để xây dựng tỉnh Nam Định thành một tỉnh giàu mạnh, làm kiểu mẫu cho toàn miền Bắc, thiết thực góp phần xứng đáng vào công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và đấu tranh thực hiện hoà bình thống nhất nước nhà”*(8).

Sau khi dự xong Đại hội, Bác đã đi thăm bếp nấu, nhà ăn tập thể và một số phân xưởng Nhà máy Dệt. Tại đây, cán bộ và công nhân rất vui mừng báo cáo với Bác về kết quả thi đua với nhà máy Dệt Bình Nhưỡng (Triều Tiên). Từ đầu năm đến nay, nhà máy đã sản xuất vượt mức kế hoạch 42 vạn thước vải, 120 tấn sợi và 2000 chăn... Bác đã khen: *“Nhà máy đã sớm chữa được gần 1.000 máy dệt cũ hồi Pháp thuộc thành máy nửa tự động, với loại máy cũ, mỗi công nhân chỉ đứng được từ 1 đến 2 máy; nay với loại máy mới sửa chữa lại, mỗi người đứng được từ 4 đến 6 máy”*(9). Tiếp đã Bác đã đến thăm khu nhà ăn tập thể, khu nhà ở của gia đình công nhân. Người ân cần hỏi thăm tình hình sinh hoạt, học tập và ăn ở của công nhân và nhắc nhở mọi người phải đầy

mạnh phong trào thi đua sản xuất với nhà máy Dệt Bình Nhưỡng, đồng thời phải tổ chức cải thiện đời sống cho tốt hơn nữa. Khi đến thăm bệnh viện đa khoa tỉnh Nam Định, Người đã thăm hỏi bệnh tình sức khỏe của người bệnh và chế độ ăn uống; thuốc men ở bệnh viện. Người căn dặn cán bộ và nhân viên bệnh viện phải thực hiện câu “*lượng y như từ mẫu*”, nâng cao tinh thần trách nhiệm để phục vụ người bệnh được tốt, chóng khoẻ mạnh. Cuối hành trình Người đến thăm quan Nhà triển lãm thông tin đường Cột cờ thành phố Nam Định. Người đã xem một số hình ảnh về lịch sử đấu tranh của Đảng bộ và Nhân dân Nam Định. Bác đã ghi lên trang đầu cuốn sổ vàng của tỉnh: *“Tiếp tục truyền thống cách mạng vẻ vang, xây dựng chủ nghĩa xã hội thắng lợi”*(10).

Sáng ngày 22-5-1963, tại Quảng trường Hoà Bình, thành phố Nam Định Bác đã nói chuyện với trên 5 vạn cán bộ và nhân dân trong tỉnh. Người đã khen ngợi cán bộ và nhân dân tỉnh Nam Định đã có nhiều cố gắng, tiến bộ về các mặt đồng thời nhắc nhở đảng viên, nhân dân trong tỉnh phải đoàn kết chặt chẽ, ra sức thi đua thực hiện tốt nghị quyết của Đại hội Đảng bộ tỉnh, hoàn thành thắng lợi kế hoạch Nhà nước năm 1963, đặc biệt cần làm tốt cuộc vận động “*Nâng cao tinh thần trách nhiệm, tăng cường quản lý kinh tế tài chính, cải tiến kỹ thuật, chống tham ô, lãng phí, quan liêu*” để phát triển kinh tế hơn nữa. Bác cũng nhấn mạnh nhiệm vụ trước mắt cần thu hoạch nhanh, gọn vụ chiêm và làm tốt vụ mùa sắp tới.

Những năm cuối cùng của cuộc đời sức khỏe của Bác có phần giảm sút, mặc dù không trực tiếp đến thăm nhưng Bác vẫn thường xuyên thăm hỏi và theo dõi những tiến bộ và sự phát triển của Nam Định. Ngày 28-12-1963, Bác đã gửi điện khen công nhân và cán bộ Nhà máy Liên hợp dệt Nam Định đã hoàn thành kế hoạch

Nhà nước năm 1963 trước thời hạn. Ghi nhận những thành tích và đóng góp của cán bộ và chiến sĩ công an thành phố tỉnh Nam Định, ngày 5-2-1966, Bác có Lệnh (LCT) trao thưởng Huân chương Chiến công hạng Ba cho cán bộ và chiến sĩ công an thành phố Nam Định đã có thành tích xuất sắc trong các trận chiến đấu chống máy bay Mỹ ngày 28-6-1965 và các ngày mùng 2,4 tháng 7 năm 1965.

Đã 50 năm sau ngày Bác về thăm, Nam Định giờ đã phát triển với những nét đặc trưng nổi bật với các ngành nghề truyền thống, là trung tâm công nghiệp dệt, công nghiệp nhẹ cả nước, là trung tâm thương mại - dịch vụ phía Nam của vùng đồng bằng sông Hồng... Cùng với các tỉnh Ninh Bình, Hà Nam đã trải qua những thời kỳ tách, nhập vượt qua bao sóng gió nhưng vẫn giữ gìn và phát huy được truyền thống vẻ vang qua các thời kỳ. Thực hiện những lời căn dặn và chỉ bảo của Chủ tịch Hồ Chí Minh, cán bộ và nhân dân tỉnh Nam Định luôn đoàn kết, hăng hái thi đua phấn đấu xây dựng con người mới - con người xã hội chủ nghĩa. Quyết tâm xây dựng mỗi gia đình, mỗi công sở, mỗi ngành trở thành đầu tàu mẫu mực đưa Nam Định trở thành một tỉnh đẹp, giàu và phát triển.

Những năm qua thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội trong điều kiện có nhiều khó khăn nhưng được sự quan tâm động viên của Đảng, Nhà nước, sự hỗ trợ đầu tư của nhiều cấp, ngành... cán bộ và nhân dân trong tỉnh có nhiều nỗ lực cố gắng để triển khai thực hiện tốt mọi nhiệm vụ. Đến nay, tổng sản phẩm trong tỉnh GDP (theo giá so sánh 1994) ước đạt 12.755 tỷ đồng, tăng 11,7% so với năm 2011, GDP bình quân đầu người (giá hiện hành) ước đạt 20,7 triệu đồng. Vốn là ngành nghề truyền thống từ lâu đời, ngành công nghiệp dệt may hiện nay chiếm một tỷ trọng tương đối lớn góp phần phát triển

kinh tế đất nước trong đã Dệt may Nam Định chiếm giữ một vị trí đặc biệt quan trọng. Được Đảng và Nhà nước quan tâm, đầu tư hiện nay ngành Dệt may Việt Nam nói chung và Dệt Nam Định nói riêng đã mở rộng quy mô sản xuất, nâng cao chất lượng sản phẩm, tăng năng xuất đáp ứng kịp thời nhu cầu trong nước và duy trì phát triển tốt thị trường Dệt may Việt Nam trên trường quốc tế với các tên tuổi: VINATEX, HALOTEXCO... Phát huy truyền thống hiếu học của cha anh, nối tiếp sự nghiệp giáo dục trồng người, Nam Định vẫn tiếp tục giữ vị trí là một trong những tỉnh đứng đầu cả nước về phong trào và chất lượng giáo dục. Kỳ thi học sinh giỏi cấp quốc gia 2012 có 82/84 học sinh đạt giải, đạt 97,6%, là tỉnh có tỷ lệ học sinh đạt giải cao nhất. Có 7 học sinh đoạt Huy chương Bạc và Đồng kỳ thi Olympic châu Á - Thái Bình Dương và kỳ thi Olympic quốc tế các môn Vật lý, Hóa học, Sinh học. Đã có 5 huyện đạt chuẩn phổ cập mầm non cho trẻ 5 tuổi. Toàn tỉnh đã có 523 trường đạt chuẩn quốc gia, tăng 37 trường so với năm học 2010-2011. Có 7 nhà giáo được phong tặng danh hiệu Nhà giáo Ưu tú...

Hiện nay, cả nước đang thực hiện phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa” nhằm góp phần xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Điển hình của phong trào xây dựng đời sống văn hoá tại cơ sở đã là chương trình xây dựng nông thôn mới đã được các địa phương và các tầng lớp nhân dân trong tỉnh Nam Định tích cực tham gia. Từ phong trào này, Nam Định là 1 trong 10 tỉnh, thành phố của cả nước đi tiên phong trong xây dựng nông thôn mới. Những nét đổi mới của Nam Định hôm nay, là điều kiện để Nam Định trong tương lai ngày càng vững mạnh và phát triển. Nhân dân trong cả nước, các tổ chức, doanh nghiệp

trong và ngoài nước về với Nam Định với sức hấp dẫn bởi các dự án đầu tư, bởi các địa danh văn hoá từ lâu đời, bởi bề dày truyền thống về lịch sử và hơn hết bởi con người nơi đây gần gũi, đoàn kết và rất mực mến khách. Hơn nữa đến nơi đây ngoài các danh thắng lịch sử là niềm tự hào vốn có của người dân Nam Định có một khoảnh khắc làm cho chúng ta nhớ về Bác, về sự quan tâm của Bác dành cho nhân dân đã chính là Bảo tàng Nam Định, Bảo tàng Dệt May Việt Nam, nơi đây còn lưu giữ nhiều hiện vật gắn liền với hình ảnh thân thương về Hồ Chủ tịch trong mỗi lần Bác về thăm tỉnh Nam Định: Đã là chiếc ghế đá nơi Bác Hồ đã ngồi nghỉ để

nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy liên hợp Dệt Nam Định; những văn bản ghi lại lời dạy của Hồ Chủ tịch đối với Đảng bộ, nhân dân tỉnh nói chung, công nhân ngành Dệt may Nam Định nói riêng trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước. Với quy mô và ý nghĩa to lớn, Bảo tàng ngành Dệt may Việt Nam cùng với các khu lưu niệm khác, những công trình hóa văn khác là những tư liệu, hiện vật quý, góp phần giáo dục truyền thống, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng cho giai cấp công nhân ngành Dệt may cả nước hôm nay và các tầng lớp thế hệ người Việt Nam mai sau.

Chú thích:

1. Hồ Chí Minh biên niên tiểu sử, Nxb. CTQG, H.2006, t.3, tr.128.
2. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. CTQG sự thật, H.2011, t.10, tr.534.
3. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. CTQG sự thật, H.2011, t.10, tr.537.
4. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. CTQG sự thật, H.2011, t.10, tr.542.
5. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. CTQG sự thật, H.2011, t.11, tr.511.
6. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. CTQG sự thật, H.2011, t.12, tr.128.
7. Hồ Chí Minh biên niên tiểu sử, Nxb. CTQG, H.2009, t.7, tr.239.
8. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. CTQG sự thật, H.2011, t.14, tr.105.
9. Bác Hồ với Nam Hà, Tỉnh uỷ Nam Hà.1992, tr.121-122.
10. Bác Hồ với Nam Hà, Tỉnh uỷ Nam Hà.1992, tr.123.

Nguồn: <http://ditichhochiminhphuchutich.gov.vn/bac-ho-voi-nhan-dan-tinh-nam-dinh-2>

Theo dõi sự kiện | Đối thoại | Chuyện xưa - nay | Nhân vật | Chuyện tướng lĩnh | **Kỷ niệm sâu sắc** | Thư - Nhật kí chiến tranh | Tình yêu người lính |
Điều tra | Kỷ vật kháng chiến | Con người - cuộc sống | Địa chỉ đỏ | Khách đến Việt Nam | Văn học - Sự kiện | Trên mặt trận thăm lặn | Hồ sơ - Tư liệu

Thứ sáu, 17/02/2023 | 09:02 GMT+7 | Tel: (84 - 24) 3733 3598 * E-mail: sknqbq@gmail.com | Tìm kiếm...

KỶ NIỆM SÂU SẮC

SKNC, 15/04/2022, 18:56 (GMT+7) | Thích 0

QĐND HẰNG NGÀY	QĐND CÚỐI TUẦN
QĐND TIẾNG ANH	QĐND TIẾNG TRUNG
QĐND TIẾNG LÃO	QĐND TIẾNG KHMER

Chúng tôi đi đón Bác Hồ

Gần 60 năm đã trôi qua nhưng trong lòng tôi luôn nhớ mãi lần được đi đón Bác về thăm tỉnh Nam Định. Lời Bác căn dặn, tôi luôn khắc ghi trong lòng...

Tháng 7-1962, tôi được tuyển vào Trường Y sĩ Nam Định khóa Y13, không phải qua khâu thi tuyển. Giai đoạn này, tỉnh Nam Định đang là một trong những điển hình ở nước ta, nhất là về phát triển nông nghiệp, công nghiệp, văn hóa, xã hội nên tỉnh vinh dự được Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm.

Chiều 21-5-1963, Ban giám hiệu nhà trường thông báo: “Tối nay, các lớp, các khối nghỉ, không ôn bài, không cười đùa, không nói to, đi ngủ sớm. Đúng 3 giờ sáng 22-5, cán bộ, sinh viên toàn trường thức dậy, gấp chăn màn, vệ sinh cá nhân xong, khẩn trương mặc quần áo nghiêm chỉnh rồi xuống sân trường tập hợp, xếp hàng thành đội ngũ theo từng lớp, từng khối. Sau đã, cả trường cơ động ra quảng trường thành phố đón Bác Hồ và các vị lãnh đạo của Trung ương về thăm...”.

Hồi hộp, xúc động! Mong cho trời nhanh sáng để được gặp Bác nên chẳng mấy người ngủ được mà cứ thấp thỏm chờ đến giờ quy định. Bỗng có tiếng gọi nhỏ nhỏ của trực ban: “Dậy! Dậy thôi!” từ phòng này qua phòng khác, qua mấy tòa nhà 4 tầng... Lập tức chúng tôi bật dậy, gấp chăn màn rồi khẩn trương vệ sinh cá nhân, mặc quần áo. Không ai nói năng gì,

Bác Hồ trên đường đến Quảng trường Hòa Bình, thành phố Nam Định, sáng 22-5-1963.

Ảnh do Bảo tàng tỉnh Nam Định cung cấp

chỉ nghe thấy hơi thở gấp gáp, hồi hã và tiếng sột soạt của mọi người đang mặc quần áo. Không ai giục ai. Người nào xong trước cứ tự động ra khỏi phòng, xuống cầu thang. Rồi tự động đứng xếp hàng theo lớp, khối của mình...

Chúng tôi ra đến cổng trường, không gặp một người nào qua lại. Đối diện với trường chúng tôi là Trường Trung cấp sư phạm 10+1 lặng ngắt như tờ. Thì ra các bạn bên này đã đi trước rồi. Hơn 800 người chúng tôi lặng lẽ bước trên con đường số 10 liên tỉnh Nam Định - Thái Bình đoạn chạy qua TP Nam Định. Sau

hơn 20 phút hành quân, chúng tôi có mặt tại Quảng trường Hòa Bình của TP Nam Định. Các bộ phận khác như khối: Nông dân, công nhân, thanh niên, phụ nữ, học sinh cấp III, thiếu nhi... đã có mặt từ lúc nào. Lúc chúng tôi đến nơi thì họ đã tề tựu đông đủ, xếp thành hàng, từng khối vuông vắn theo đúng vị trí của đoàn thể mình mà ban tổ chức đã quy định. Khối của trường chúng tôi may mắn được đứng chính giữa đội hình, chỉ cách kỳ đài khoảng 30m. Mà tôi lại được đứng ở ngay hàng thứ nhất. Không khí buổi sớm thật trong lành, mát mẻ. Ai cũng cảm thấy hồ hởi, phấn chấn và rất hồi hộp, mong chờ Bác Hồ đến.

Đúng 6 giờ, một tiếng hô “Nghiêm!” dứt khoát vang lên từ chiếc loa trên khán đài.

Tại quảng trường, mọi người nhất nhất nghiêm trang, mắt hướng lên khán đài chờ đợi...

Rồi giờ phút mong chờ đã đến. Bác đi cùng với các vị lãnh đạo của tỉnh bước lên kỳ đài.

Cả quảng trường vang lên những tràng vỗ tay giòn giã. Bác mỉm cười, vẫy tay ra hiệu cho mọi người ngừng tay, rồi Bác nói:

- Thưa đồng bào! Được Tỉnh ủy và Ủy ban Hành chính tỉnh báo cáo, tình ta cày cấy, thu hoạch rất khá, Bác thay mặt Trung ương và Chính phủ nhiệt liệt hoan nghênh. Mong bà con cố gắng hơn nữa để bờ thóc của ta ngày nào cũng đầy ắp. Chú ý đề phòng thiên tai, dịch bệnh, dịch họa...

Cả hàng nghìn người im lặng lắng nghe lời Bác. Tôi nhớ Bác căn dặn: Các đoàn thể thanh niên, phụ nữ, đặc biệt là phụ nữ cố gắng phát huy tinh thần Bà Trưng, Bà Triệu; hội nông dân sản xuất giỏi hơn nữa. Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam hăng hái trong mọi lĩnh vực công tác. Công nhân nhà máy dệt làm ra được nhiều vải cung cấp cho quân đội và nhân dân lúc nào cũng được mặc lành, mặc đẹp. Các cháu thiếu nhi chăm ngoan, cố gắng học thật giỏi... Lần sau, Bác lại về thăm...

Nói xong, Bác vừa giơ tay vẫy chào rồi bước vào phía sau kỳ đài.

Mọi người ở quảng trường như bỗng bừng tỉnh, vỗ tay rào rào và hô vang: “Chúc Bác khỏe!”, “Bác Hồ muôn năm!”, “Chủ tịch Hồ Chí Minh muôn năm!”, “Đảng Lao động Việt Nam muôn năm!”...

LÊ HOÀI THAO

Nguồn: <https://sknc.qdnd.vn/ky-niem-sau-sac/chung-toi-di-don-bac-ho-502579>

Chuyện tấm áo lụa Bác Hồ tặng Mẹ Việt Nam anh hùng

Được đăng: 12 tháng 8 năm 2014

Sinh được 10 người con, thì 8 người là liệt sỹ, 1 người là thương binh, Mẹ Việt Nam anh hùng Nguyễn Thị Nuôi (ở TP. Nam Định, tỉnh Nam Định) chỉ còn duy nhất người con là Tạ Quang Tám sống sót qua hai cuộc kháng chiến.

Đằng sau những đau thương, mất mát của mẹ là cả một câu chuyện cảm động, xen lẫn tự hào với những kỷ vật thiêng liêng như tấm áo lụa cùng bức thư tay Bác Hồ đích thân trao tặng.

Đắp áo lụa để tránh bom đạn

Cha đẻ của ông Tạ Quang Tám là cụ Tạ Quang Yên, sinh năm 1890 là người hoạt động cách mạng ưu tú thời đó. Dường như ngọn lửa cách mạng ấy được âm thầm nhen nhóm trong mỗi trái tim những người con của cụ, để rồi lớn lên, họ đều tình nguyện theo cha trên con đường hoạt động cách mạng.

Vợ chồng ông Tạ Quang Tám và bà Nguyễn Minh Phương luôn tự hào về truyền thống cách mạng của gia đình.

Trong cuộc kháng chiến chống Pháp, 4 người con trai đầu của mẹ Nuôi lần lượt lên đường nhập ngũ rồi cùng hy sinh trong trận đánh bảo vệ Thành phố Nam Định. Đó là trận đánh vào tháng 3/1947, quân địch bao vây thành phố suốt 86 ngày đêm. Khi ấy 4 người con trai của cụ Tạ Quang Yên đang huấn luyện cho tự vệ bảo vệ thành phố. Trong đó, con trai cả của mẹ là Tạ Quang Khả làm Trung đội trưởng chỉ huy trận đánh, 3 người còn lại đều được giao nhiệm vụ tiểu đội trưởng, tiểu đội phó... Họ rút lên gác chuông của thành phố để tiếp tục chiến đấu nhưng cuối cùng cả 4 anh em và 7 chiến sỹ tự vệ đã anh dũng hy sinh.

Năm 1948, gia đình cụ Tạ Quang Yên vinh dự được UBND tỉnh tổ chức lễ rước thư cùng tấm áo lụa do đích thân Bác Hồ trao tặng. Cho đến bây giờ, mỗi lần nhắc đến thời khắc thiêng liêng của buổi đón rước, ông Tám không khỏi rung rung, bởi không khí nghiêm trang xen lẫn tự hào của buổi lễ. Ông kể: “Thời đó ủy ban hành chính của tỉnh đóng ở Trà Lũ nên lễ rước cũng được tổ chức trọng thể về tới thôn Ngọc Tĩnh (huyện Xuân Trường). Ký ức trong tôi là hai hàng nước mắt của cha cứ thế tuôn rơi khi nhận tấm áo kèm bức thư của Bác với những lời thăm hỏi động viên rất chân tình.

Từ sau buổi lễ ngày hôm đó, dường như cha tôi có vẻ trầm ngâm hơn, lúc nào cũng như đang tâm niệm những điều gì đó quan trọng. Giai đoạn từ năm 1947 - 1949 là thời điểm địch tấn công vô cùng ác liệt nhằm đánh chiếm Nam Định, Thái Bình. Sau nhiều ngày trăn trở, cha tôi sắp xếp cho mẹ và các con đi sơ tán, còn bản thân mình quyết định theo chân các đồng chí, tiếp tục hoạt động cách mạng”.

Sợ mang theo bức thư Bác Hồ tặng sẽ bị thất lạc nên cụ Yên đã bọc cẩn thận rồi chôn ở chợ Sóc - Thái Bình cùng nhiều đồ đạc khác. Đi theo kháng chiến, vật duy nhất cụ luôn mang bên mình là chiếc chăn bông bên trong có tấm áo lụa Bác Hồ tặng. Thời ấy có được tấm chăn bông là cả một tài sản giá trị nhưng để bảo vệ báu vật thiêng liêng này, cụ Yên đã cẩn thận xé chiếc chăn bông duy nhất của gia đình để lấy vỏ, gói tấm áo lụa vào bên trong rồi cẩn thận khâu lại. Hằng ngày cụ đắp tấm áo lụa ấy bên mình và cảm thấy hình bóng Bác kính yêu luôn bên cạnh và soi sáng cho con đường mình đã lựa chọn.

Cho đến năm 2000, gia đình ông Tạ Quang Tám quyết định trích dẫn nguyên vẹn từng câu chữ trong bức thư để thêu trên một tấm gấm rồi lồng khung kính trang trọng ở nhà như một minh chứng về sự ghi nhận của Đảng và Nhà nước đối với gia đình mình.

Kỷ niệm sâu sắc nhất trong đời cụ Tạ Quang Yên là lần vinh dự được diện kiến Chủ tịch Hồ Chí Minh vào năm 1955. Năm đó Chủ tịch nước - Bác Hồ - đã tổ chức buổi họp mặt các gia đình có công với cách mạng. Cụ Tạ Quang Yên là một trong 50 người và là đại biểu duy nhất của Nam Định được dự buổi họp mặt này. Trong suốt quãng thời gian 15 ngày ở Phủ Chủ tịch, tham dự các buổi tiếp khách với nhiều đại biểu trong và ngoài nước, ấn tượng sâu sắc nhất đọng lại trong cụ Yên là lối ứng xử thông minh và tấm lòng nhân hậu của Bác.

Niềm tự hào về những kỷ vật

Sau này, khi cụ Yên trở về từ cuộc kháng chiến, tấm áo lụa vẫn được giữ gìn nguyên vẹn. Năm 1958, đại diện Quân khu 3 về gia đình mượn tấm áo lụa cùng với Huân chương Kháng chiến hạng Nhất, đem đi triển lãm, rồi nó không trở lại gia đình nữa. Hỏi rất nhiều nơi, cuối cùng, ông Tám biết được thông tin, tấm áo lụa Bác tặng cha ông đang ở Bảo tàng Cách mạng (Hà Nội). Khi được hỏi, liệu ông có cảm thấy áy náy với người đã khuất vì không trực tiếp bảo quản kỷ vật thiêng liêng đó của gia đình? Ông Tám tâm sự: “Trái lại, tôi cảm thấy vô cùng tự hào khi kỷ vật đó được trân trọng giữ gìn trong bảo tàng để mọi người đến thăm và chiêm ngưỡng. Bức thư của Bác đã thất lạc do chiến tranh nhưng nội dung vẫn được lịch sử Đảng bộ tỉnh ghi chép lại cẩn thận. Nội dung của thư đã từng được đăng trang trọng trên báo Sự Thật - một tờ báo vô cùng uy tín trước đây”.

Bảng khen cùng Huân chương của cả gia đình được Nhà nước trao tặng.

Những trận đánh khốc liệt

Về người con còn sống sót duy nhất trong 10 người con của mẹ Nuôi cũng có ý thức cách mạng từ năm 16 tuổi, năm 1946, rằng, mình phải tiếp bước cha anh để bảo vệ Tổ quốc. 16 tuổi, ông Tám đã tham gia quân đội, làm liên lạc cho Đại đội 11 của Trung đoàn 34. Trong thời gian tham gia chiến đấu, ông đã cùng các đồng chí lên kế hoạch mai phục và tiêu diệt được một đoàn quân nhảy dù xuống đất ta. Kết quả là bắt sống người cũng như tước được một số chiến lợi

phẩm như súng lục, súng trường của quân địch. Với chiến công này, ông Tám cùng đồng đội vinh dự được Trung đoàn và Mặt trận Tổ quốc khen thưởng, rồi quyết định chuyển ông sang làm quân báo Liên khu 3. Ông Tám bị địch bắt tại Ninh Bình vào năm 1951 trong một lần hóa trang, đi đánh dậm, để bí mật làm nhiệm vụ.

Sau khi bị bắt, địch đưa ông về nhà tù Đoàn Xá - Hải Phòng rồi tra tấn dã man bằng những biện pháp kinh hoàng như: Đánh đập, cạy điện vào tai... Tại nhà tù, ông đã bí mật vận động anh em, đồng chí bí mật đào hầm để bỏ trốn. Kế hoạch bại lộ nên quân địch điên cuồng dùng súng bắn khiến không ít đồng chí hy sinh, còn lại 5 người bị bắt trở lại. Lần này chúng đày ông ra giam giữ ở đảo Phú Quốc. Tại đây các biện pháp tra tấn dã man hơn rất nhiều được quân thù áp dụng. Đòn thù hàng ngày khiến ông bị què chân, còn tay thì nát như và bê bết máu. Nhưng tất cả những đòn thù đó đều không kinh hoàng bằng mùi vị của xà lim mà ông đã hai lần ném trái.

Gian khổ là thế nhưng bản lĩnh của người cách mạng được kế thừa từ cha, anh đã luôn cháy bỏng trong ông. Dường như mọi lúc mọi nơi, trong tim ông luôn tâm niệm muốn góp sức mình cho cách mạng. Khi trên tàu ra Phú Quốc, ông được giam cùng những thành phần phản động, đầu hàng, đầu thú. Căm thù những kẻ từng một thời đã là đồng chí của mình lại trở thành phản động, ông đã âm thầm tiêu diệt chúng. Trước sự “cứng đầu” của ông, quân địch vô cùng “khó chịu”, chúng quyết định dùng hình phạt nặng nhất đối với tù nhân thời bấy giờ, đó là nhốt vào xà lim rồi để phơi nắng ở giữa đảo Phú Quốc.

Như thế, tổng cộng, ông Tám hai lần bị địch sử dụng hình phạt nặng nhất là cùm trong xà lim. Ông Tám tâm sự: “Tuy nhiên, so với nhà tù ở Đoàn Xá thì xà lim ở Phú Quốc kinh hoàng hơn rất nhiều”. Ông nói: “Xà lim được đóng bằng gỗ, vô cùng chật hẹp còn chân tay thì bị xiềng xích. Trên là trời nắng chang chang, phía dưới là cát nóng bỏng rẫy. Điều kiện ăn uống chỉ có cơm trộn bí ngô, vô cùng kham khổ...”.

Người chiến sỹ cách mạng

Thế rồi tất cả những đòn thù ấy cũng không giết chết được người chiến sỹ cách mạng gan dạ. Đến tháng 4/1965, ông Tạ Quang Tám tái ngũ và giữ trọng trách làm Thiếu úy - Trung đội trưởng Đoàn 32 và tham gia trận đánh ở Thừa Thiên Huế vào tháng 10/1965. Ngày đó, ngoài đối mặt với thứ vũ khí hiện đại của Mỹ là loại chất độc màu da cam vô cùng nguy hiểm. Tại trận đánh này, ông Tạ Quang Tám đã trở thành thương binh và là người con duy nhất còn sống sót trong gia đình 10 người con.

Trước hàng loạt những chiến công đáng ghi nhận cùng những hy sinh mất mát của cả gia đình, đến năm 1976 gia đình ông vinh dự được Nhà nước tặng thưởng Huân chương Kháng chiến hạng Nhất cùng Huân chương Độc lập hạng Nhất. Cho đến năm 1994, cụ Nguyễn Thị Nuôi, mẹ ông Tám được trao tặng danh

hiệu Mẹ Việt Nam anh hùng. Mẹ là một trong những trường hợp được xét lần đầu của tỉnh và được phong tặng ngay lần đó.

Tuệ Linh

Nguồn: <https://bqllang.gov.vn/tin-tuc/tin-tong-hop/2592-chuyen-tam-ao-lua-bac-ho-tang-me-viet-nam-anh-hung.html>

Anh hùng lao động Nguyễn Thị Thạc (ngoài cùng bên phải) cùng các đại biểu Hội nghị Chính trị đặc biệt (năm 1964).

cuộc đời bà. Bà chia sẻ: “Trong phòng ăn hôm ấy có các đồng chí lãnh đạo Trung ương và tỉnh Nam Định. Nhưng chỉ có tôi và bà Trương Thị Thu (Trưởng ty Y tế tỉnh Nam Định lúc đã) là phụ nữ. Bác Hồ bước vào, nhìn khắp phòng rồi vẫy tay bảo tôi và chị Thu: “Hai cháu lên đây ngồi ăn cơm với Bác”.

Được ngồi cạnh Bác, tôi xúc động đến mức không còn biết trong bữa cơm có những món ăn gì, chưa bao giờ tôi dám nghĩ có một ngày sẽ được ngồi bên Bác, ăn cơm cùng Bác. Trong bữa ăn, Bác hỏi tôi về gia đình, anh em và đời sống riêng. Tôi lần lượt thưa với Bác. Khi nghe tôi nói muốn cống hiến cho đất nước đến 27 tuổi mới lập gia đình, Bác bảo: “Không nên, không nên, 25 tuổi cháu lấy chồng được rồi.

Nhưng lấy chồng phải có kế hoạch, có kế hoạch sẽ hoàn thành được cả việc công và việc riêng”. Rồi Bác hỏi tôi: “Mỗi bữa cháu ăn được mấy bát cơm?”. Sau đã, Bác đưa cho tôi một viên thuốc bổ và cầm từng đĩa thức ăn gạt cho tôi một nửa. Bác nói với chị Thu: “Cháu Thạc lao động vất vả, lại gầy thì cần được ăn nhiều. Còn cô béo, bác già thì ăn thế này là vừa”. Tôi chợt nghĩ, có lẽ trên thế giới này chỉ có Bác Hồ, Người vừa là vị lãnh tụ vĩ đại vừa là người ông, người cha thật gần gũi với những người lao động như tôi. Tôi đã, có buổi gặp Bác Hồ. Bác bảo tôi và chị Hiếu (Anh hùng lao động Nguyễn Thị Hiếu) hát cho Bác nghe. Tôi hát mà cảm động đến nghẹn lời không hát được. Bác bảo tôi dừng lại, mọi người trong phòng liền hát cùng tôi rất vui vẻ”.

Nhớ lại ngày Bác mất, giọng bà trùng xuống. Bà chia sẻ: “Trong cuộc mít tinh mừng ngày Quốc khánh (2/9/1969) tôi đi dự nhưng không thấy Bác. Hôm sau, khi trở về Nam Định tôi nghe tin có thông báo đặc biệt về sức khỏe Bác Hồ, sau đã được tin Bác qua đời. Tôi khóc mất mấy ngày, gặp ai cũng khóc, vào nhà máy trông thấy nhau cũng khóc. Tôi được chọn là một trong bốn Anh hùng lao động tiêu biểu đại diện của 4 ngành kinh tế quan trọng đứng bên linh cửu Bác Hồ.

Trong đã, tôi là đại diện của ngành công nghiệp nhẹ, anh Nguyễn Cường ngành cơ khí, anh Vũ Xuân Thủy ngành than, anh Nguyễn Văn Huyền ngành xi măng. Thấy tôi khóc nhiều, ban Lễ tang cử cán bộ đến động viên tôi, nói tôi phải xác định đây là một trách nhiệm không được khóc tránh làm ảnh hưởng kỷ luật chung. 15 phút đứng bên linh cửu Bác, thỉnh thoảng tôi mới dám liếc nhìn thi hài Bác, người tôi cứ run lên, tôi cố nghĩ rằng lại để không bật khóc, hoàn thành nhiệm vụ được giao”.

Với bà Nguyễn Thị Thạc, những kỷ niệm về Bác là ký ức vô giá, những lời dạy của Người luôn là mục tiêu để bà phấn đấu trong suốt cuộc đời. Suốt từ đã đến nay, bà vẫn luôn nghĩ những công ơn của Bác Hồ với đất nước, nhân dân và giai cấp công nhân và với riêng bà rất to lớn. Vì thế bà luôn cố gắng sống, học tập và

làm việc hết mình để đền đáp công ơn ấy. Tuy đã gần 80 tuổi nhưng bà luôn cố gắng sống thật mẫu mực. Bà dạy con cháu phải cố gắng học tập, trau dồi kiến thức, mang sức mình phục vụ cho Tổ quốc và nhân dân.

Ánh Tuyết

Nguồn:
[20140519222012624.htm](https://baotintuc.vn/xa-hoi/suot-doi-lam-theo-loi-bac-day-20140519222012624.htm)

[https://baotintuc.vn/xa-hoi/suot-doi-lam-theo-loi-bac-day-](https://baotintuc.vn/xa-hoi/suot-doi-lam-theo-loi-bac-day-20140519222012624.htm)

Câu chuyện về người BỐN LẦN GẶP BÁC HỒ

NGUYỄN DOÃN THÀNH

Bác Hồ, người cha già của dân tộc. Người là lãnh tụ, là danh nhân văn hóa lớn của nhân loại. Bởi vậy, đối với mỗi người con của quê hương đất Việt được gặp Bác dù chỉ một lần cũng là niềm vinh dự lớn lao cả đời.

Đó là nghệ sĩ ưu tú Nguyễn Kim Liên sinh năm 1942 tại xã Xuân Trung, huyện Xuân Trường, tỉnh Nam Định trong một gia đình có truyền thống nghệ thuật. Cha chị là nghệ nhân Nguyễn Thọ Hiện, ông là người đã lập ra một gánh hát chèo riêng ngay tại quê hương của mình. Thừa hưởng gien của cha nên ngay từ bé chị đã biết hát chèo và tham gia vào đội văn nghệ của xã. Với giọng hát ngọt ngào đậm thắm, lối diễn đầy ấn tượng của mình nên chị đã nhanh chóng lọt vào mắt xanh của những nghệ sĩ chèo thành Nam.

Mười bảy tuổi chị tạm xa gia đình tham gia vào đoàn chèo Nam Định, bắt đầu một cuộc sống mới đầy khó khăn, thử thách nhưng cũng đầy niềm vui, niềm tự hào. Ở đây, dưới sự dìu dắt của những bậc đàn anh, đàn chị đi trước chị đã được đào tạo để trở thành ca hát chuyên nghiệp. Khởi đầu là hát văn, tiếp sau là những vai diễn chèo chị đều thu được thành công ngoài mong đợi, bởi chị là người luôn biết cách vào vai và thể hiện các vai diễn của mình một cách xuất sắc: đôn hậu, đoan trang, thủy mị, biết nhẫn nhục trong các vai đào thương; nhưng cũng yếu điệu, thướt tha trong các vai đào lãng; và cũng không kém phần chua cay, ác nghiệt trong các vai mẹ... Chính điều đã là tiền đề cho

những lần được gặp Bác Hồ sau này của chị.

Chị vẫn nhớ như in hình ảnh lần đầu tiên được gặp Bác năm 1963, sau sinh nhật bác hai ngày, đã là vào ngày 21 tháng 5. Nhân dịp Bác về thăm và làm việc ở Hà Nam Ninh, trong một buổi làm việc tại nhà khách của Nhà máy Liên hiệp Dệt Nam Định, đoàn chèo Nam Định được mời đến diễn chèo phục vụ Bác cùng đoàn công tác. Lần đã Kim Liên vào vai chị Tâm nhân vật chính trong vở chèo “*Chị Tâm bến Cốc*” (hay còn có tên gọi khác là “*Người con gái của Đảng*” hoặc “*Cuộc đời theo Đảng*”) của tác giả Tào Mạt. Mặc dù biết rằng đang đứng trước Bác nhưng chị vẫn cố tập trung hết sức cho vai diễn, cuối buổi diễn Bác cầm trên tay một bó hoa tiến đến gần tặng cho chị và nói: “*Tặng cô Tâm. Cháu Liên diễn giỏi, hát hay, cố gắng làm thế nào để được như cô Tâm*”. Cầm bó hoa Bác tặng trên tay, chị khóc run lên vì xúc động, lời nói của Bác như truyền thêm sức mạnh cho chị vượt qua tất cả những khó khăn, thử thách phía trước để tiếp tục trau dồi hơn nữa khả năng nghệ thuật của mình. Và từ đó chị được đảm nhận nhiều vai chính hơn, rồi được đi khắp nơi biểu diễn để phục vụ cho đồng bào, chiến sĩ đang đấu tranh trong nước cũng như ở hải ngoại và cho cả những bạn bè quốc tế nữa.

Nguyễn Kim Liên không chỉ hát văn hay, hát chèo giỏi, mà còn là một trong ba nữ nghệ sĩ ngâm thơ hay nhất của nước ta cuối thập niên 60 của thế kỷ trước. Câu

chuyện xảy ra vào cuối năm 1967, lần thứ hai chị được gặp Bác Hồ nhưng lại không hề được báo trước. Hôm đã có một chiếc xe của Bộ Văn hóa về đoàn chèo Nam Định, đón Kim Liên lên Hà Nội mà không nói cho chị biết lên để làm gì, ngồi trên xe trong sự hồi hộp xen lẫn bồn chồn lo lắng. Máy tiếng sau chiếc xe dừng lại ở trụ sở Đài tiếng nói Việt Nam, chị được đưa vào một căn phòng rộng và rất đẹp, ở đã có hai giọng ngâm thơ nổi tiếng cả nước lúc đã là Linh Nhâm và Trần Thị Tuyết đang ngồi chờ. Một lúc sau chị mới biết rằng mình được mời lên để ngâm bài thơ “Chào xuân 68” của Bác, bớt lo lắng nhưng chị lại thấy hồi hộp đứng ngồi không yên. Sau khi hoàn thành công việc, lại một lần nữa chị run lên vì xúc động khi được nghe giọng nói truyền cảm và ấm áp của Bác: “*Giọng Kim Liên trong sáng và đạt được ý thơ của Bác*”. Nhân dịp kỷ niệm ngày thành lập Quân đội Nhân dân Việt Nam, 22/12/1968, Đoàn chèo Nam Định được điều lên Hà Nội biểu diễn phục vụ lễ kỷ niệm, rất tình cờ đoàn lại được bố trí ăn nghỉ ngay tại nhà khách Chính phủ. Chị được gặp đồng chí Vũ Kỳ là thư ký riêng của Bác lúc đó, chị đã đề nghị với anh Kỳ báo cáo lại với Bác là chị muốn gặp và hát cho Bác nghe. Chị không ngờ rằng lời thỉnh cầu của mình lại được chấp thuận, nên chị và đoàn đã diễn cho Bác xem một số đoạn trích trong vở “*Trần Quốc Toản ra quân*” mà hôm đã chị vào vai Thê Tư. Sau khi xem diễn xong Bác cầm cuốn truyện Kiều đưa cho chị và bảo chị ngâm các đoạn trích: “*Kiều gặp Kim Trọng*”, “*Kiều ở lầu Ngưng Bích*” cứ sau mỗi một câu ngâm chị đều được Bác khen và thưởng một cái kẹo. Sau dịp đã, chị được cùng đoàn đại biểu của Bộ Văn hóa đi lưu diễn ở Pháp để phục vụ đồng bào Việt kiều và những người dân Pháp yêu mến đất nước Việt Nam, nơi có đoàn đại biểu Việt Nam đang tiến hành đấu tranh trên mặt trận ngoại giao. Tại Pari vào đêm giao thừa của năm 1969, chị đã ngâm bài thơ

“*Chào xuân 68*” của Bác. Hàng ngàn khán giả đã xúc động vỗ tay, đoàn của ta có Bộ trưởng ngoại giao Nguyễn Thị Bình và đồng chí Xuân Thủy, trong đã có cả đại diện của chính quyền Sài Gòn lúc đã là Phan Đăng Lân cũng ngồi xem và vỗ tay, nhiều ống kính truyền hình đã ghi được hình ảnh này.

Chuyến lưu diễn thành công tốt đẹp, đến giữa tháng 7 năm 1969, đoàn nghệ sĩ Việt nam đến Hà Nội. Trong cuộc họp ngày 16/7, đoàn được cấp trên báo tin vui là có 6 trong tổng số 68 nghệ sĩ của đoàn được Bác Hồ tặng huy hiệu của Người, và nghệ sĩ trẻ Kim Liên là một trong số những người được nhận vinh dự ấy. Đến trưa hôm sau, ngày 17/7 đồng chí Vũ Kỳ lại thông báo 6 người được tặng danh hiệu được Bác mời ăn cơm thân mật tại nhà khách và chính bàn tay Bác đã gắn huy hiệu cho Kim Liên, một lần nữa chị lại rơi nước mắt vì xúc động khi được nhìn thấy Bác, được Bác ân cần cài lên áo chiếc huy hiệu, mặc dù Bác đã gầy yếu hơn rất nhiều, đi lại phải có hai đồng chí bảo vệ dìu. Trong bữa cơm có món canh cua mà Bác nói: “*Ở nước ngoài chắc các cháu nhớ lắm!*”. Sau bữa ăn, trong lúc Bác cháu đang chuyện trò vui vẻ, Kim Liên khoe Bác trước khi về nước đã được đồng chí Xuân Thủy viết tặng bài thơ, rồi chị chăm chú nhìn Bác và đọc cho Bác nghe, trong bài thơ có câu: “*Kim Liên quê Nam Hà*”, chị vừa đọc đến đã Bác ngắt lời luôn: “*Kim Liên vốn ở Nam Đàn*”...

Sau bữa cơm ngày hôm đã, chị được Bác đích thân đưa lên thăm nhà sàn và phòng riêng của bác. Điều làm chị kinh ngạc là nơi Bác ở và làm việc lại vô cùng đơn sơ, giản dị, tiện nghi chẳng có gì. Trong lúc chị im lặng chưa biết nói gì thì giọng Bác lại cất lên đầy ấm áp: “*Bác chẳng có gì cho cháu cả. Bác chỉ có cái thước mà lúc còn trẻ đi bôn ba các nước Bác có nhặt được mảnh gỗ, Bác tự tay đẽo thành một cái thước để dùng, nay Bác cho cháu để làm kỷ niệm*”, trên thước Bác có

khắc ba chữ cái: S - N - K, viết tắt của câu “suy nghĩ kỹ”, một món quà vô giá trong cuộc đời mà cho đến tận bây giờ chị vẫn còn giữ gìn nguyên vẹn kỉ vật ấy. Đã là lần thứ tư, cũng là lần cuối cùng chị được gặp Bác - một lãnh tụ, một con người đạo đức với nhân cách sống cao cả, một danh nhân văn hóa lớn của nhân loại, suốt đời vì dân vì nước mà không màng danh lợi, không một phút mảy may suy tính cho bản thân mình. Câu chuyện của chị khép lại trong niềm vui và nước mắt cảm động, chị cảm thấy tự hào và vinh dự vô cùng khi được mang cái tên đẹp đẽ Kim Liên, cái tên mà Bác đã nhắc đến như một phần

thường vô giá của đời chị: “*Kim Liên vốn ở Nam Đàn*”...

Đến nay, Bác đã đi xa hơn bốn mươi năm, nhưng hình ảnh của Bác vẫn còn sống mãi trong trái tim Nam Định người con đất Việt yêu nước, những lời dạy của Bác còn trường tồn mãi cùng dân tộc. Nhân dịp kỷ niệm 120 năm ngày sinh Bác Hồ kính yêu, cả đất nước lại đang đón chào một mùa xuân mới, mùa xuân của độc lập, tự do, dân chủ, công bằng xã hội, mùa xuân làm nên thắng lợi của thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước mang lại đời sống ấm no cho toàn thể nhân dân.▪

Vinh dự gặp Bác Hồ

• HOÀ NHÂN

Năm 1962, Bác Hồ về thăm tỉnh Nam Định. Trước khi nói chuyện với cán bộ và nhân dân tại quảng trường TP. Nam Định, Bác vào thăm nhà máy dệt Nam Định, cái nôi của phong trào công nhân miền Bắc. Bây giờ Quỹ tiết kiệm đặt ở nhà máy có ba người. Ông Đoàn Duy Bảo khi đã là cán bộ ngân hàng tỉnh kiêm nhiệm vụ kế toán, chị Huỳnh Thị Vĩnh thủ quỹ, chị Trần Thị Phú cán bộ vận động.

Ông Bảo nhớ lại: Sáng hôm Ấy cũng như thường lệ, trong khi quỹ tiết kiệm đang giao dịch với khách hàng thì đồng chí bảo vệ đến nói nhỏ: có Bác Hồ về thăm nhà máy, nhưng các đồng chí cứ người nào việc ấy nhé!

Mọi người có mặt tại bàn tiết kiệm ai nấy đều hồi hộp. Mấy phút sau phía dưới nhà phúc lợi, vỗ tay vang lên. Bác đi đến đâu tiếng vỗ tay rộ lên đến đâu. Mái tóc bạc phơ. Bác mặc bộ áo nâu gụ và lại gần phía bàn tiết kiệm.

Bác đến, mọi người đứng dậy vỗ tay. Bác tươi cười hỏi:

- Các cô các chú làm gì ấy?

- Dạ thưa Bác đây là bàn tiết kiệm của ngân hàng đặt tại nhà máy ạ.

Ông Bảo thưa: tiếp về kết quả vận động tiết kiệm được bao nhiêu công nhân?

Ông Bảo và tôi lúng túng vì toàn nhà máy bây giờ có 12.000 công nhân, riêng bên dệt có 5.000 người. Nếu trả lời số người như Bác hỏi thì không chính xác được, mà trả lời không chính xác tức là nói dối Bác, sẽ ân hận suốt đời. Mất vài giây suy nghĩ, ông Bảo nói:

- Dạ thưa Bác, có 80% số người gửi ạ.

Bác lại hỏi:

- Thế còn 20% nữa thì sao?

Chị Phú trả lời:

- Dạ thưa Bác 20% nữa là do hoàn cảnh gia đình khó khăn nên chưa gửi được ạ.

- Mỗi lần gửi bao nhiêu chú?

Ông thưa:

- Dạ thưa Bác, mỗi lần khách hàng gửi từ một đồng trở lên ạ.

- Thế Bác có một hào muốn gửi có được không? Bác hỏi và nhìn sang phía chị Phú.

Chị Phú bình tĩnh:

- Dạ thưa Bác dưới một đồng, Ngân hàng vận động bỏ ống được chẵn đồng thì đem lại gửi ạ.

Bác để quyền sở xuống bàn và nói:

- Các cô, các chú tiếp tục làm việc đi

Vì Bác hỏi chuyện cán bộ tiết kiệm khá lâu nên anh em công nhân biết tin kéo đến rất đông. Một thanh niên cờ đỏ đang cố len đến gần Bác. Bác cầm chiếc băng đeo và hỏi:

- Cái gì đấy chú?

Anh thanh niên đứng nghiêm và thưa:

- Dạ thưa Bác, đây là chiếc băng đỏ của thanh niên cờ đỏ làm nhiệm vụ giữ trật tự ạ.

Bác cười và nói tiếp:

- Chú làm công tác giữ trật tự mà lại mất trật tự.

Tiếng cười lại rộ lên quanh Bác vì mọi người đều hiểu ý của Người.

Bác đi rồi mà trong lòng ông Bảo vẫn bồi hồi vui sướng.

(Theo hồi ức của ông Đoàn Quý Bảo - nguyên cán bộ Ngân hàng Nam Định)

Cựu vô địch 200m ếch Ganefo 1966 Vũ Thị Sen với kỷ niệm gặp Bác Hồ **Nhớ mãi giây phút được gặp Bác**

Đã gần 46 năm trôi qua, nhưng lần gặp Bác năm ấy với nhà vô địch Ganefo Vũ Thị Sen vẫn cứ như mới ngày hôm qua...

Bất ngờ được gặp Bác

Bà Vũ Thị Sen quê ở Bình Hải - Nghĩa Phú - Nghĩa Hưng - Nam Định. Lớn lên trong một gia đình có 6 anh chị em, bà Sen là áp út. Ham mê bơi lội từ bé nhưng phải đến khi có sự dẫn dắt của 2 HLV Tô Kim Đắc và Nguyễn Văn Lạng, cái tên Vũ Thị Sen mới được làng bơi Việt Nam biết đến. Năm 1961, bà Sen đoạt giải nhất giải bơi lội cấp huyện, giải nhất bảng B cấp tỉnh. Liên tiếp các năm 1962, 1963, 1964 bà đều đoạt vô địch giải bơi lội toàn miền Bắc (bảng B) và năm 1965 đoạt chức vô địch bơi lội toàn miền Bắc (bảng A). Sau đó, bà được tập trung vào đội tuyển và được cử tham dự Đại hội thể thao châu Á - Ganefo 1966 và đoạt 1 HCV, 1HCB, phá kỷ lục châu Á. Thành tích vang dội đã không chỉ giúp Vũ Thị Sen ghi dấu ấn tại đấu trường châu lục, mà khi về nước bà đã có một kỷ niệm hạnh phúc nhất trong đời - Đã là được gặp Bác.

Bà Sen kể lại: “Năm 1966, tôi và Trần Oanh, Nguyễn Văn Hùng (bắn súng), Trần Hữu Chỉ (điền kinh) là 4 người giành HCV tại Ganefo 1966. Thực tình, khi về nước chúng tôi không biết là được gặp Bác. Khi đang sơ tán tại Sơn Tây (Hà Tây cũ), có một chiếc xe đến đón chúng tôi về Hà Nội và họ chỉ cho biết về báo cáo với lãnh đạo. Khi về đến Ủy ban TDTT (Tổng cục TDTT bây giờ), các thầy vẫn giữ bí mật và giao cho tôi nhiệm vụ đại diện cho 4 VĐV báo cáo thành tích. Xe chở chúng tôi tới Phủ Chủ tịch và chúng tôi ai nấy đều sung sướng

Bà Sen luôn giữ cẩn thận tấm ảnh chụp với Bác

và cảm thấy vinh dự khi Thủ tướng Phạm Văn Đồng ra tiếp chuyện. Đến lúc đã vẫn không ai nghĩ sẽ được gặp Bác. Chỉ đến khi Bác bất ngờ xuất hiện rồi Bác ngồi cùng các VĐV phía dưới chứ không ngồi hàng ghế trên của các lãnh đạo. Quá bất ngờ và sung sướng, tất cả chúng tôi bật khóc và nghẹn lời chào Bác...”.

Kỷ niệm được gặp Bác sẽ theo tôi hết cuộc đời

Không ai nghĩ rằng, Bác rất bận việc nước nhưng vẫn quan tâm đến thể dục thể thao, quan tâm đến các VĐV có thành tích hồi đã. Đã 46 năm trôi qua nhưng kỷ niệm lần đầu được gặp Bác với bà Sen vẫn nguyên vẹn như mới hôm qua. Bà nhớ từng động tác, lời nói của Bác. Bà xúc động kể: “Ngay khi xuất hiện, Bác nhìn chúng tôi bằng ánh mắt trìu mến và nói: Đánh giặc Mỹ gian khổ khó khăn như vậy, nhưng quân và dân ta có quyết tâm đánh thắng. Các cháu phải quyết tâm đạt thành tích cao hơn nữa. Muốn vậy phải đoàn kết, giúp đỡ nhau trong tập

luyện và thi đấu, phải cố gắng thật nhiều để xứng đáng là những VĐV của dân tộc anh hùng”. Tất cả chúng tôi cùng đồng thanh: “ạ”.

Vũ Thị Sen may mắn được thay mặt anh chị em VĐV báo cáo với Bác. Khi Bác hỏi: “Có cháu nào ý kiến gì không?”, Sen đứng lên thưa với Bác: “Để có thành tích như hôm nay, đã là nhờ ơn của Đảng và Nhà nước, thầy cô, bè bạn. Chúng cháu sẽ cố gắng hết mình trong tập luyện và thi đấu, góp phần vào công cuộc kháng chiến chống Mỹ. Xin hết ạ!”.

Tiếp lời, Bác căn dặn: “Thành tích của các cháu hôm nay là rất đáng mừng, song thắng không kiêu, bại không nản, các cháu phải cố gắng hơn nữa đem thành tích về cho Tổ quốc”. Cả căn phòng vỗ tay không ngớt, rồi Bác trao tặng huy chương Hồ Chí Minh cho các VĐV, sau đã tất cả cùng Bác và Thủ tướng Phạm Văn Đồng chụp ảnh lưu niệm.

Kỷ niệm được bà Sen nhớ mãi trong lần gặp Bác năm đã chính là cái xoa đầu đầy trìu mến với từng VĐV của Bác. Bà Sen nhớ lại: “Chúng tôi đều được nghe kể về phong cách giản dị của Bác, nhưng khi được gặp mới thấy Bác gần gũi như thế nào. Trong lúc chụp ảnh, các thầy ở ngoài bảo tôi và mọi người vuốt tóc chụp cho đẹp nhưng Bác tới gần xoa đầu từng đứa và dừng lại ở tôi, VĐV nữ duy nhất - Bác cười và nói: “Các cháu làm gì có tóc mà vuốt”. Quả thực, khi đã, là VĐV nam hay nữ cũng phải để tóc ngắn nhưng không ai nghĩ Bác lại trực tiếp và vui vẻ đến thế”.

Bà Sen luôn kể cho con cháu nghe về câu chuyện được gặp Bác Hồ hơn 40 năm về trước. Kỷ niệm được gặp Bác sẽ theo bà đến hết cuộc đời. Tấm ảnh chụp chung với Bác cũng được gia đình bà treo ở vị trí trang trọng nhất trong căn phòng khách.

VIỆT AN

SỨC KHỎE & ĐỜI SỐNG CHỦ NHẬT
SỐ 134 (3014) - NGÀY 21. 8. 2011

Gặp người 19 năm lái xe cho Bác Hồ và Bác Tôn

• Ký của ĐƠN THƯƠNG

Với dáng người nhỏ, cách ăn mặc giản dị, một cuộc sống khiêm nhường, luôn được mọi người tôn trọng và quý mến là những gì còn lại của một cựu lái xe của Văn phòng Chính phủ. Ngoài tự hào được lái xe phục vụ hai vị Chủ tịch nước uy tín - Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chủ tịch Tôn Đức Thắng - ông còn có tự hào riêng đã là việc được gần gũi, được học tập đạo đức và cuộc sống hết sức nhân văn của hai vị Chủ tịch, để mà tu sửa và rèn luyện mình. Từ việc được gần gũi, học tập và tu sửa này mà bao năm nay, ông chưa để bà con xóm làng, ngõ phố của mình ta thán về cá nhân một tí gì.

Duyên may của đời

Năm nay đã bước sang tuổi 80, 19 năm gắn bó với chiếc vô-lăng để đón đưa hai vị Chủ tịch nước nổi tiếng mà không để lại một sơ suất gì. Tâm sự với tôi về cuộc đời mình, ông vẫn cho rằng việc được chọn để làm lái xe cho Chủ tịch Hồ Chí Minh là duyên may của mỗi đời người và ông đã là người được hưởng duyên may đó.

Ông tên đầy đủ là Nguyễn Văn Mùi, sinh năm 1931 tại thôn Bắc Cầu (Xuân Hùng, Xuân Trường, Nam Định). Sinh ra tại miền quê, lớn lên, khắp xóm làng chịu ách đô hộ của thực dân Pháp và tầng lớp phong kiến, năm 17 tuổi ông tự nguyện tham gia du kích.

Vào những năm giữa của thập niên này, do phong trào cách mạng và dân quân du kích phát triển mạnh nên thực dân Pháp và bè lũ tay sai đã đàn áp dã man. Nhiều tổ chức cách mạng, nhiều phong trào du kích của ta thời kỳ này bị phá vỡ. Theo chủ trương tiêu thổ kháng

Bác Hồ chúc tết anh em công nhân vùng mỏ.
Ảnh: TL

chiến, không nề hà, chia tay với xóm làng, người quen, ông tìm lên Chiến khu Việt Bắc với ý định tìm, tham gia và đóng góp tiếp cho cách mạng.

Lên đến Việt Bắc, đang trong lúc tìm tòi móc nối với các cơ sở cách mạng thì ông gặp anh trai mình, lúc này đang làm ở xưởng đúc tiền của Chiến khu Việt Bắc. Gặp anh trai, ông trình bày lý do, không nề hà, anh trai ông đã rủ ông xin vào làm công nhân của xưởng đúc tiền. Đúc tiền,

làm công nhân cũng là đang góp cho cách mạng, ông Mùi đã đồng ý ngay và trở thành công nhân của xưởng đúc tiền ngay sau đó.

Năm 1950, sau Chiến dịch Biên giới, lúc này ta chuyển từ tiêu tiền xu sang tiền giấy, xưởng không việc làm, ông trở thành “thất nghiệp” tạm thời. Là người chăm chỉ, với mong muốn tìm lên Việt Bắc là góp sức cho cách mạng, không chấp nhận cảnh “ăn không ngồi rồi”, ông chuyển sang bộ phận áp tải lương thực ở chiến khu.

Lúc này, tại bộ phận áp tải lương có 2 chiếc Môn-tô-lô-va, trong khi làm nhiệm vụ, do tính ham học hỏi, lúc rỗi ông lại nhờ mấy anh em dạy cách xử lý và tập học lái xe. Do là người thông minh, nhanh nhẹn nên sau đó một thời gian ông đã lái được xe.

Do bộ phận tải lương của ông đóng gần Ban kiểm tra 12, một bộ phận của cơ quan chuyên phục vụ lãnh đạo của Chính phủ kháng chiến lúc bấy giờ nên lúc rỗi rãi ông thường qua chơi. Năm 1952, đúng lúc Ban kiểm tra 12 thiếu lái xe, thấy ông hiền lành, có đạo đức nên họ đã đặt vấn đề với ông.

Cuộc đời ông chính thức có sự chuyển đổi về nghề và phận hết sức đặc biệt vào năm 1954, lúc này ông Vũ Hoàng, phụ trách hành chính của Ban 12 đã gọi ông lên giao nhiệm vụ lái xe chở đội cảnh vệ tháp tùng Bác Hồ về tiếp quản Thủ đô. Từ đây chính thức ông trở thành lái xe của Ban 12.

Năm 1961, ông không ngờ duyên may lại đến với ông một lần nữa, ấy là khi ông Vũ Hoàng lại cho gọi ông lên. Một nhiệm vụ đặc biệt, nằm ngoài mơ tưởng của ông được ông Vũ Hoàng giao: Ông sẽ trở thành người trực tiếp lái xe cho Bác Hồ.

Thế là cuộc đời ông, sự nghiệp của ông từ đây đã gắn liền với Bác Hồ, ông có trách nhiệm đưa đón Bác mỗi khi Bác đi công vụ. Ông làm nhiệm vụ thiêng liêng và đầy tự hào này đến ngày Bác

Tận tâm với Bác trong công việc hàng ngày và túc trực bên linh cữu người
(ông Mùi người đứng cuối, bên trái ảnh).

mất. Sau đó, đến tháng 10/1969, ông lại được giao tiếp nhiệm vụ lái xe cho Chủ tịch Tôn Đức Thắng thêm 11 năm nữa.

Những kỷ niệm thiêng liêng

Hiện nay đã về nghỉ hưu, thế nhưng khi nhắc lại thời kỳ được lái xe cho hai vị Chủ tịch nước, ông Mùi như trẻ lại, với những kỷ niệm thật bồi hồi, xao xuyến và đầy nâng niu. Ông bảo, những gì ông có được như ngày hôm nay, nhất là về đạo đức và lối sống cho một con người, đều do ông học được, tự tu sửa và rèn luyện mình từ cuộc sống đời thường, đến công việc mà ông đã từng thấy, từng chứng kiến từ hai vị Chủ tịch kính yêu.

Với Bác Hồ, trong hàng nghìn, hàng vạn cử chỉ, hành vi về đạo đức, ông nhớ nhất là bản tính tiết kiệm và giản dị của Người. Hồi mới về lái xe cho Bác, ban đầu đội xe phục vụ toàn là xe Gát do Liên Xô (cũ) sản xuất. Sau đã, Liên Xô có tặng Bác một chiếc Zít-nanh-đơ, xe này sản xuất cho các nguyên thủ thời ấy nên rất sang, xe có cả kính chắn đạn.

Nhận xe về nhưng Bác không thường xuyên sử dụng vì Bác bảo xe sang quá đi đâu hay gây sự chú ý, không an toàn và không gây thân thiện với các tầng lớp, nhất là nhân dân lao động. Vì lý do này nên Bác đã chuyển sang dùng thường xuyên xe Pô-bê-đa.

Sau đã nhiều lần, vì lo cho Bác nên cán bộ văn phòng có ý đổi xe. Mỗi lần như vậy Bác thường gọi ông Mùi ra hỏi xem chiếc xe đang sử dụng còn tốt không. Ông Mùi bảo xe còn tốt thì Bác bảo: Tốt thì nên dùng. Đổi xe lãng phí và Bác vẫn dùng xe cũ.

Trong thời gian lái xe phục vụ Bác, ông Mùi còn có một kỷ niệm không quên, ấy là có một chiều ông lái xe đưa Bác đi công tác về. Ông đang làm công tác bảo dưỡng xe thì Bác lại gần chỉ một chi tiết trong động cơ hỏi ông nó có tác dụng gì? Sau khi nghe ông giải thích, Bác lại ôn tồn: Từ ngày mai, thỉnh thoảng chú rảnh, dành thời gian dạy Bác học lái xe với. Ông Mùi chưa kịp hiểu đề xuất của Bác thì Bác lại ôn tồn: Học để biết, nếu có tình huống gì thì mình tự biết để mà xử lý.

Thông thường, sáng nào cũng vậy, cứ đúng giờ là ông Mùi lại có mặt ở cơ quan. Việc lái xe đưa Bác đi đâu ông thường được văn phòng thông báo trước. Gần 10 năm lái xe cho Bác, ông chưa hề bị Bác quở mắng và tuyệt nhiên chưa bao giờ ông bị Bác sai đi làm việc riêng.

11 năm lái xe cho Bác Tôn ông cũng có nhiều kỷ niệm. Bác Tôn vốn xuất thân từ thợ máy nên Bác sống cũng hết sức mộc mạc, giản dị và thẳng thắn. Sau khi Bác Hồ mất, theo đề xuất, ông Mùi lại tiếp tục lái xe cho Bác Tôn. Thời gian lái xe cho Bác Tôn, ông Mùi được quản lý hai chiếc xe, một chiếc Volga và một Com-măng-ca. Thế nhưng, cũng như Bác Hồ, chỉ khi nào tiếp khách quan trọng Bác Tôn mới sử dụng xe Volga, còn bình thường Bác chỉ dùng xe Com-măng-ca cho dân dã.

Bác Tôn thường hay thể dục buổi sáng và môn thể dục Bác ưa chuộng nhất là đạp xe. Thế nhưng để giữ an toàn cho Bác nên sáng nào cũng vậy mỗi khi Bác đạp xe là lại có hai, ba cảnh vệ đạp xe cùng để bảo vệ Bác. Vì là người giản dị không thích làm phiền người khác nên có

lần Bác Tôn đã bảo với anh em: Bác già rồi, các chú cứ mặc kệ Bác. Bác không làm sao đâu, các chú cứ ngủ nghỉ cho khỏe, dậy sớm làm gì (Bác Tôn thường dậy và đạp xe tập thể dục vào lúc 5h sáng). Và nhiều lúc, để đỡ phiền phức cho anh em nên có hôm Bác Tôn đã một mình đạp xe ra công làm anh em cảnh vệ “trở tay” không kịp...

Niềm vui của tuổi già

Từ du kích đến công nhân xưởng đúc tiền và vinh dự được lựa chọn để lái xe cho hai vị Chủ tịch nước đáng kính, với sự tận tụy của mình, ông Mùi còn được lái xe cho các lãnh đạo cao cấp khác như Nguyễn Lương Bằng, Võ Chí Công, Đỗ Mười... Từ một lái xe, với những học hỏi và rèn luyện nên ông Mùi đã được bầu làm Đội trưởng đội xe của Văn phòng Chính phủ.

Trong ngôi nhà giản dị, nằm ở đường Phương Mai, ông Mùi vẫn đang sống một cuộc sống giản dị bằng đồng lương hưu của mình với người con trai duy nhất, hiện anh cũng đang làm bên bộ phận lễ tân của Văn phòng Chính phủ. Ông tâm sự, trong cuộc đời mình, điều ông cảm thấy tâm đắc nhất đó là đức tính giản dị mà mình đã học được và rèn luyện để có được từ hai vị Chủ tịch đáng kính là Hồ Chí Minh và Tôn Đức Thắng. Đây là tài sản lớn nhất và duy nhất còn lại của cuộc đời ông và ông vẫn đang dành thời gian còn lại của mình để truyền dạy cho cháu con. Và theo ông thì chính đức tính khiêm tốn, giản dị sẽ đem lại cho con người ta một sự thanh thản nhất trong cuộc đời kể cả lúc ra đi về với cõi vĩnh hằng.

UỖI TRẺ THỦ ĐÔ
• Số 1053 - Ngày 18. 5. 2012

Người lái xe cho Bác và những chuyện bây giờ mới kể

Không cam chịu cuộc đời nô lệ nên 17 tuổi tự nguyện tham gia du kích, 19 tuổi lên Việt Bắc tham gia kháng chiến, duyên may đưa ông trở thành người lái xe cho Bác Hồ. Đó là ông Nguyễn Văn Mùi, sinh năm 1931 tại thôn Bắc Cầu (Xuân Hùng, Xuân Trường, Nam Định).

Sinh ra tại miền quê (Xuân Hùng, Xuân Trường, Nam Định) lớn lên, khắp xóm làng chịu ách đô hộ của thực dân Pháp và tầng lớp phong kiến, năm 17 tuổi ông tự nguyện tham gia du kích. Sau đó, ông

tim lên Chiến khu Việt Bắc với mong muốn "đóng góp tiếp cho cách mạng". Tại chiến khu Việt Bắc, ông gặp anh trai mình (lúc này đang làm ở xưởng đúc tiền của Chiến khu Việt Bắc) và được nhận vào làm công nhân của

xưởng đúc tiền.

Năm 1950, sau Chiến dịch Biên giới, ta chuyển từ tiêu tiền xu sang tiền giấy, xưởng đúc tiền ngừng hoạt động, ông được điều động sang bộ phận áp tải lương thực ở chiến khu. Lúc rảnh rỗi,

Ông Nguyễn Văn Mùi

ông lại nhờ mấy anh em dạy lái xe. Vốn là người thông minh, nhanh nhẹn, một thời gian sau ông đã lái được xe. Năm 1952, ông Mùi về lái xe cho Ban 12.

Lái xe ở Ban 12 một thời

gian, năm 1961, ông trở thành người trực tiếp lái xe cho Bác Hồ. Ông có trách nhiệm đưa đón Bác mỗi khi Bác đi công vụ. Nhờ lái ngày đầu nhận nhiệm vụ thiêng liêng ấy, ông Mùi kể: "Ngày 15/3/1961, đồng chí Vũ Kỳ (thư kí của Bác) gọi ông và giao nhiệm vụ mới, đồng chí dặn: Đồng chí lái xe cho Bác phải giữ bí mật, xe phải bảo đảm thật tốt, lái thật an toàn". Hôm đầu tiên lên xe do tôi lái, Bác nói: Cháu lái xe cho Bác cẩn thận nhé, đi đúng thật an toàn, Bác không yêu cầu phải đi nhanh. Thi thoảng ngồi trong xe, Bác trò chuyện vui vẻ, hỏi thăm về gia đình, bạn bè".

Để đảm bảo 100% an toàn cho Bác, ông tự đặt cho mình một chế độ bảo dưỡng an toàn cho xe: Xăng phải lấy ở bể lọc,

không để cho cát bụi, lá cây rơi vào; từng bộ phận xe (gám xe, máy xe, vô lăng...) phải được kiểm tra hàng ngày. Mỗi buổi sáng thức dậy, ông phải dùng tay quay máy để làm nóng máy... tất cả phải sẵn sàng.

Theo lời kể của ông Mùi, Bác sử dụng chiếc ô tô con hiệu "Pôpêđa" do Chính phủ Liên Xô (cũ) tặng. Ông Mùi nhớ nhất là tính tiết kiệm và giản dị của Người. Hồi mới về lái xe cho Bác, ban đầu đổi xe phục vụ toàn là xe Gát do Liên Xô (cũ) sản xuất. Sau đó, Liên Xô có tặng Bác một chiếc Zil-nanh-đơ rất sang, có cả kính chắn đạn. Nhận xe về nhưng Bác không thường xuyên sử dụng vì Bác bảo xe sang quá đi đâu hay gây sự chú ý, không an toàn và không thân thiện. Vì lý do này nên Bác đã chuyển sang dùng thường xuyên xe Pôpêđa.

Ngày ấy, ở nhà sàn của Bác có cái quạt tai voi, trời nắng nóng nhưng quạt chạy khoảng 30 phút Bác lại tắt đi. Mọi người

bật lên, Bác bảo: "Tắt đi để cho quạt nghỉ, vừa bền lại vừa tiết kiệm được điện. Trời nắng nóng, mọi người muốn lấp điếu hỏa cho phòng Bác nhưng Bác không đồng ý. Nhân lúc Bác đi vắng, mọi người ở nhà lắp, khi về trông thấy, Bác bảo: Các chú tháo ra và đem lắp cho một bệnh viện nào đó. Ở đó, họ cần hơn".

Trong thời gian lái xe phục vụ Bác, ông Mùi còn có một kỉ niệm khó quên. Lần đó, ông chở Bác ra sân bay Gia Lâm để đón phái đoàn khách quốc tế. Trên đường đi Bác kể chuyện: "Hôm qua, Bác đọc một tờ báo, có một cô giáo đứng cầm cầu sống hơn 40 học sinh trên chuyến xe ô-tô đi tham quan. Chuyện là: Xe ô-tô đang đi trên đường thì anh lái xe bị cảm, gục xuống tay lái. Cô giáo ngồi cạnh nhảy sang chỗ người lái xe, đạp phanh và đánh tay lái sang một bên, chiếc xe đứng lại cách mép hồ nước sâu". Nhân câu chuyện, Bác khuyến các đồng chí ngồi trên xe:

"Không cần phải học lái, nhưng phải biết các bộ phận cơ bản của chiếc xe để đôi lúc có sự cố mình cũng có thể xử lý như cô giáo kia".

Mặc dù không còn được ở bên Bác nhưng mỗi khi nhắc lại thời kì được lái xe cho Bác, ông Mùi như trẻ lại. Ông bảo: "Nhưng gì ông có được như ngày hôm nay, nhất là về đạo đức và lối sống cho một con người, đều do ông học được từ Bác, từ cuộc sống đời thường đến công việc mà ông đã từng thấy Bác làm.

Năm 1969, Bác mất, ông Mùi được chuyển sang lái xe cho Bác Tôn 11 năm nữa. Tổng cộng thời gian ông Mùi đã lái xe là 19 năm cho Bác Hồ và Bác Tôn. Điều ông cảm thấy tâm đắc nhất đó là đức tính khiêm tốn, giản dị mà mình đã học được từ hai vị Chủ tịch nước đáng kính. Đây là tài sản lớn nhất và là điều ông vẫn thường răn dạy con cháu.

Bài, ảnh: CAO HÒA

GIÁO DỤC & THỜI ĐẠI CHỦ NHẬT
• Số 32 - Ngày 11. 8. 2013 .- Tr. 14 - 15

Bà Nguyễn Thị Kim Dung, nguyên là Đại biểu Quốc hội khóa III (1964 - 1971), ở thôn Vạn Diệp (xã Nam Phong, Nam Định). Bà là một trong số những phụ nữ hiếm hoi trở thành đại biểu Quốc hội của tỉnh Hà Nam Ninh (nay là Nam Định). Ít người biết được sự trưởng thành của bà xuất phát từ việc huấn luyện một con trâu... dữ.

Chuyện bà nghị sĩ ... dạy trâu

● MINH THỨ

NỮ NGHỊ SĨ... DẠY TRÁU

Bà Dung sinh năm 1937 tại xã Hải Tây (Hải Hậu) trong một gia đình nông dân nghèo. Câu chuyện của một phụ nữ nông thôn trở thành một nghị sĩ Quốc hội và hai lần được vinh dự gặp Bác khiến nhiều người khâm phục.

Năm 11 tuổi, bà đã tham gia đội thiếu nhi cứu quốc, đến năm 1950 bà tham gia Ban chấp hành Thanh niên cứu quốc. Năm 1952 bà được kết nạp vào Đội nữ du kích chống Pháp tại địa phương. Đến năm 1954, bà lập gia đình và tiếp tục tham gia Ban chấp hành Hội Phụ nữ ở địa phương. Khi cải cách ruộng đất, bà được cử làm Trưởng trạm Y tế của xã Hải Quang, quê hương của chồng.

Đến tháng 5/1963, vì hoàn cảnh gia đình, bà chuyển lên định cư tại thôn Vạn Diệp (xã Nam Phong, Nam Trực, Nam Định).

Trên vùng quê mới, trong hoàn cảnh thường xuyên đi công tác, các con còn nhỏ, bà đã phân công công việc cho các con một cách hợp lý để bà có thời gian tham gia lao động sản xuất và chiến đấu cùng bà con dân làng. Trong một lần đi thăm đồng ruộng Nam Phong về, bà thấy ruộng có nơi đã cấy xong, nơi chưa cấy mà trâu thì đứng chơi. Lúc đó, bà đã đề nghị với đồng chí đội trưởng đội sản xuất Đoàn Xuân Mai rằng: "Thời vụ đến rồi mà còn nhiều ruộng chưa cấy, trâu thì lại chơi, đồng chí phân công tôi đi cấy nhé! Khi còn ở quê tôi đã

Bà Nguyễn Thị Kim Dung, nguyên Đại biểu Quốc hội khóa III ở thôn Vạn Diệp (xã Nam Phong, TP Nam Định) nổi tiếng với câu chuyện dạy trâu dữ

học cấy rồi". Đề nghị này của bà được chấp thuận. Hôm sau, khi nhận trâu để đi cấy, vừa cúi xuống bắt đầu cỡi dây thừng con trâu đã giương hai cái ngà lên cao vùng vằng "bắt nạt" bà.

Khi bà mang trâu xuống ruộng, đưa trâu vào chảo, dứt khoát trâu không vào. Nhiều lần như thế, bà biết được đây là một con trâu rất dữ và hầu như đàn ông trong làng không ai thuần phục được. Bà đã đưa trâu lên bờ, cột thật chặt vào cây phi lao bên đường, cho hểnh mũi lên để trâu khỏi phá, đồng thời đi lấy roi trừng trị nó, sau đó bỏ đói. Sau mấy lần trị trâu bướng như thế, bà đã thuần phục được con trâu. Sau đó, bà dắt trâu đi cấy được ba sào ruộng, nhận 15 điểm của HTX. Cả làng lúc đó ngạc nhiên và mừng cho bà. Tiếng lành đồn xa, Đảng ủy, Ủy ban và Ban Quản trị xã đến nhà bà hỏi chuyện:

- Cô Dung giỏi thế! Biết đi cấy lại biết dạy cả trâu. Thế còn cái gì tốt nữa

thì cô nói cho chúng tôi biết.

- Quê em còn nhiều cái hay lắm, cách làm rất khoa học: cấy, bừa, cấy kiểu cuốn chiếu; nuôi bèo dậu làm phân bón cho lúa để tăng năng suất, làm cào cải tiến, một tiến hai lùi...

Vậy là bà được Ban Quản trị HTX giao nhiệm vụ phụ trách kỹ thuật nông nghiệp. Để triển khai công việc, bà đã cùng với Đoàn thanh niên "làm một cuộc cách mạng kỹ thuật ở địa phương", tận dụng nguồn bèo dậu, phân bùn, phù sa để sử dụng cho mùa màng, trồng trọt. Để có nguồn bèo phục vụ sản xuất, bà trở lại quê Hải Quang để mua bèo về nhân giống và cung cấp cho các xã lân cận. Nhờ nắm chắc kỹ thuật, bèo dậu phát triển tốt và đã tạo nên nguồn phân bón giúp cho vụ mùa năm đó thắng lợi, nhà nhà có thêm thóc lúa để ăn, ai ai cũng rất vui và tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, chính quyền địa phương, đặc biệt là đội sản xuất kỹ thuật.

Một hôm, đồng chí bí thư chi bộ Đoàn Xuân Đăng đi cùng với một cán bộ đến nhà đưa giấy giới thiệu của Tỉnh ủy cho bà, nói rằng: “Thường vụ Tỉnh ủy triệu tập đồng chí về báo cáo công việc đã làm để chi bộ Vạn Phong công nhận là đảng viên xuất sắc”. Tại đây, bà đã báo cáo toàn bộ công việc đã làm, sau đó bà được chọn lên báo cáo trước Hội nghị tổng kết công tác xây dựng Đảng “Bốn tốt” của tỉnh. Tại hội nghị này, bà được đồng chí Lê Đức Thọ, Ủy viên Bộ Chính trị, Trưởng Ban tổ chức Trung ương đứng dậy bắt tay và nói: “Chúc mừng đồng chí! Đồng chí trẻ tuổi có năm con nhỏ mà đã vượt qua tất cả mọi khó khăn để hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ.” Cũng trong năm 1964, bà được bầu làm đại biểu Quốc hội khóa III.

HAI LẦN ĐƯỢC GẶP BÁC HỒ

Sau ngày họp Quốc hội đầu tiên, buổi tối đồng chí Phan Điền, Bí thư Tỉnh ủy đồng thời là Trưởng đoàn đại biểu Quốc hội của tỉnh thông báo “Sáng sớm mai, ăn sáng xong cô Dung mặc quần áo thật đẹp để đi nhận nhiệm vụ đặc biệt nhé!”. Sau đó bà mới biết mình sẽ được diện kiến Bác. Đây là lần đầu tiên bà được gặp Bác, trong bà dâng lên một niềm vui mừng khó diễn tả. Mọi người trong đoàn ai cũng hồi hộp chờ đợi. Rồi cũng đến lúc Bác đi ra, mọi người đều đứng dậy vỗ tay chào mừng, ai cũng rung rung xúc động. Bác mặc bộ quần áo màu nâu, nhìn mọi người và cười rất tươi. Sau khi Bác trò chuyện với các đồng chí đại biểu, Bác gọi tên bà lên. Lúc này, bà như chết lặng vì khi ấy bà nghĩ mình nhỏ bé như thế, làm sao Bác biết được. Chính vì vậy, bà phải để Bác gọi đến lần thứ ba, khi mọi người trong đoàn đều nói “Bác gọi chị đấy, chị đứng lên đi”, bà mới dám đứng lên. Bác ân cần:

- Cháu là Nguyễn Thị Kim Dung?
- Dạ, vâng ạ!

Rồi Bác nói tiếp: “Cháu là nông dân, cháu vận áo dài đi cày, áo quần

vào cày thì cháu cày làm sao được?”. Thế rồi Bác và mọi người cùng cười. Trong khi bà vẫn đang lúng túng không biết trả lời thế nào, Bác lại lên tiếng: “Không! Bác đùa đấy!”. Bác hỏi tiếp: “Chi bộ Vạn Phong, Đảng bộ Nam Phong của cháu vẫn “Bốn tốt” chứ?”. Lúc này, bà chỉ thấy rung rung một nỗi niềm xúc động, bởi trong thâm tâm bà nghĩ Bác là một vị lãnh tụ còn mình bé nhỏ như thế này thì làm sao Bác biết được mình; một chi bộ Vạn Phong xa xôi thế mà Bác cũng biết đến. Tất cả đều nằm ngoài sức tưởng tượng của bà. Khi ấy, bà chỉ biết “Dạ, vâng!”.

Sau hồi Bác hỏi thăm mọi người, Ban tổ chức mời Bác ra chụp ảnh. Khi thấy Bác đứng lên, tất cả mọi người chạy ùa ra theo vui như ngày hội. Khi đứng chụp ảnh, ai cũng muốn chen lên đứng gần Bác, còn bà nghĩ mình nhỏ bé nên không bao giờ có thể chạy lên đứng gần Bác được. Thế nhưng, khi đang cùng với mọi người tìm chỗ đứng để có mặt trong bức ảnh, bỗng có một bàn tay nắm lấy tay bà, bà giật mình nhìn sang thì thấy Bác, Bác cười bảo: “Sao! Cháu giật mình à?”. Bà kể: “Rồi Bác nắm chặt bàn tay tôi, hơi ấm từ bàn tay Bác truyền sang, có một cái gì đó thật thiêng liêng và xúc động như tình cảm của người cha dành cho con”.

Bác ân cần nói: “Tất cả những thành tích cháu làm được Bác rất hoan nghênh, Bác sẽ tặng cho cháu Huy hiệu của Bác. Bác góp ý với cháu, cháu phải tích cực học tập để có đủ trình độ là một người đảng viên tốt, là một đại biểu Quốc hội tốt. Bác phê bình cháu ít tuổi mà có nhiều con. Nhiều con thì không tiến bộ được đâu cháu ạ! Phải sinh đẻ có kế hoạch thì mới tiến bộ được”. Nghe Bác nói thế, bà run hết cả người và chỉ biết nói “Vâng ạ!”.

Khi đi theo Bác ra chụp ảnh, Bác bảo: “Cháu bé, cháu đứng đằng trước, Bác đứng đằng sau để thợ ảnh chụp cho đẹp”.

Hôm sau, khi nhận được ảnh, bà

thật bất ngờ không thể nghĩ được rằng chòm râu của Bác lại phủ lên trên mái tóc của mình. Suốt đêm đó, bà ôm tấm ảnh trên ngực, gần như cả đêm không ngủ được vì xúc động và cảm thấy có hơi ấm từ bàn tay của Người như vẫn còn lan tỏa trong bàn tay bà vậy. Sau kỳ họp Quốc hội khóa III, bà được nhận Huy hiệu của Bác Hồ.

Năm 1968, Trung ương Đảng tổng kết công tác “Bốn tốt” toàn miền Bắc tại Hà Nội, Đảng bộ Nam Phong có mình bà được đi dự hội nghị, thành phần tham dự chỉ có bí thư các huyện, các tỉnh. Tuy nhiên, lần về tham dự hội nghị này, ai cũng buồn vì không thấy Bác dự. Mọi người lo lắng, có người nghĩ rằng Bác đi công tác đặc biệt. Đến khi giải lao, đồng chí Lê Hoàn, Thư ký riêng của đồng chí Lê Đức Thọ đến tìm bà và bảo:

- Cô Dung ơi! Bác đang hỏi cô đấy.

Bà kể: “Tất cả mọi người ngỡ ngàng vì sao Bác chỉ gọi tôi, mọi người chạy ùa theo tôi và đồng chí Lê Hoàn. Gần tới nơi, đồng chí Lê Hoàn bảo: Bác ở đằng kia. Thấy tôi, Bác gơ tay vờ tôi đến. Lúc này, tôi cảm động vô cùng!”

Bác bắt tay và hỏi: “Cháu có khỏe không? Chồng cháu vẫn công tác tốt chứ? Các con của cháu vẫn ngoan chứ?”

Bà nhận thấy, Bác vẫn ân cần như ngày nào, cho dù lúc này chòm râu bạc của Bác không còn được mượt mà, sức khỏe có giảm sút đi một chút. Lần này gặp Bác, bà được vinh dự ngồi chụp ảnh riêng với Người. Bức ảnh chỉ có hai Bác cháu, và cũng là lần bà được ngắm nhìn Bác kỹ hơn.

Đối với bà Dung, những kỷ niệm về Bác thật thiêng liêng, cao quý. Mặc dù Bác đã đi xa nhưng những lời nói của Người vẫn in đậm trong tâm trí bà đến suốt cuộc đời. Sự quan tâm của Bác đã động viên bà rất nhiều. Nhờ đó bà đã hoàn thành tốt nhiệm vụ của mình. ■

Nhà thơ Hải Như:
“Tôi học ở Bác Hồ cách làm người”

Nhà thơ Hải Như tên thật là Vũ Như Hải, ông sinh ngày 23/12/1923 tại làng Bái Dương, xã Nam Dương, Nam Trực, Nam Định. Ông tham gia cách mạng trước năm 1945 trong Hội truyền bá quốc ngữ ở Hà Nội. Năm 1946, ông vào quân đội, tham gia lớp đào tạo báo chí cách mạng đầu tiên mang tên Huỳnh Thúc Kháng ở chiến khu Việt Bắc. Sau đó, ông lần lượt công tác ở các báo Sông Lô, Vệ quốc quân, Cứu quốc và báo Giác Ngộ.

Năm nay ông đã bước vào tuổi 88 và hiện ông đang sinh sống tại TP.HCM. Nhân dịp năm mới, chúng tôi đã có cuộc trò chuyện với ông về những bài thơ mà ông viết về Hồ Chí Minh.

Nhà thơ Hải Như và nguyên chủ tịch quốc hội Nguyễn Văn An

- Thừa nhà thơ Hải Như, nói đến cuộc đời thơ ca của ông, không thể không nói đến mảng thơ viết về Hồ Chí Minh, cho đến nay ông đã sáng tác được bao nhiêu bài thơ về Người?

- Tôi đã viết được 41 bài thơ về con người Hồ Chí Minh, một con người vĩ đại nhưng rất con người Việt Nam.

- Trước ông đã có nhiều nhà thơ nổi tiếng viết về Hồ Chí Minh, ông là người đi sau, ông không sợ cái bóng của họ trùm lên mình?

- Không, bởi tôi chọn cho mình một lối đi riêng, tôi viết về con người Hồ Chí Minh chứ không viết về lãnh tụ Hồ Chí Minh. Trong bài thơ “Một lối đi riêng” viết về Hồ Chí Minh, tôi cũng đã viết:

Bác không muốn giẫm lên mọi đường mòn có sẵn

Khi đích đã nhắm rồi

Người luôn luôn tạo cho mình:

Một lối đi riêng.

- Quả là viết về Bác Hồ, ông đã chọn cho mình một cách viết riêng, ngay như viết về đôi dép cao su của Bác, nhà thơ Tố Hữu cũng đã viết nhưng ông đã phát hiện ra ở Người không chỉ là sự giản dị mà còn là sự nhân văn:

Bác Hồ đi dép lốp cao su

Đâu chỉ vì giản dị

Mà vì lẽ cao hơn

.....

Khi trái đất này còn những trẻ em

Chưa có đủ giày đi

.....

- Khi viết bài thơ này, ông không chỉ kính trọng Bác Hồ mà còn trân trọng cả những đứa trẻ nghèo, không có giày đi?

- Hồ Chí Minh làm cách mạng chỉ với ham muốn: “Tôi chỉ có một ham muốn, ham muốn tột bậc là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành”. Khi đồng

bào đang bị đói, Người đã nhịn bữa để nhường gạo cho dân thì việc Người đi dép lốp vì nhiều trẻ em chưa có giày đi cũng là điều dễ hiểu. Tôi viết những câu thơ này, không chỉ vì sự giản dị, nhân văn của Bác Hồ mà còn gửi gắm cả nỗi niềm mong sao trẻ em luôn được người lớn quan tâm một cách thiết thực như Bác chứ không chỉ là hô to khẩu hiệu: “Trẻ em là tương lai của đất nước”.

- Bài thơ đầu tiên ông viết về Hồ Chí Minh: “Chúng cháu canh giấc ngủ, Bác Hồ ơi!”, được ông sáng tác sau 50 ngày Bác mất. Bài thơ đã được đăng trên báo Nhân dân, ngày 20/9/1969 làm lay động bao lòng người. Sau đó Chủ tịch Ủy ban thường vụ Quốc hội Trường Chinh đã đọc bài thơ và lấy bút gạch chân 16 câu tâm đắc và nhận xét: Bài thơ “Bác ơi!” của nhà thơ Tố Hữu sáng tác cùng thời điểm là bài thơ con khóc cha, còn bài thơ “Chúng cháu canh giấc Bác ngủ, Bác Hồ ơi” của Hải Như là bài thơ quần chúng khóc lãnh tụ. Khi đã, ông cảm nhận thế nào về lời nhận định của ông Trường Chinh?

- Mỗi người đều có cách cảm thụ, thẩm mỹ riêng về một tác phẩm văn học. Khi đã tôi không mấy quan tâm đến lời nhận xét về nội dung bài thơ của Chủ tịch Trường Chinh mà thấy rất cảm động vì ông Trường Chinh, một chính khách tuy rất bận mải nhưng vẫn dành thời gian để đọc thơ, không những đọc mà còn suy ngẫm kỹ càng. Đã là một hành động rất văn hoá của một nhà văn hoá lớn Trường Chinh.

- Hơn 40 năm trước, Chủ tịch Ủy ban thường vụ Quốc hội Trường Chinh đã tâm đắc bài thơ của ông viết về Bác Hồ, nghe nói ngày nay, nguyên Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Văn An cũng hay đọc thơ của ông viết về Hồ Chí Minh?

- Ông Nguyễn Văn An cũng là một chính khách yêu văn chương, những tác phẩm mà tôi tặng, ông ấy đều đọc và có nhiều chia sẻ với tác giả. Mỗi khi có dịp ra

Hà Nội, gặp ông Nguyễn Văn An, chúng tôi lại đàm đạo về tư tưởng và con người Hồ Chí Minh. Một chính khách và một nhà thơ đều có chung sự tâm đắc về tư tưởng vì dân của Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Nước ta là nước dân chủ, nghĩa là dân là chủ, Chính phủ là đầy tớ của dân. Bao nhiêu lợi ích đều vì dân. Bao nhiêu quyền hạn đều của dân...”, có lẽ thế mà chúng tôi trở thành những người bạn của nhau.

- Bài thơ nào của ông viết về Bác Hồ mà ông Nguyễn Văn An thích đọc, thưa ông?

- Ông Nguyễn Văn An tâm đắc với bài thơ “Người sau không bị khuất”:

Bác Hồ đứng

Người sau không bị khuất

Ta đứng (thường quên)

Che lấp...

Bạn mình!

- Thưa nhà thơ, ông lấy cảm hứng từ đâu để sáng tác bài thơ giản dị nhưng rất sâu sắc này?

- Qua những tấm ảnh, qua những câu chuyện và những thước phim về Người, tôi phát hiện ra một điều, khi thì Người hoà lẫn vào đám đông, khi thì Người ở vị trí trung tâm nhưng Người dường như không lấy mất không gian của người khác. Thế là tôi bám lấy chi tiết rất đời thường này của Người để sáng tác ra bài thơ: “Người sau không bị khuất”.

- Ông không chỉ có sự qua sát tinh tế, Bác Hồ đứng không che khuất người xung quanh mà ông còn cảnh tỉnh chính mình khi đứng thường che lấp bạn mình. 40 năm rồi, nhưng thưa ông, xem ra bây giờ “ta” vẫn hay che lấp bạn mình, thậm chí nhiều hơn?

- Đã một nỗi buồn nhưng không đáng sợ bằng điều mà trước lúc ra đi Bác đã căn dặn và tôi cũng đã chuyển tải vào thơ mình:

Không đáng sợ kẻ thù trước mặt

Sợ nhất

Kẻ thù ẩn náu trong ta!

- *Vâng, kẻ thù ẩn náu trong ta bao giờ cũng nguy hiểm và đáng sợ hơn nhiều kẻ thù bên ngoài. Theo ông làm thế nào để ta thắng được kẻ thù trong ta?*

- Nhà Phật cho rằng trong mỗi chúng ta đều có cái thiện và cái ác, cái ác chính là kẻ thù trong ta. Vậy nên làm cho cái thiện trong mỗi chúng ta lấn át, diệt được cái ác chính là ta đã thắng được kẻ thù trong ta.

Nhà triết gia cho rằng trong mỗi người đều có hai phần: Con và Người. Phần Con là bản năng, mang nhiều dục vọng, là kẻ thù tiềm ẩn trong ta. Phần Người là văn hóa, mang chở cái thiện, tính nhân văn. Vậy nên làm cho phần Người trong mỗi

chúng ta lớn hơn phần Con, ấy là ta đã chiến thắng được kẻ thù trong ta.

- *Thưa ông, bây giờ ông còn làm thơ về Bác Hồ nữa không?*

- Ở cái tuổi gần 90, sức đã cạn, bút lực cũng đã mòn, tôi không làm thơ về Bác Hồ nữa nhưng tôi vẫn học Người.

- *Ông học gì ở Bác Hồ?*

- Tôi học ở Bác Hồ cách làm người chứ không học làm lãnh tụ.

- *Học làm người là rất khó, tôi tin ông đã thành công khi làm thơ về Bác Hồ thì nhất định ông cũng sẽ thành công khi học làm người từ con người Hồ Chí Minh.*

VŨ THƯ

Vũ Năng An và kỷ niệm bức ảnh chân dung đầu tiên về **CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH**

• TRẦN ĐƯƠNG

Trong ngày lịch sử vĩ đại 2-9-1945, lần đầu tiên giới nhiếp ảnh Việt Nam được chụp ảnh Chủ tịch Hồ Chí Minh đang trình trọng đọc *Tuyên ngôn Độc lập*, khai sinh nước Việt Nam Dân chủ cộng hòa. Song, cũng vì không lên được lễ đài và không có ống kính chụp xa, hôm đó không một nhà nhiếp ảnh nào có được bức ảnh cận cảnh đặc tả về vị Chủ tịch đầu tiên tại Quảng trường Ba Đình mùa Thu lịch sử. Dầu sao, trên những bức ảnh toàn cảnh lễ đài, nhân dân ta và bạn bè khắp năm châu lần đầu đã nhận ra hình dáng vị lãnh tụ tối cao. Sau sự kiện đã không lâu, do yêu cầu của cách mạng, một số nhà nhiếp ảnh đang hoạt động tại thủ đô Hà Nội được cử vào Phủ Chủ tịch chụp ảnh chân dung Người.

Vũ Năng An, tác giả bức ảnh chân dung được chọn và phổ biến rộng rãi, kể lại:

“Anh Trần Kim Xuyên, phụ trách Nha Tuyên truyền Việt Nam đã triệu tập 32 đại diện của các hiệu ảnh Hà Nội về họp tại trụ sở của Nha ở phố Đinh Lễ. Trong không khí cởi mở, anh Trần Kim Xuyên nói rằng, việc chụp ảnh chân dung của vị Chủ tịch nước được tiến hành một cách dân chủ, nghĩa là 32 vị đại diện sẽ cử ra 6 người đi chụp, chứ Nha Tuyên truyền không “độc quyền” cử đích danh ai cả. Nhưng cũng có người tỏ ra ngần ngại vì sợ chụp không thành công và lại được biết Cụ Hồ cũng từng là thợ chụp ảnh thì rất khó chụp. Sau cùng, có 6 người

được cử đi, gồm có: Đại diện hiệu Hương Ký, hiệu Khánh Ký, ông Hựu, tôi (Vũ

Bức chân dung đầu tiên về
Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Ảnh: VŨ NĂNG AN

Năng An, làm việc ở hiệu Photo Ato-li-e Hà Nội) và hai người nữa.

Đúng 2 giờ chiều của ngày đầu tuần thứ hai mùa thu tháng 9-1945, chúng tôi mang theo dụng cụ để chụp bằng ánh sáng đèn chứ không thể chụp “flash”. Từ cửa chính, chúng tôi được dẫn lên tầng 2, vào một buồng trống. Những người khác mang máy rất to, khá náo nhiệt. Tôi mang nhẹ, nhưng nghĩ rằng phải rất chủ động về ánh sáng. Chừng 5 phút sau, Bác Hồ xuất hiện. Tôi nhớ như in: Người mặc quần soóc, áo ka-ki đơn sơ, trong có áo sơ mi cài cúc và đi giày vải màu chàm. Mọi người đều ngạc nhiên khi nhìn thấy vị Chủ tịch nước bình dị như một lão nông. Tôi đã từng nghe về lãnh tụ Hồ Chí Minh, song không tài nào hình dung ra hình ảnh Người. Ấn tượng thị giác của tôi đã rõ nét gương mặt của Bác có vàng trán rộng với

những đường gân hằn rõ hai bên thái dương, có bộ râu thưa, đặc biệt là đôi mắt sáng lạ thường trên hai gò má gầy, với phong độ giản dị nhưng rất đỗi tự nhiên của Người, không chỉ ở bộ quần áo ka-ki và đôi giày vải màu chàm.

Nhà nhiếp ảnh Vũ Năng An, trong giờ phút ấy, điều khiển máy và đèn chụp, đã cố gắng nhìn thật tinh những nét nhân hậu và quắc thước tượng hình ở gương mặt của Người. Ông An kể rằng, khi bước ra, Bác tươi cười nói:

- Chào các chú, cảm ơn các chú! Thế nào, làm ăn có tốt không?

Cũng như mọi người, ông An chỉ vâng dạ một cách lễ phép, trong lòng đang lo không biết chụp Bác có đạt yêu cầu không. Bác Hồ nói tiếp:

- Các chú có cả thầy 6 người. Bác đề nghị thế này: Mỗi chú chụp 5 phút, 6 người hết nửa tiếng. Bác chỉ có chừng ấy thời gian.

Ai cũng đòi chụp trước. Ông An bình tĩnh chụp sau, vì còn để nghiên cứu cho kỹ. Ông nghĩ: 5 phút không nhiều, phải cố chụp được 3 ảnh. Những người khác chụp xong còn đứng lại xem chụp. Khi ông An chuẩn bị ánh sáng, họ xô vào, rất ảnh hưởng đến công việc của ông. Bác Hồ rất nghiêm. Người có vẻ khó chịu về cảnh xô đẩy kia, nhưng lại nhìn ông An mỉm cười như khích lệ. Ông An chụp đúng 3 kiểu. Ông nghĩ: Nếu xin Bác một kiểu nữa thì chắc Bác cũng cho thôi, xong ông không muốn lợi dụng lòng tốt của Người, ông nhỏ nhẹ thưa: Chúng cháu đã chụp xong, xin cảm ơn Bác!

Bác gật đầu có vẻ hài lòng: Thôi, về làm cho tốt nhé!

Trở về hiệu ảnh, ông tráng phim ngay, được hai kiểu còn một kiểu bị rung. Cả hai kiểu đều được chấp nhận. Tắm ảnh nhìn thẳng được phóng to có điều đặc biệt, nhìn vào mắt Bác như có hai con ngươi, Bác đã chọn tấm này để gửi tặng các bạn bè quốc tế. Ông An được vinh dự đưa ảnh lên để Bác đề tặng cho các bạn của Người. Ông nhớ phía sau ảnh tặng các đồng chí Mô-rít Tô-rê, Ca-sanh, Cu-tuy-ri-ê, Duy-clô..., Người ghi: “Với tất cả trái tim” và ký tên.

Tấm ảnh này được in ra, phổ biến nhanh, thực sự đáp ứng lòng mong mỏi của toàn dân tộc khi được thấy vị lãnh tụ kính yêu. Ở bức chân dung này, tóc Người chưa bạc lắm, đôi mắt sáng ngời, chòm râu đen thân thương trên gương mặt gầy, vàng trán rộng...

Báo *Quân đội nhân dân* số ra ngày 24-8-1995 có đăng bài “Chân dung Chủ tịch Hồ Chí Minh trên cao nguyên Phiêng Sa” kể lại một chuyện về tình cảm của nhân dân Lào đối với Bác Hồ khi họ được chiêm ngưỡng bức ảnh chân dung Chủ tịch Hồ Chí Minh sau Cách mạng Tháng Tám 1945. Ông Thống Lý ở Phiêng Sa đã phát hiện ra mắt của Hồ Chủ tịch như có hai con ngươi, ông nói: “Mắt Hồ Chủ tịch có hai con ngươi, khác người thường, Người hiểu thấu khát vọng của mọi người dân, bất kể người đó là dân tộc nào”.

Câu chuyện về “Mắt Bác Hồ có hai con ngươi” cũng từng lưu truyền nhiều năm trong nhân dân ta. Tác giả tấm ảnh này, ông Vũ Năng An đã giải thích rằng, trên đôi mắt Người có hai điểm sáng là do ảnh chiếu tạo hình của hai đèn tụ quang tăng điện thế.

**PHỤ LỤC 2:
THƯ, HUẤN THỊ, CĂN DẶN CỦA BÁC HỒ
VỚI NHÂN DÂN NAM ĐỊNH**

**THƠ KHEN TẶNG HAI EM NHI ĐỒNG
LIÊN LẠC TRONG BỘ ĐỘI CHIẾN KHU II CŨ**

Gửi cháu PHẠM-ĐỖ-HẢI

Bác được tin rằng :
Cháu làm liên lạc,
Bị giặc bắt được.
Lại trốn thoát ngay
Mang hai linh Tây
Theo về bộ đội.
Thế là cháu giỏi,
Biết cách tuyên truyền.
Bác gửi lời khen,
Khuyến cháu gắng sức,
Học hành, công tác
Tiến bộ luôn luôn.
Gửi cháu cái hôn
Và lòng thân ái.

Gửi cháu LÊ-VĂN-THỤC

Cháu có can đảm
Giờ súng dọa Tây
Bắt nó hàng ngay,
Lấy được súng nó.
Vi thành công đó
Bác gửi lời khen,
Khuyến cháu tập rèn
Ngày càng tiến bộ.
Bác lại gửi cháu
Mấy chục cái hôn.

Tháng 8 năm 1947

BÁC HỒ

**GỬI ĐỒNG BÀO
AN-PHÚ VÀ VĂN-GIÁO, (NGHĨA-HUNG)**

Tôi được biết rằng đồng bào đã bỏ sự ăn uống hàng năm, đem ruộng hậu và huê điền đấu giá được 3.000 đồng giúp quỹ Mùa đông binh sĩ.

Tôi thay mặt Chính phủ khen ngợi đồng bào và thay mặt chiến sĩ cảm ơn đồng bào.

Đồng bào đã bỏ sự ăn uống hoang phí, thế là thực hành chữ Kiệm, thực hành đời sống mới. Lại đem số tiền tiết kiệm được, giúp chiến sĩ, thế là thiết thực ủng hộ kháng chiến.

Tôi mong rằng : từ đây, đồng bào sẽ hăng hái thi đua tham gia các công việc kháng chiến, như tăng gia sản xuất, giúp đỡ bộ đội, phát triển Bình dân học vụ, v.v...

Như thế là đồng bào giúp sức để làm cho trường kỳ kháng chiến chóng thắng lợi, thống nhất độc lập chóng thành công.

Chào thân ái và quyết thắng

Tháng 3 năm 1948

HỒ-CHÍ-MINH

THƯ GỬI CỤ CHÍ TÀI

Gửi cụ Chí Tài, huyện Hải Hậu, Nam Định,

Tôi rất vui lòng được báo cáo rằng cụ đã quyên giúp cho anh em du kích 100 thùng thóc, cử chỉ của cụ rất là đáng quý, vậy tôi gửi lời khen ngợi và cảm ơn cụ. Tôi lại mong cụ kêu gọi đồng bào trong làng và tự làm kiểu mẫu trong cuộc *Thi đua ái quốc* này. Tôi chúc cụ mạnh khỏe và gửi cụ lời chào thân ái và quyết thắng.

Ngày 5 tháng 5 năm 1948

Chủ tịch Chính phủ
HỒ CHÍ MINH

Báo Quân du kích,
số 4, ngày 15-6-1948

Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia.- 2009,
Tập 5 (1947 - 1949).- Tr. 425

THƯ KHEN CHIẾN SĨ TRẦN VĂN DIÊN

Ngày 11 tháng 6 năm 1948

Gửi chiến sĩ Trần Văn Diên,
Nhờ UBKCHC Nam Định trao.

Tôi rất vui lòng biết rằng: Trong vòng 5 tháng, từ tháng 10-1947 đến tháng 3-1948, chú đã giết địa lôi:

Diệt được giặc 103 tên,
Làm bị thương 28 tên,
Phá được xe tăng 4 cái,
Phá cam nhông 9 cái.

Tôi gửi lời khen chú, và chuẩn y cái tên vinh dự mà bộ đội đã tặng cho chú, là:

Anh hùng địa lôi

Đồng thời, tôi khuyên chú: chớ vì được khen thưởng mà kiêu ngạo tự đắc. Chú phải khiêm tốn hơn, tập luyện học hỏi thêm, cố gắng để lập công thêm trong cuộc luyện quân lập công mới (*cuộc Thi đua ái quốc*).

Có như vậy, mới xứng đáng là một chiến sĩ anh hùng Việt Nam.

Chào thân ái và quyết thắng
HỒ CHÍ MINH

Bản gốc lưu tại
Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia.- 2009,
Tập 5 (1947 - 1949).- Tr.443

THƯ GỬI CỤ TẠ QUANG YÊN

Kính gửi cụ Tạ Quang Yên ở Nam Định,

Tôi rất cảm động được báo cáo rằng cụ có 8 người con, trong đó 6 người tham gia kháng chiến, mà 4 người đã oanh liệt hy sinh vì Tổ quốc. Tôi trân trọng thay mặt Chính phủ gửi lời khen ngợi và tặng cụ mấy chữ:

"Một nhà trung hiếu,
Muôn thuở thơm danh"

Nhân dịp này tôi xin biếu cụ một cái áo mà đồng bào đã biếu tôi.
Chúc cụ mạnh khoẻ và sống lâu.

Chào thân ái và quyết thắng
Tháng 9 năm 1948
Chủ tịch Chính phủ
Việt Nam Dân chủ Cộng hòa
HỒ CHÍ MINH

Tài liệu lưu tại Bảo tàng
Cách mạng Việt Nam.
Sách *Hồ Chí Minh Toàn tập*,
Xuất bản lần thứ nhất,
Nxb Sự thật, Hà Nội, 1985,
t.5, tr.145.

Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia.- 2009,
Tập 5 (1947 - 1949).- Tr.507

**THƯ GỬI HỘI LIÊN VIỆT
HUYỆN MỸ LỘC**

Tôi rất vui lòng biết rằng Hội Liên Việt Mỹ Lộc đã kêu gọi được 114 đồng bào (trước làm đường ra làm hội tề) trở về với Tổ quốc. Hội lại tổ chức ban nghiên cứu có 10 thân hào, thân sĩ tham gia. Đã là những sáng kiến rất hay.

Tôi mong Hội kêu gọi toàn thể đồng bào trong huyện hăng hái xung phong Thi đua ái quốc làm cho Mỹ Lộc tiên lên về mọi mặt và trở nên một huyện kiêu mầu.

Đồng thời, Hội Liên Việt Mỹ Lộc nên thách Liên Việt các huyện khác thi đua trong mọi công việc kháng chiến và kiến quốc.

Tôi chúc Hội Liên Việt Mỹ Lộc sẽ thành công vẻ vang.

Tháng 9 năm 1948
HỒ CHÍ MINH

Sách Hồ Chí Minh Toàn tập,
xuất bản lần thứ nhất,
Nxb Sự thật, Hà Nội, 1985,
t.5, tr.146.

Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia.- 2009,
Tập 5 (1947 - 1949).- Tr.508

**LỜI CHIA BUỒN
CÙNG ĐỒNG BÀO CÔNG GIÁO
ĐỊA PHẬN BÙI-CHU**

Kính gửi Tòa Giám mục Bùi-chu Nam-định,

Tôi rất lấy làm đau đớn được tin Đức Giám mục Hồ-ngọc-Cần đã từ trần.

Tiếc vì chiến sự, tôi không thể về để dự đám tang Đức Giám mục.

Tôi đã nhờ Ủy ban kháng chiến hành chính Liên khu III thay mặt đến dự lễ và chia buồn cùng đồng bào công giáo địa phận Bùi-chu.

Tháng 12 năm 1948

HỒ-CHÍ-MINH

THƯ CẢM ƠN ÔNG VŨ HỮU ĐŨNG

Ông Vũ Hữu ĐŨng, chủ hiệu chè
Cộng Hoà, xã Phú Ninh, huyện Hải Hậu,
Nam Định

Cảm ơn ông đã gửi chè biếu tôi. Nước ta sĩ, nông, công, *thương*, binh đều phải *Thi đua ái quốc*.

Tôi mong hiệu của ông cũng thi đua, chế chè cho ngon, cho tốt, cho nhiều, để giúp sức phát triển thương nghiệp của nước nhà. Thế cũng là ích lợi cho kháng chiến và kiến quốc.

Chào thân ái và quyết thắng

Tháng 3 năm 1949

HỒ CHÍ MINH

Bản chép bực th- l-u t'i
Viễn Hải Chí Minh.

Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia, 2009,
Tập 5 (1947 - 1949).- Tr.580

**THƯ GỬI ĐỒNG BÀO CÔNG GIÁO
NHÂN DỊP LỄ NÔ-EN**

Kính gửi đồng bào công giáo toàn quốc,

Nhân dịp tết Nô-en, tôi thay mặt Chính phủ gửi lời thân ái chúc phúc đồng bào.

Chúng ta ăn tết Nô-en trong sự đau thương, vì giặc Pháp đã tiến công Phát-diệm, đã xâm phạm đến đất Thánh và vì đồng bào công giáo Phát-diệm, Bùi-chu và nhiều nơi khác đang đau khổ dưới gót sắt của giặc Pháp dã man.

Vậy trong tết Nô-en này, chúng ta phải nhớ đến đồng bào trong những nơi ấy, chúng ta phải đoàn kết hơn nữa, kiên quyết hơn nữa, để giải phóng đất Thánh, và giải phóng đất nước của chúng ta.

Tôi mong đồng bào cầu nguyện Đức Chúa ban phúc cho nước ta và tôi quả quyết tuyên bố với đồng bào rằng ta nhất định thắng lợi.

Chào thân ái và quyết thắng

Ngày 24 tháng 12 năm 1949

HỒ-CHÍ-MINH

CẢ NHÀ KHÁNG CHIẾN

"Con đi đi. Đi đi con,
Đánh Tây, để giữ nước non Lạc Hồng,
Bao giờ kháng chiến thành công,
Con về giúp mẹ vun trồng lúa khoai".

Đại khái đã là lời bà cụ *Nguyễn Thị Vĩnh* dạy các con của bà cụ như thế.

Bà cụ Vĩnh quê ở Nam Định. Ngày trước, lên làm ăn ở Tam Đảo. Nay tản cư đến Thái Nguyên. Năm nay 50 tuổi.

Bà cụ có 6 người con - 5 trai và 1 gái. *Cả 6 người đều ở bộ đội.*

Tuy nhà nghèo, bà cụ Vĩnh vẫn hằng hái giúp đỡ cán bộ và bộ đội như con cháu ruột thịt. Bà cụ nói: "Con mình ở bộ đội, đi đến đâu cũng được đồng bào thương yêu giúp đỡ, vậy đối với con cháu đồng bào ở bộ đội, mình cũng phải thương yêu giúp đỡ như con cháu mình".

Bà cụ Vĩnh chẳng những là mẹ hiền của 6 chiến sĩ con cụ, mà còn là mẹ chung của cả các chiến sĩ Việt Nam.

Vì cả nhà kháng chiến, bà cụ Vĩnh và các con cụ thật xứng đáng với Tổ quốc.

Và bà cụ thì xứng đáng là gương mẫu cho các bà mẹ Việt Nam.

C.B.

Báo *Nhân dân*, số 34,
ngày 29-11-1951.

Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia.- 2009,
Tập 6 (1950 - 1952).- Tr.338

**GUƠNG MẪU DÂN VẬN,
NGUYỄN VĂN M.**

Âm mưu của địch là dùng người Việt đánh người Việt, lấy chiến tranh nuôi chiến tranh. Chính sách của ta là phá tan mưu mô ấy, bằng cách đoàn kết nhân dân và phát triển du kích ở vùng sau lưng địch. Cán bộ ta có quyết tâm thực hiện chính sách ấy. Đây là một gương mẫu:

Đồng chí Nguyễn Văn M., năm nay độ 30 tuổi, bần nông, phụ trách dân quân du kích ở xã X. (Nam Định), tham gia cách mạng từ năm 1945, vào Đảng từ năm 1949. Từ một tổ du kích 12 người, đồng chí M. phát triển thành 2 đội, và 1.000 tự vệ.

Lần đầu tiên giặc càn quét làng, anh chị em du kích vì chưa quen đánh nên đều rút lui. Đồng chí M. tự bảo: người đảng viên chỉ có tiến, không thể lùi. Bèn ở lại giết mìn, diệt được 6 tên giặc Pháp. Do đã, nhân dân và du kích đã tự tin, trở nên gan dạ, không sợ địch nữa. Địch báo thù càn quét làng mấy lần rất dữ dội. Đồng chí M. và mấy cán bộ bám sát lấy dân, hoạt động bí mật. Mẹ và vợ đồng chí cũng ra sức giúp việc.

Một lần, đồng chí M. bị địch bắt. Dụ dỗ hết cách không được, chúng đánh M. chết đi sống lại mấy lần. Chúng buộc giẻ đồ dầu vào 10 ngón tay đồng chí và đốt như 2 bó đuốc. M. cứ nghiêng răng chịu, và trong lòng cứ niệm câu "người đảng viên nhất định không khuất phục". Sau cùng, địch trói M. cùng 3 cán bộ nữa đem trôi sông. May đồng chí M. biết bơi, giã chết một lúc, rồi vừa bơi vừa để sóng dạt vào bờ, cách chỗ địch 1 cây số.

Ngót 2 tháng thuốc thang, M. mới khỏi. Tuy đã thành tàn tật, đồng chí M. cũng cứ xin đi công tác. Xây dựng được cơ sở, địch lại càn quét. Mấy lần như vậy, M. vẫn không nản lòng. Suốt 2,3 tháng, ban ngày thì nằm kín ở bụi cây, bờ ruộng, chịu gió rét mưa dầm. Đêm tối lại mò vào làng tuyên truyền, tổ chức. Bà cụ L., công giáo, thấy vậy, khóc nức nở và bảo: "Đồng chí cứ về đây mà ở, nếu không may mà chết, thì mẹ con ta cùng chết với nhau, chết cho kháng chiến, Đức Chúa sẽ phù hộ chúng ta!".

Cách làm việc của đồng chí M. là nhẫn nại và kiên quyết, làm từng bước, thuyết phục từng người, không sợ khó, không sợ khổ, cho nên đồng bào giáo cũng như lương đều mến phục.

Kết quả là: trong 9 tháng, đồng chí M. đã lập được cơ sở trong xã, kéo được hơn 1.000 "huơng vệ" biến thành tự vệ kháng chiến. Tổ chức được hơn 60 du kích trung kiên. Thu được gần 2.000 thúng thóc thuế nông nghiệp. Gần 100 gia đình lương và giáo đảm bảo nuôi cán bộ. Phá được 2 ban tề. Triệt được vị trí địch trong xã.

Việc đồng chí M. làm được thì mỗi cán bộ, mỗi đảng viên đều có thể làm được. Nếu các cán bộ, đảng viên ta ở vùng sau lưng địch ai cũng làm như thế thì địch nhất định thua, ta nhất định thắng.

C.B.

Báo *Nhân dân*, số 77,
ngày 9-10-1952.

**Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia.- 2009,
Tập 6 (1950 - 1952).- Tr.578 - 579**

NÓI CHUYỆN VỚI CÁN BỘ, CÔNG NHÂN NHÀ MÁY DỆT NAM ĐỊNH

Trước hết Bác thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ đến thăm anh chị em.

Hôm nay Bác nói chuyện đặc biệt với anh chị em công nhân Nhà máy dệt Nam Định, nhưng tất cả anh chị em công nhân, cán bộ các ngành và đồng bào lao động nghe cũng có ích.

Bác nói chuyện, có tốt thì Bác khen, có khuyết điểm thì phê bình và phê bình đến nơi đến chốn để anh chị em sửa chữa.

Trước khi thành phố được giải phóng, anh chị em đã cố gắng đấu tranh giữ máy móc, không cho địch phá và tháo mang đi. Đây là một điểm tốt đáng khen. Từ ngày ta tiếp quản, anh chị em đã cố gắng bảo đảm mức sản xuất. Đã là điểm thứ hai đáng khen. Điểm thứ ba: trong lúc sản xuất, cán bộ, công nhân cũ lành nghề đã cố gắng sản xuất và tích cực giúp đỡ công nhân mới để mở rộng sản xuất. Đây cũng là điều đáng khen.

Chế độ thực dân phong kiến nó coi khinh phụ nữ. Từ ngày ta tiếp quản, phụ nữ đã được chú ý cất nhắc. Trong các ban quản đốc, đã có 2 phụ nữ. Đã là tốt, nhưng còn ít, chưa đủ. Phải cất nhắc nhiều hơn nữa. Ở các nước bạn ta như Liên Xô, Trung Quốc thường thường giám đốc là phụ nữ vì nhà máy dệt thuộc về công nghệ nhẹ. Bây giờ phụ nữ ta có dám làm như thế không? Có học thêm thì làm được, nhưng giao cho các cô ngay, chắc chưa làm được đâu. Nay nước ta đã được độc lập, nam nữ được bình quyền, việc lớn, việc nhỏ đều cần cất nhắc phụ nữ, nên phụ nữ phải cố gắng. Khi tiến bộ thì làm được, thế thì cố mà làm.

Trong nhà máy, công tác chính trị, văn hoá, vệ sinh, kỹ thuật phân đông có tiến bộ, nhưng chưa đủ, cần cố gắng nữa. Thí dụ: khi Bác vào thăm nhà máy thấy bụi bông bay nhiều. Công nhân hút phải nhiều bụi, như thế không hợp vệ sinh. Bác có hỏi: Sao không làm vải che mồm? Đồng chí phó giám đốc trả lời: đã làm, nhưng chị em phụ nữ không thích đeo vì sợ mất duyên dáng và không ăn trầu được. Như thế là không đúng, không giữ được vệ sinh, sẽ mắc bệnh, phải đi bệnh viện, tốn thuốc lại bỏ sản xuất.

Điều đáng được khen nữa là Bác được nghe báo cáo cả năm ngoài nhà máy bầu được 94 chiến sĩ. Năm nay, mấy tháng đầu năm đã bầu được 1.334 lao động xuất sắc. Như thế là tốt nhưng chưa đủ, vì một vạn công nhân mà mới có hơn nghìn lao động xuất sắc, còn ít quá. Các cô, các chú phải cố gắng nữa cho đại đa số công nhân là xuất sắc thì nhà máy mới là nhà máy tiến bộ, nhà máy xuất sắc. Các cô, các chú có cố gắng không? Lần sau có tiến bộ Bác sẽ về thăm, không tiến bộ Bác không về thăm.

Tóm lại, nhà máy đã cố gắng: giữ được máy móc, bảo đảm sản xuất, có nhiều chiến sĩ thi đua và lao động xuất sắc, công tác văn hoá xã hội cũng khá. Đã là những điểm đáng khen.

Sau đây là phê bình:

Nhà máy này trước đây là nhà máy của ai? Của thực dân Pháp; nó làm có lãi không? lãi ai ăn? Thực dân Pháp nó hưởng, thế là nó làm chủ. Dân tộc ta trước làm nô lệ cho thực dân Pháp thì công nhân cũng làm nô lệ cho thực dân Pháp, nhưng công nhân làm trong nhà máy còn làm nô lệ cho tư bản Pháp nữa. Như vậy là công nhân chịu hai tầng nô lệ. Nay nhờ nhân dân, bộ đội kháng chiến anh dũng, đánh đuổi thực dân Pháp, nhà máy hiện nay là của nhân dân, nhân dân giao cho Đảng, Chính phủ, Đảng và Chính phủ lại giao cho công nhân trực tiếp làm chủ.

Minh là chủ phải làm thế nào cho xứng đáng là chủ. Phải theo gương công nhân các nước bạn yêu máy như yêu con, yêu nhà máy như nhà mình. Đã là làm chủ xứng đáng. Cái gì lợi cho nhà máy là ích lợi cho mình, cái gì hại cho nhà máy là hại cho nhà mình. Đã là thái độ của người làm chủ, làm chủ nước nhà, làm chủ nhà máy.

Ngày nay miền Bắc nước ta đang khôi phục kinh tế, phát triển văn hoá, tiến dần lên chủ nghĩa xã hội. Các cô, các chú có tán thành tiến lên chủ nghĩa xã hội không? Tiến lên chủ nghĩa xã hội không phải muốn là tức khắc có, mà phải làm thế nào cho nó tiến lên, tức là phải lao động, lao động thiết thực. Tất cả mọi người phải lao động. Có lao động thì mới có ăn. Không lao động thì không có ăn. Lao động nhiều hưởng nhiều, lao động ít hưởng ít.

Công nhân trong nhà máy, lao động trí óc và chân tay đều có lương bổng. Lương bổng theo sức lao động của mình, tùy theo mức sản xuất, chất lượng sản xuất. Làm tốt, làm nhiều: hưởng nhiều, làm xấu, làm ít: hưởng ít, có khi phải bồi thường lại cho Nhà nước. Chính phủ không phát lương cho người ngồi ăn không.

Bác lấy thí dụ: nhà máy hơn một vạn công nhân, trực tiếp sản xuất có 8.000 người, không trực tiếp sản xuất hơn 2.000 người. Thế là nhiều, không đúng với xã hội chủ nghĩa vì xã hội xã hội chủ nghĩa người sản xuất phải thật nhiều, người gián tiếp phải thật ít. Số vải nhà máy dệt ra phải bán, mà phải bán có lãi. Người trực tiếp dệt nhiều chừng nào, lãi nhiều chừng ấy.

Gián tiếp sản xuất cũng cần. Phải có người làm bàn giấy, tính toán, đánh máy, v.v. mới phục vụ cho người trực tiếp sản xuất, nhưng nhiều quá có bao nhiêu lãi chén hết. Bây giờ nhà máy số gián tiếp sản xuất còn nhiều quá.

Một điều nữa là một ngày có từ 12 đến 15% công nhân không đi làm. Thế là không tốt. 100 người mà từ 12 đến 15 người bỏ sản xuất thì ảnh hưởng tới dây chuyền sản xuất. Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội, phải khắc phục điểm đã.

Thường thường còn một số công nhân, đến 2 giờ mới đổi kíp, nhưng 1 giờ 45 phút hay 1 giờ 40 phút đã nghỉ việc. Như vậy là ăn bớt của Nhà nước, của công nhân, của nhà máy mất 10 phút, 15 phút. Nếu mỗi người nghỉ trước 6 phút thì 10 người là 1 tiếng, cứ thế tính cho nhiều người thì ảnh hưởng không tốt đến sản xuất. Như vậy là chưa phải thái độ làm chủ. Các nước anh em người ta làm sức máy phải chạy 100% từ lúc bắt đầu cho máy chạy đến khi khoá máy lại, không có giờ chết. Sản xuất 100% là đưa lại lợi cho Nhà nước 100%. Nhưng ta chạy có 70%, thế là 30% máy phải chết. Máy chết như vậy là hại trực tiếp đến nhà máy, đến các cô, các chú. Các cô, các chú phải cố gắng mới tiến lên chủ nghĩa xã hội được.

Một điểm nữa là trong các lớp học sản xuất, tiết kiệm, nhiều nhất là 70% công nhân tham gia, còn 30% công nhân không tham gia. Số người tham gia còn ít quá. Công nhân không tham gia không phải chỉ khuyết điểm ở công nhân mà còn khuyết điểm ở chỗ tổ chức hướng dẫn học tập nữa. Khai hội nhiều, học nhiều làm công nhân mệt mỏi là hại sản xuất, cả hai cần phải sửa chữa. Về phía cán bộ, cần tổ chức học tập cho tốt, nhẹ nhàng, có ích. Về phía công nhân cần tham gia, không tham gia là không tiến bộ.

Bác phê bình thêm một điểm nữa: nhà máy đang có hiện tượng tham ô lãng phí, mà nhất là lãng phí. Như vậy là thiệt cho ai? Thiệt cho công nhân, thiệt cho Nhà nước, thiệt cho nhân dân. Nếu chỉ giám đốc và cán bộ chống tham ô lãng phí, có làm nổi không? Phải có công nhân cùng làm. Các cô, các chú phải khắc phục, vì tham ô lãng phí là có tội với nhân dân, với Nhà nước. Tất cả cùng chống tham ô, lãng phí thì sẽ hết được.

Một điểm nữa cũng cần nói thêm: khi lao động có tiến bộ ít nhiều, là tốt, nhưng tiến bộ thì phải đề phòng tự mãn, chủ quan: dệt 15 mét vải, thấy làm được 18 mét, 20 mét thì cho là ổn rồi. Mình tiến bộ là tốt, nhưng so với các nước bạn thì còn kém xa.

Bác kể hai câu chuyện:

1. Ở Liên Xô khi bắt đầu khôi phục kinh tế, chưa có ai giúp. Ở nhà máy, công nhân vừa làm vừa học. Có một nữ công nhân thấy làm thế này thì hại sức khỏe, vừa chậm vừa sản xuất được ít, phải làm sao Tổ quốc giàu mạnh, nước nhà tiến lên được chủ nghĩa xã hội, đời sống công nhân được cải thiện. Sau ít tháng, chị đề nghị tổ chức sắp xếp từ coi 2 máy đến 4 máy

lên 6 máy, sau coi cả vòng máy và lúc đã chị được bầu là anh hùng. Tên chị là Vinôtoracôva. Kinh nghiệm này được phổ biến khắp nhà máy dệt Liên Xô, làm cho sức sản xuất tăng hàng triệu thước trong tất cả mọi nhà máy Liên Xô.

2. Ở Trung Quốc có nữ công nhân 18 tuổi cũng học kinh nghiệm nước bạn, áp dụng cho hợp hoàn cảnh mình, hôm sau mức tăng lên. Kinh nghiệm được truyền khắp các nhà máy, số vải tăng hàng triệu thước. Tên chị là Hách Kiến Tú.

Các nước bạn như Liên Xô có Vinôtoracôva, Trung Quốc có Hách Kiến Tú, phụ nữ ta có làm được không? Ta có Liên Xô, Trung Quốc giúp đỡ. Nước bạn làm được, ta cũng làm được. Phải cố gắng cho nước ta có nhiều Vinôtoracôva và Hách Kiến Tú.

Đối với cán bộ:

Đây không nói riêng gì giám đốc, mà nói chung cán bộ đều tích cực, cố gắng, nhưng cũng có khuyết điểm.

- Một là không gần gũi anh chị em công nhân. Thế là quan liêu.

- Thấy nhà máy có thành tích thì chủ quan, tự mãn, không nhận rõ thành tích là của chung, cán bộ có góp một phần, nhưng công nhân nhiều hơn.

- Anh chị em công nhân phê bình góp ý kiến, cán bộ tiếp thu khó khăn, miễn cưỡng.

- Trong cán bộ phê bình và tự phê bình cũng kém. Cán bộ với công nhân, công nhân với công nhân, phê bình, tự phê bình cũng kém.

Đảng Lao động Việt Nam sở dĩ trưởng thành là nhờ có sự phê bình và tự phê bình. Phê bình và tự phê bình là một cách giúp nhau tiến bộ. Không phê bình và tự phê bình là không tiến bộ, không dân chủ.

- Có cất nhắc cán bộ phụ nữ nhưng chưa mạnh dạn, tức là còn phần nào chưa coi trọng trí tuệ, tài năng phụ nữ. Vậy phụ nữ phải làm sao cho người ta thấy phụ nữ giỏi, lúc đã cán bộ không cất nhắc, anh chị em công nhân sẽ cử mình lên.

Bây giờ sang nhiệm vụ chung của Đảng, Chính phủ và của nhân dân, cán bộ, của tất cả chúng ta là cố gắng hoàn thành tốt kế hoạch Nhà nước 1957. Trong kế hoạch có nông nghiệp, công nghiệp, thương nghiệp, giao thông vận tải, v.v.. Nhưng ở đây là nói thiết thực, trách nhiệm của giai cấp công nhân phải làm gì?

Các cô, các chú muốn hoàn thành vượt mức kế hoạch Nhà nước thì phải: tăng năng suất, tăng chất lượng, đồng thời phải hạ giá thành. Tóm lại: phải làm mau, làm tốt, làm rẻ, làm nhiều. Dệt vải ít mà tốt không đủ cho nhân dân dùng, nhà máy ít lãi; làm tốt rồi lại phải nhiều, nhưng nếu giá thành cao, nhân dân ít tiền mua thì được ít lãi, nên phải rẻ, làm rẻ nhưng xấu thì không có ích. Nên phải bảo đảm cả bốn điểm trên.

Muốn thực hành bốn điểm trên phải tiết kiệm, tiết kiệm thì giờ, nguyên vật liệu, máy móc. Phải nâng cao kỷ luật lao động. Tình trạng muốn làm thì làm, không muốn làm thì thôi, nghỉ sớm, không ốm cũng cáo ốm để nghỉ, đều là thiếu kỷ luật lao động. Bộ đội không có kỷ luật, đánh giặc nhất định thua; nhà máy không có kỷ luật lao động, không phải là nhà máy tốt. Kỷ luật lao động không phải Bác đưa ra hay ở đâu đưa đến, mà chính là các cô, các chú bàn bạc, thông qua, tự giác thi hành. Thông qua rồi, ai không theo không được.

Lại phải có chế độ trách nhiệm: giữ máy cho bền, cho sạch, phải lau chùi, không để máy chết. Tinh thần người chủ phụ trách việc gì phải làm cho tốt, cho đẹp việc ấy.

Chế độ làm khoán là một điều kiện của chủ nghĩa xã hội, nó khuyến khích người công nhân luôn luôn tiến bộ, cho nhà máy tiến bộ. Làm khoán là ích chung và lại lợi riêng. Công nhân sản xuất ra nhiều vải, cố gắng nhiều, hưởng được nhiều; làm khoán tốt thích hợp và công bằng dưới chế độ ta hiện nay. Nếu người công nhân nào thiếu tinh thần trách nhiệm, thiếu kỷ luật lao động thì làm cho mau nhưng không tốt; như vậy là không đúng và làm khoán phải nâng cao số lượng, nhưng luôn luôn phải giữ chất lượng.

Cán bộ công nhân phải đoàn kết. Điều đã rất cần. Ta làm Cách mạng Tháng Tám thắng lợi, kháng chiến thành công, lúc ấy nhân dân và bộ đội ta lực lượng còn yếu, không súng, không tiền mà đánh thắng cũng là nhờ có đoàn kết. Khó như cách mạng, khó như kháng chiến mà đoàn kết còn thắng lợi, thì làm cho nhà máy tiến bộ có khó bằng cách mạng, bằng kháng

chiến không? Công nhân già trẻ, nam nữ, Hoa kiều, Bắc Nam đoàn kết giúp đỡ nhau tiến bộ. Công nhân, cán bộ đoàn kết chịu trách nhiệm trước Đảng, cán bộ tốt, công nhân cũng tốt; cán bộ không tốt sẽ ảnh hưởng xấu đến công nhân.

Cán bộ kỹ thuật và hành chính phải đoàn kết, học hỏi lẫn nhau; cán bộ hành chính không biết kỹ thuật thì không làm tròn nhiệm vụ; ngược lại, cán bộ kỹ thuật không học chính trị cũng không làm tròn nhiệm vụ, không giúp đỡ cho công nhân được tốt, nhất là dưới chế độ dân chủ, người cán bộ nào cũng phải am hiểu chính trị.

Muốn nhà máy tiến bộ, muốn thật là đoàn kết phải dân chủ. Dân chủ là dân chủ chân chính, xây dựng, thật thà phê bình. Công nhân có quyền phê bình cán bộ, phê bình lẫn nhau. Thật thà phê bình là dân chủ chân chính, chứ không phải dân chủ quá trớn.

Ở nhà máy có hơn 400 đảng viên Đảng Lao động Việt Nam; trên một vạn công nhân có 400 đảng viên. Như vậy cũng chưa nhiều, nhưng cũng không ít. Nếu những đảng viên làm tròn trách nhiệm của mình thì giúp cho sự tiến bộ nhà máy rất nhiều.

Nhà máy cũng có 400 đoàn viên thanh niên lao động, cũng còn ít. Nếu những đoàn viên thanh niên lao động làm tròn nhiệm vụ, cộng với 400 đảng viên tức 800 người thì giúp ích rất nhiều cho tiến bộ của nhà máy.

Nhà máy có một số bộ đội phục viên. Lúc kháng chiến, các cô, các chú đi đánh giặc, có truyền thống của quân đội ta là anh dũng xung phong, gan dạ, không sợ khổ, sợ khó, khắc phục mọi gian khổ như: Điện Biên Phủ, Hoà Bình và rất nhiều trận khác. Bây giờ các cô, các chú chuyên ngành, song phải giữ truyền thống anh dũng đã, cộng với đảng viên, thanh niên lao động, sẽ giúp cho nhà máy tiến bộ.

Nhà máy lại có một số anh chị em miền Nam là con em của Thành đồng Tổ quốc. Khi ở miền Nam, các cô, các chú không sợ giặc, không sợ gian khổ, bây giờ các cô, các chú phải giữ danh dự Thành đồng Tổ quốc, vì các cô, các chú là một bộ phận của Thành đồng Tổ quốc, phải phát huy truyền thống anh dũng đó trong sản xuất.

Nhà máy còn có công đoàn. Công đoàn là trường học tiến lên chủ nghĩa xã hội, tiến lên chủ nghĩa cộng sản. Công đoàn sẽ giáo dục cho công nhân nam nữ biết quản lý nhà máy của mình. Chúng ta có hơn 7.000 đoàn viên công đoàn. Nếu các cô, các chú làm hết nhiệm vụ sẽ đẩy mạnh đà tiến lên của nhà máy.

Nói tóm lại: đảng viên, đoàn viên thanh niên lao động, đoàn viên công đoàn, bộ đội phục viên, cán bộ công nhân miền Nam là những chiến sĩ cần phải gương mẫu, cần đẩy mạnh sự tiến bộ của nhà máy, cần làm đầu tàu trong sản xuất, tiết kiệm. Làm được như vậy sẽ hoàn thành tốt vượt mức kế hoạch Nhà nước năm nay, làm tròn nhiệm vụ của Đảng, Chính phủ và nhân dân, góp phần thiết thực vào công cuộc củng cố miền Bắc, làm hậu thuẫn vững chắc cho miền Nam, đấu tranh thống nhất nước nhà.

Chúc các cô, các chú giữ đúng lời hứa và nhờ các cô, các chú chuyển lời Bác hỏi thăm anh chị em bạn sản xuất không đến đây được.

Nói ngày 24-4-1957.

Sách *Nam Hà làm theo lời Bác*,

Ban nghiên cứu lịch sử Đảng

Nam Hà, 1976, tr. 36-49.

Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia, 2009; 22 cm.-
T.8 (1955-1957) .- Tr.336-343

NÓI CHUYỆN VỚI CÁN BỘ TỈNH NAM ĐỊNH

Bác thay mặt Đảng và Chính phủ gửi lời thăm các cô, các chú cán bộ xã, huyện, tỉnh Nam Định.

Cán bộ, đảng viên và nhân dân Nam Định trong kháng chiến đã có truyền thống chiến đấu anh dũng, ngày nay, trong hoà bình cũng phải giữ vững truyền thống tốt đẹp ấy mà trước hết là cán bộ, đảng viên phải gương mẫu giữ vững truyền thống ấy.

Cán bộ, đảng viên phải *nâng cao chí khí chiến đấu, nâng cao lòng tin tưởng*. Trong kháng chiến rất khó khăn nếu chí khí chiến đấu của bộ đội, cán bộ, nhân dân mà sụt thì sẽ thất bại... Muốn có chí khí chiến đấu thì trước hết phải có lòng tin tưởng: tin tưởng vào sự nghiệp cách mạng của Đảng, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Trung ương, tin tưởng vào đường lối, chính sách của Đảng, tin tưởng vào sự cố gắng của bản thân, tin tưởng vào lực lượng của nhân dân, tin tưởng vào thắng lợi cuối cùng nhất định về ta.

Tất cả cán bộ, đảng viên phải giữ tính kỷ luật, tính tổ chức. Nhớ rằng không có việc gì làm ngoài tổ chức, ngoài kỷ luật mà thành công. Từ trước tới nay, Đảng ta gặp rất nhiều khó khăn, nhưng Đảng ta vẫn phát triển được là nhờ có tính tổ chức, tính kỷ luật. Trong dịp Tết có chỉ thị nghỉ 3 ngày, nhưng có đồng chí nghỉ tới 4,5 ngày, có người nghỉ tới 10 ngày, như thế là kém tính kỷ luật, tính tổ chức. Tóm lại phải đoàn kết chặt chẽ, phải nâng cao chí khí chiến đấu, nâng cao lòng tin tưởng; có tính kỷ luật, tính tổ chức, như thế chưa đủ còn phải *kiên nhẫn* tức là phải chịu khó, chịu khổ, dẻo dai. Ví dụ: ở nơi có đạo Thiên Chúa, đồng bào bị bọn phản động lừa bịp, đe dọa; nếu không kiên nhẫn tuyên truyền giải thích thì không giác ngộ được đồng bào. Cần nhận rõ: nhân dân ta bất kỳ lương hay giáo đều tốt cả, nhưng hiện nay trong đồng bào theo đạo Thiên Chúa có bọn lợi dụng tôn giáo chia rẽ, lừa bịp, đe dọa nên tạm thời chí khí đấu tranh của đồng bào có bị mờ đi, nếu ta kiên nhẫn thì sẽ giác ngộ, tranh thủ được đồng bào. Cách mạng không phải làm một buổi, một tháng, một năm mà xong được. Ở đây không có đồng chí nào già hơn Bác, Bác năm nay ngoài 60 tuổi mà vẫn kiên nhẫn công tác, nếu Bác cũng nghỉ thì ai làm gương cho các cô, các chú?

Nước ta còn tạm chia làm hai miền: ở miền Bắc đang kiên thiết khôi phục kinh tế, phát triển văn hoá tiến dần lên chủ nghĩa xã hội, bọn Mỹ - Diệm không muốn ta thành công, nó tìm mọi cách để phá như tuyên truyền xuyên tạc nói xấu ta, tung tay chân vào trong đoàn thể, cơ quan, vào xí nghiệp, vào nông thôn để phá ta. Ở miền Nam, chúng in lại báo *Nhân văn*, nói trên đài phát thanh để phản tuyên truyền ta, lừa gạt đồng bào miền Nam, gây nghi ngờ đối với miền Bắc. Chúng còn lợi dụng bọn phản động đội lốt tôn giáo gây chia rẽ trong nhân dân. Vì vậy các cô, các chú phải *luôn luôn nâng cao cảnh giác đối với âm mưu của bọn phá hoại*.

Chúng ta phải tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, xây dựng kinh tế dân chủ nhân dân tiến dần lên chủ nghĩa xã hội như Liên Xô, Trung Quốc, tức là thực hiện lối làm ăn tập thể, cùng làm chung hưởng chung, nông thôn ta cũng sẽ tiến lên như thế. Muốn thế phải tổ chức tổ đổi công là hình thức thấp nhất, rồi tiến lên hợp tác xã nông nghiệp, từ hợp tác xã nhỏ phát triển thành hợp tác xã to dùng máy móc trong nông nghiệp. Tiến lên chủ nghĩa xã hội mau hay chậm không phải là do Bác, do Trung ương mà do các cô, các chú có chịu khó giải thích cho nông

dân hiểu không, có chú ý tổ chức tổ đời công không? Phải giải thích cho nông dân nhìn xa thấy rộng, thấy rõ tương lai tươi sáng sau này, không nên suy tị sào ruộng, góc trâu, phải có tinh thần hữu ái tương trợ lẫn nhau, nêu các cô, các chú nói cho nông dân hiểu như Bác nói với các cô, các chú hôm nay thì mọi việc nhất định giải quyết được tốt.

Cuối cùng Bác nhắc lại *phải đoàn kết. Đoàn kết từ trên xuống dưới, từ trong ra ngoài, cán bộ cũ, mới đoàn kết, đảng viên cũ, mới đoàn kết, lương giáo đoàn kết*. Các cô, các chú phải cố gắng làm thế nào Nam Định có những xã kiểu mẫu, có huyện kiểu mẫu tiến lên thành tỉnh kiểu mẫu. Nếu được như thế là các cô, các chú có công to với Đảng, Chính phủ. Bác hứa trước sẽ đề nghị với Đảng và Chính phủ khen thưởng.

Khởi đầu cách mạng, lực lượng ta rất ít, đế quốc khủng bố dã man, hoạt động rất khó khăn nhưng do lòng tin tưởng, do đoàn kết phấn đấu nên đã thành công; ngày nay chúng ta có lực lượng to lớn của Đảng, của Mặt trận, của nhân dân. Nếu ta biết *nắm vững đường lối, chính sách của Đảng, luôn luôn tin tưởng, đoàn kết phấn đấu* thì khó khăn mấy cũng sẽ vượt qua được.

Bác mong các cô, các chú mạnh khoẻ, phấn khởi, quyết tâm làm tốt mọi nhiệm vụ và Bác nhờ các cô, các chú chuyển lời thăm của Bác đến các đồng chí và đồng bào trong tỉnh.

Nói ngày 24-4-1957.

Sách *Nam Hà làm theo lời Bác*,

Ban nghiên cứu lịch sử Đảng

Nam Hà, 1976, tr. 50-54.

Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia, 2009; 22 cm.-
T.8 (1955-1957) .- Tr.344-346

BÀI NÓI VỚI CÁN BỘ VÀ ĐỒNG BÀO TỈNH NAM ĐỊNH

Bác thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ về thăm các cô các chú để khuyến khích đồng bào và cán bộ *quyết tâm thực hiện vụ mùa thắng lợi*.

Trước hết, chúng ta phải rút những kinh nghiệm của vụ chiêm vừa qua.

Trong vụ chiêm, tỉnh nhà đã cấy được 95% diện tích, như thế là khá. Nhưng thu hoạch chỉ được 73% kế hoạch đã định, tức là đã rút bớt 44.000 tấn thóc. Vì sao?

Vì nhiều nguyên nhân, như hạn hán, sâu bọ, v.v..

Chúng ta phải nhận rằng việc chống hạn đã thắng lợi một phần. Nếu lúc đã không ra sức chống hạn, thì thu hoạch còn kém hơn nữa.

Nhưng chúng ta cũng phải nhận rằng *nguyên nhân chính* đã gây ra sự sút kém là vì cán bộ lãnh đạo đã mắc bệnh *chủ quan nặng*, cho nên việc chống hạn, diệt sâu, trừ nước, bón phân... đều không tích cực, không kịp thời. Kết quả là đã sút kém 44.000 tấn thóc.

Ở đây cũng nên nêu lên một điểm: các huyện phía nam ruộng đất tốt hơn các huyện phía bắc. Nhưng vụ chiêm vừa rồi, vì đồng bào phía bắc đã cố gắng hơn, không chủ quan, cho nên đã thu hoạch khá hơn phía nam. Như xã *Lộc Hoà*, đã gặt được mỗi mẫu tây 2.170kg, *đồng chí Hoà* (Bí thư xã *Lộc Yên*) được 3.500 kg mỗi mẫu tây. Đã là một bài học cần phải nhớ.

Kinh nghiệm vụ chiêm là: Cán bộ lãnh đạo phải *hết sức tránh chủ quan*.

*

* *

Vụ mùa này, kế hoạch định 202.800 mẫu ta, cả tỉnh đã cấy được 181.800 mẫu. Bước đầu như thế là khá. Nhưng còn phải cố gắng cấy cho hết 21.000 mẫu còn lại. Bác rất vui lòng khen 3 huyện *Ý Yên*, *Vụ Bản* và *Mỹ Lộc* đã cấy hơn vụ mùa năm ngoái 5.238 mẫu. Đó là một cố gắng mà đồng bào các huyện khác nên làm theo.

Về *sản lượng*, cả tỉnh đặt mức trung bình 23 tạ một mẫu tây, như thế là khá. Nhưng có thể cố gắng hơn nữa.

Huyện *Ý Yên* có đồng bào định mức 45 tạ.

Huyện *Nam Trực* có 287 người định mức 45 tạ.

Huyện *Xuân Trường* có 174 hộ định mức 65 tạ và mức bình quân toàn huyện là 25 tạ.

Như thế là rất tốt. Mong toàn thể đồng bào trong tỉnh ra sức thi đua với những bà con đó.

Chúng ta cần hiểu rõ ý nghĩa *thi đua*:

Thi đua tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm là nhằm mục đích ích nước và lợi nhà (những tập thể và cá nhân thi đua tốt nhất lại được danh hiệu về vàng là *Anh hùng* và *Chiến sĩ lao động*). Vì vậy, chúng ta nói: Thi đua là yêu nước, yêu nước thì phải thi đua.

Thi đua *không phải là tranh đua*, không phải là giấu nghề. Trái lại, trong thi đua, bà con phải giúp đỡ nhau, khuyến khích lẫn nhau, trao đổi kinh nghiệm cho nhau để cùng tiến bộ. Vì vậy, chúng ta nói: Thi đua phải *đoàn kết*, đoàn kết để thi đua.

*

* *

Muốn thu hoạch nhiều, tục ngữ ta có câu: Một nước, hai phân, ba cần, bốn cải tiến kỹ thuật.

- Về *nước* - Hiện nay nước tạm đủ. Nhưng phải hết sức chú ý chống úng. Đồng thời phải giữ lấy nước cho vụ chiêm.

- Về *phân* - Tỉnh định mức mỗi sào 8 đến 10 gánh. Thanh niên nhận làm 15 gánh.

Một số hợp tác xã, tổ đội công và cá nhân thi đua bón 20 gánh. Như thế là khá. Song thế vẫn còn *ít*. Cần phải cố gắng bón nhiều phân hơn nữa.

- Ba *cần* - Là từ khi chọn giống làm mạ cho đến khi lúa đã về nhà, phải siêng chăm nom từng việc, từng bước. Nếu cho cây xong là xong, mà không "cần", tức là không chịu khó làm cỏ, bón phân, diệt sâu, phòng hạn... thì nhất định lúa không tốt và thu hoạch sẽ kém.

- Bón là *cải tiến kỹ thuật* - Thế giới ngày nay có máy móc tối tân, có vệ tinh nhân tạo. Nhưng cách cày cấy của ta còn rất cũ kỹ, rất lạc hậu, vì vậy khó nhọc nhiều mà thu hoạch ít. Để tiến bộ, chúng ta phải cải tiến kỹ thuật.

Hiện nay ở nông thôn Nam Định có 7.171 đảng viên, 39.039 đoàn viên thanh niên, 2 hợp tác xã nông nghiệp, 10.209 tổ đội công, có nông hội, có chiến sĩ nông nghiệp, lại có các đồng chí bộ đội. Đã là đội quân chủ lực để đảm bảo vụ mùa thắng lợi.

Tuy vậy, còn có 2.803 đảng viên và 13.800 đoàn viên chưa tham gia tổ đổi công hoặc hợp tác xã. Thử hỏi các đồng chí ấy làm gì mà không tham gia? Và như thế, phải chăng là làm đúng nhiệm vụ của người đảng viên và đoàn viên?

Còn trong số *tổ đổi công*, mới có 2.157 tổ là thường xuyên, 350 tổ thì không hoạt động. Nhiệm vụ cần kíp của các cấp uỷ đảng và Đoàn là phải giúp đỡ, củng cố và làm cho tất cả các tổ đổi công và hợp tác xã hoạt động thật sự, hoạt động tốt.

Nhân dịp này, Bác có lời khen ngợi đồng bào xã Vụ Bản đã toàn thể tham gia tổ đổi công và đồng bào xã Dao Lạc đã vượt khó khăn tổ chức được 15 tổ đổi công. Mong đồng bào hai xã ấy cố gắng và tiến bộ hơn nữa.

Một việc nữa cần phải hết sức chú ý là *giữ đê, phòng lụt*. Năm nay Nam Định đắp đê đúng kỳ hạn, chất lượng tương đối khá, nhưng có nơi như huyện Nghĩa Hưng thì còn kém. Nói chung việc tập dượt chưa đều đặn, chưa đạt mức. Mọi người phải hiểu rằng: muốn chắc vụ mùa thắng lợi, thì việc giữ đê phòng lụt phải làm đến nơi đến chốn. Trong mùa mưa, cán bộ phải luôn luôn đi kiểm tra chu đáo, nhân dân các xã phải luôn luôn sẵn sàng phòng lụt, hộ đê.

Trong việc tranh thủ vụ mùa thắng lợi, tinh nhà có nhiều sáng kiến, có nhiều thuận lợi, nhưng cũng có một số khó khăn tạm thời.

Có người lầm tưởng rằng sản xuất nhiều thì sẽ phải nộp thuế nhiều. Tưởng như vậy là không đúng. Bác đảm bảo với đồng bào như sau: nơi nào đã làm xong việc định diện tích sản lượng, thì sẽ nộp thuế nông nghiệp theo diện tích sản lượng, nơi nào chưa làm xong thì cố làm cho xong và có thể tạm nộp theo mức thuế năm ngoái. Chính phủ quyết không tăng thuế vào số sản xuất vượt mức.

Nông dân ta quen thói bón phân quá ít, thậm chí có nơi còn cày chay. Đối với thói quen bảo thủ ấy, cán bộ phải ra sức tuyên truyền, giải thích, giáo dục cho mọi người hiểu rằng: "phân cho lúa là của cho người".

Có vài nơi, chị em phụ nữ không quen cày cấy. Thậm chí không gánh được phân mà phải đội. Đối với điểm này, chị em phải cố gắng thi đua với nam giới, nam nữ phải bình quyền cơ mà. Cán bộ cũng phải chịu khó tuyên truyền giáo dục. Trước kia phụ nữ ta có học quân sự bao giờ; nhưng trong kháng chiến có những đội nữ du kích đánh giặc rất giỏi. Đánh giặc là việc nguy hiểm, thế mà phụ nữ ta đã tỏ ra rất oanh liệt. Không lẽ việc cày cấy làm ăn mà chị em lại chịu thua người!

Bác mong chị em những nơi đó cố gắng học tập và thi đua, noi gương những nữ anh hùng lao động đã được tuyên dương trong Đại hội thi đua công nông binh vừa rồi ở Thủ đô.

Để tranh thủ vụ mùa thắng lợi, cán bộ lãnh đạo từ tỉnh đến huyện, đến xã cần phải:

Nhớ kỹ bài học vụ chiêm, tuyệt đối chú chủ quan, tự mãn. Phải đi thật sát với quần chúng. Mọi việc phải lãnh đạo kịp thời, chu đáo. Từ bây giờ cho đến khi thóc vào bồ, ngô vào cối, luôn luôn phải lãnh đạo chặt chẽ. Làm vụ mùa cho tốt đồng thời phải chuẩn bị tốt cho vụ chiêm sau. Phải hết sức chú ý giữ nước phòng hạn, giữ đê phòng lụt.

Với tinh thần đoàn kết và truyền thống anh dũng của đồng bào Nam Định, chắc rằng cán bộ sẽ biến quyết tâm của Đảng và Chính phủ thành quyết tâm của toàn dân, quyết ra sức thi đua làm cho vụ mùa năm nay thành một vụ mùa thắng lợi lớn. Những đơn vị nào thu hoạch vụ mùa khá nhất trong tỉnh, sẽ được giải thưởng đặc biệt.

Nói ngày 13-8-1958.

Tài liệu lưu tại Bảo tàng

Hồ Chí Minh.

Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia, 2009, 22 cm.-
T.9 (1958-1959) .- Tr.211-215

NÓI CHUYỆN VỚI CÁN BỘ VÀ NHÂN DÂN TỈNH NAM ĐỊNH

Gần đây cán bộ và đồng bào Nam Định đã cố gắng chống hạn, giải quyết được 4 vạn mẫu, nhưng cũng còn hơn 2 vạn mẫu bị hạn, cần phải tranh thủ, cố gắng giải quyết cho hết.

Nam Định có khuyết điểm là không biết giữ nước (như Ý Yên, Vụ Bản, Mỹ Lộc). Ở ta, tuy nông nghiệp lạc hậu nhưng nhân dân nói chung, các cụ già nói riêng có rất nhiều kinh nghiệm giữ nước. Vì cán bộ không nhìn xa, không gần gũi, học hỏi kinh nghiệm quần chúng nên không biết giữ nước.

Còn vì sao Nam Định dân đông, nguồn nước nhiều mà diện tích hạn rộng thế?

Đã là vì tư tưởng chưa thông, sợ khó, sợ khổ. Vì sợ khó, sợ khổ nên đào mương, vét kênh, tát nước, gánh nước tưới kém.

Ở Nam Định, lãnh đạo tỉnh, huyện, xã kém quyết tâm. Gần đây có quyết tâm, nhưng còn phải bền bỉ biến quyết tâm ấy thành quyết tâm của tất cả cán bộ và quần chúng.

Do thiếu quyết tâm ấy mà nảy ra bệnh ỷ lại vào cấp trên, ỷ lại vào bộ đội giúp, ỷ lại vào máy bơm, ỷ lại vào trời.

Trời đã làm ra hạn, lụt, sâu bọ, bệnh tật. Vì vậy ta không ỷ lại vào trời mà phải chống lại trời. Mùa trước đây nhân dân đã "vắt đất ra nước thay trời làm mưa" thì nay phải tiếp tục thực hiện.

Vì khuyết điểm như thế cho nên Nam Định còn hơn 2 vạn mẫu bị hạn. Bây giờ cứ tính trung bình với cố gắng đã làm được, mỗi mẫu tây là 2 tấn 500 thóc, thì nếu để mất 23.000 mẫu tức là mất 57.500 tấn thóc.

Một khuyết điểm nữa là hoa màu ở đây năm nay cũng kém. Lúa và hoa màu hai cái phải đi đôi với nhau, cái nọ giúp cho cái kia. Nếu hoa màu, cây công nghiệp không có, kém thì rồi cũng ảnh hưởng đến lúa. Lúa kém ảnh hưởng đến hoa màu. Hoa màu, cây công nghiệp, chăn nuôi phải rất chú ý.

Giờ đây phải tập trung lực lượng lại, tìm nguồn nước, khơi mương rãnh mà tát, phải có kế hoạch giữ nước và trong lúc chống hạn, phòng hạn thì phải có kế hoạch phòng úng.

Muôn làm tròn nhiệm vụ ấy phải chống tư tưởng bảo thủ, tư tưởng sợ khó, tư tưởng mệt mỏi, tư tưởng ỷ lại, tức là phải quyết tâm, quyết tâm và quyết tâm nữa, quyết tâm mãi làm cho đến thắng lợi.

Ngoài những việc trên, nhân dân ta phải phòng sâu và diệt sâu, phòng chống bệnh cúm. Việc phòng và chống bệnh cúm là nhiệm vụ của mọi cán bộ và nhân dân không phải chỉ riêng ngành y tế. Đồng thời với các nhiệm vụ trên, cần củng cố các tổ đội công, các hợp tác xã, làm cho tổ đội công, hợp tác xã đoàn kết giúp đỡ lẫn nhau và giúp đỡ những đồng bào còn làm riêng lẻ. Đặc biệt là phải cố gắng thi đua bảo đảm cây hết diện tích, tương trợ giúp đỡ nhau cả về vật chất và tinh thần, nhất là đối với một số đồng bào hiện nay còn thiếu thôn để bảo đảm sản xuất, bảo đảm vụ Đông - Xuân thắng lợi.

Nhân dịp này Bác trao lại cho tỉnh 12 huy hiệu của Bác để làm giải thưởng cho đơn vị, cá nhân nào có thành tích chống hạn khá.

Nói ngày 15-3-1959.

Sách *Nam Hà làm theo lời Bác*,

Ban nghiên cứu Lịch sử Đảng

tỉnh Nam Hà, 1975, tr. 59-61.

Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia, 2009; 22 cm.-
T.9 (1958-1959) .- Tr.377-378

**LỜI CÁN DẠY ĐẢNG ỦY
NHÀ MÁY DỆT NAM ĐỊNH**

1. Phải làm công tác phát động quần chúng cải tiến quản lý xí nghiệp gọn và tốt. Về thời gian và các bước đi, cần vận dụng linh hoạt. Nhà máy bắt đầu phát động từ tháng 11, đến nay đã được 5 tháng mà chưa mở rộng ra cho công nhân học tập. Thế là dài quá. Kéo dài sẽ làm cho công nhân mệt. Nhưng làm ngắn thì phải bảo đảm làm tốt; ngắn và qua loa, làm không tốt thì cũng không được.

2. Không được để hụt mức sản xuất. Phải bảo đảm kế hoạch cả về sản lượng và chất lượng. Phải làm nhiều, nhanh, tốt, rẻ. Mức sản xuất có cao hơn năm ngoái, nhưng không phải là cao quá. Không kể Liên Xô, nếu chỉ so sánh với Trung Quốc và Triều Tiên thì mức sản xuất của ta còn quá thấp. Và lại ta đang có phong trào thi đua với công nhân nhà máy dệt Bình Nhưỡng (Triều Tiên). Sản xuất hụt mức là tại cán bộ, tại lãnh đạo. Các cô, các chú chưa biết tuyên truyền giải thích cho công nhân, cho đảng viên và đoàn viên thanh niên, làm cho quyết tâm của lãnh đạo trở thành quyết tâm của toàn thể đảng viên, đoàn viên và công nhân. Trong một trận chiến đấu, thắng là do toàn thể bộ đội, bại là do người chỉ huy. Người chỉ huy biết trông nom bộ đội, cảm thông bộ đội, có kế hoạch đúng và biết tổ chức động viên bộ đội thì sẽ đánh thắng. Người chỉ huy kém thì sẽ thất bại. Trong công xưởng cũng vậy.

3. Cán bộ lãnh đạo, đảng viên, đoàn viên thanh niên cũng như cán bộ công đoàn phải xung phong gương mẫu. Nội bộ lãnh đạo phải đoàn kết nhất trí, cán bộ phải đi vào công nhân, phải sắp xếp công việc để mỗi tuần tham gia lao động một ngày. Phải lắng nghe sáng kiến và lời phê bình của công nhân, phải thật sự dựa vào công nhân, đi đúng đường lối quần chúng, nắm vững chính sách của Đảng.

4. Công nhân bây giờ làm chủ, không phải đi làm thuê như trước, phải khéo tổ chức công nhân tham gia quản lý nhà máy. Phải động viên công nhân có gì nói hết, ý kiến công nhân có đúng, có sai, nhưng đúng nhiều hơn. Thí dụ: công nhân yêu cầu tổ chức giữ trẻ cho tốt là đúng, lãnh đạo phải chăm lo thực hiện. Nhưng cũng có chỗ sai: như một số anh chị em công nhân kêu lương ít thì phải giải thích và để công nhân thảo luận cho rõ: hoàn cảnh đất nước bị chiến tranh tàn phá, lại tạm bị chia cắt, phải xây dựng nhiều, bây giờ công nhân phải khắc phục khó khăn. Bao giờ sản xuất nhiều, rẻ, Nhà nước mới có thể tăng thêm phúc lợi cho công nhân. Liên Xô và Trung Quốc lúc đầu cũng vậy. Nếu các cô, các chú biết giải thích thì công nhân nhất định sẽ hiểu, sẽ tin.

5. Phải chú trọng công tác phát triển đảng viên và đoàn viên thanh niên. Đảng viên và đoàn viên mới có hơn 1.600 trong số hơn 1 vạn công nhân. Như thế còn ít, phải chăm lo bồi dưỡng và phát triển những công nhân có đủ tiêu chuẩn vào Đảng và Đoàn. Đảng ủy phải chú trọng bồi dưỡng và cất nhắc cán bộ nữ, nhất là trong nhà máy, quá nửa công nhân là phụ nữ.

Hôm nay Bác đi chống hạn bận không đến thăm công nhân được. Bác nhờ các chú, các cô chuyển lời Bác hỏi thăm anh chị em công nhân và gia đình công nhân.

Nói ngày 15-3-1959.

Sách *Nam Hà làm theo lời Bác*,

Ban nghiên cứu lịch sử

Đảng tỉnh Nam Hà, 1975,

tr. 62-65.

Hồ Chí Minh toàn tập.- H.: Chính trị quốc gia, 2009; 22 cm.-
T.9 (1958-1959) .- Tr.379-380

Sông Đào

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG LAO ĐỘNG VIỆT-NAM TỈNH NAM-ĐỊNH
Năm thứ ba — Thứ ba, 28 - 5 - 1963 — Số 197

Toàn Đảng bộ và nhân dân Nam-định quyết tâm thực hiện nghị quyết Đại hội tỉnh Đảng bộ và làm theo lời Bác dạy để xây dựng tỉnh nhà thành một tỉnh giàu mạnh, tiến tiến và kiểu mẫu!

XÃ LUẬN

HƯỚNG ỨNG ĐỢT THI ĐUA chào mừng thắng lợi của Đại hội Đảng bộ toàn tỉnh và làm theo lời dạy của Hồ Chủ tịch

VUI mừng, phấn khởi và tin tưởng, toàn Đảng bộ và nhân dân Nam-định đang nô nức chào mừng thành công tốt đẹp của Đại hội Đảng bộ toàn tỉnh lần thứ 5 và Hồ Chủ tịch về thăm tỉnh ta. Với vị trí, ý nghĩa và nội dung của Đại hội Đảng bộ toàn tỉnh lần này, nhiều người dân tỉnh ta gọi là «Đại hội bàn chuyện xây dựng cuộc sống ấm no, hạnh phúc và vui tươi của tỉnh nhà».

Để thực hiện mục tiêu to lớn ấy, Đại hội kêu gọi toàn thể cán bộ và nhân dân tỉnh ta «bảy đoàn kết chặt chẽ hơn nữa xung quanh Đảng, nâng cao hơn nữa tinh thần phấn khởi cách mạng và chỉ khi chiến đấu, nghiêm túc thực hiện lời giáo huấn của Hồ Chủ tịch, tin tưởng và đứng cầm tiền lên thực hiện thắng lợi nghị quyết Đại hội, thực hiện vượt mức kế hoạch 5 năm lần thứ nhất, góp phần cùng cố miền Bắc, làm cơ sở vững chắc cho cuộc đấu tranh thực hiện hòa bình thống nhất nước nhà». Đó là những việc thiết thực và quan trọng nhất nhằm xây dựng tỉnh ta thành một tỉnh giàu mạnh, tiến tiến và kiểu mẫu ở miền Bắc.

NGHỊ quyết Đại hội Đảng bộ toàn tỉnh lần thứ 5 và lời dạy của Hồ Chủ tịch soi sáng con đường tiến lên của phong trào tỉnh nhà và một lần nữa, chỉ rõ mục tiêu phấn đấu của toàn Đảng bộ và nhân dân tỉnh ta, cho nên phải không ngừng nâng cao tinh thần yêu nước, ý thức làm chủ của mọi người, động viên tinh thần phấn khởi cách mạng, chỉ khi chiến đấu, ra sức thi đua thực hiện thắng lợi nghị quyết Đại hội và làm đúng lời dạy của Hồ Chủ tịch. Trước mắt là thi đua vượt mức kế hoạch; tích cực đắp đê phòng bão lụt; làm tốt vụ thu và vụ mùa; hoàn thành vượt mức kế hoạch nửa năm đầu và cả (Xem tiếp trang 5)

BÀI NÓI CHUYỆN CỦA HỒ CHỦ TỊCH TẠI ĐẠI HỘI ĐẢNG BỘ TOÀN TỈNH LẦN THỨ V

Hồ Chủ tịch lấy tay chỉ vào nhân dân tỉnh nhà nói: «Bảy đoàn kết chặt chẽ hơn nữa xung quanh Đảng, nâng cao hơn nữa tinh thần phấn khởi cách mạng và chỉ khi chiến đấu, nghiêm túc thực hiện lời giáo huấn của Hồ Chủ tịch, tin tưởng và đứng cầm tiền lên thực hiện thắng lợi nghị quyết Đại hội, thực hiện vượt mức kế hoạch 5 năm lần thứ nhất, góp phần cùng cố miền Bắc, làm cơ sở vững chắc cho cuộc đấu tranh thực hiện hòa bình thống nhất nước nhà».

Ảnh: ĐINH-ĐĂNG-ĐỊNH

BÁC và đồng chí Thọ, đồng chí Lương, thay mặt Trung ương Đảng, thành ủy Hải Phòng và các đồng chí đại biểu.

Mấy hôm nay, các đồng chí đã thảo luận kỹ các vấn đề. Đồng chí Thọ thay mặt Trung ương cũng đã góp nhiều ý kiến với Đại hội.

Sau khi hội nghị Trung ương lần thứ 8 đã thông qua phương hướng kế hoạch 5 năm lần thứ nhất, Đại hội Đảng bộ Nam-định lần này dựa vào đó, đã bàn bạc các vấn đề một cách thuận lợi.

Hôm nay, Bác chỉ nêu vài ý kiến để các đồng chí tham khảo.

Về tình hình Nam-định, trong mấy năm qua Đảng bộ và nhân dân tỉnh nhà đã cố gắng vươn lên và đã thu được một số thành tích về các mặt:

VỀ nông nghiệp: Các hợp tác xã nói chung đã được củng cố hơn trước, các cấp ủy đã biết vận động đồng bào lương và giáo xây dựng được

những hợp tác xã tốt, như: hợp tác xã Đồng-quy, Đài-môn, Tân-khang, Đại-dũng, Thượng-lội, v.v... Nhờ các hợp tác xã được củng cố, cho nên trong hai năm qua, tuy bị thiên tai ba vụ, nhưng sản xuất nông nghiệp vẫn phát triển cả về năng suất, diện tích và sản lượng. Năng suất lúa bình quân trong hai năm (1961—1962) đạt 19 tạ 70 cân, so với năng suất 3 năm trước có tăng (mỗi mẫu tày 37 cân) nhưng tăng còn ít.

So với hồi năm 1958, Bác về thăm tỉnh nhà thì đến nay, ba huyện miền đồng chiêm có phong trào đắp bờ, khoanh vùng, cấy cấy, đã biến hơn 12.000 mẫu tày một vụ thành hai vụ. Việc trồng màu gần đây có được chú ý hơn, nhờ đó mà lương thực hai năm qua có tăng, đời sống của nhân dân tuy có nơi còn khó khăn, nhưng nói chung đã được ổn định hơn trước.

Nhiệm vụ đối với Nhà nước như nộp thuế, trả nợ và thu mua trong năm 1962, các (Xem tiếp trang 4)

Ảnh: ĐINH-ĐĂNG-ĐỊNH

Trên 5 vạn nhân dân Nam-định họp mít tinh tưng bừng đón mừng Hồ Chủ tịch về thăm

BÀI NÓI CHUYỆN CỦA HỒ CHỦ TỊCH...

(Tiếp theo trang 1)

Cấp ủy đã hoàn thành khá nhanh và gọn.

Nhưng về **hoa màu**: đồng bào Nam-định trồng còn quá ít. Các cấp ủy phải vận động nhân dân trồng nhiều hoa màu hơn nữa, nhất là **khoai nước và dong riềng**, để có thêm lương thực cho người và thức ăn cho gia súc. Một ví dụ tốt: xã Trục-bình (huyện Trục-ninh) bình quân diện tích chỉ non 2 sào. Nhưng nhờ đồng bào xã ấy đã ra sức trồng nhiều khoai nước mà đàn lợn đã tăng gần gấp đôi. Nhờ có nhiều lợn mà có nhiều phân. Nhờ có nhiều phân mà năng suất một sào lúa từ 630 cân tăng lên 784 cân. Nhờ năng suất lúa tăng mà lương thực cũng tăng (tính theo đầu người, năm 1960 chỉ có 323 cân, năm 1962 tăng lên 462 cân). Đó là một kinh nghiệm tốt.

— Phải vận động đồng bào **trồng nhiều cây công nghiệp** ở những nơi có điều kiện như trồng cói, trồng dứa... Ở Nam-định trước đây có tập quán trồng dâu nuôi tằm, nhưng đến nay mới khôi phục được 1/5 so với trước. Đó là một thiếu sót lớn cần phải khắc phục.

— Phải chú ý vận động đồng bào **trồng cây ăn quả** như: cam, chanh, chuối... và **trồng cây lấy gỗ** như xoan, tre, v.v...

— Phải ra sức phát triển **chăn nuôi** để thêm sức kéo, thêm phân bón. Đồng thời tăng thu nhập cho nông dân và có thêm tiền để cung cấp cho nhân dân.

— **Việc cải tiến kỹ thuật**, là một điều rất quan trọng để phát triển nông nghiệp, Nam-định phải đẩy mạnh hơn nữa.

Về **thủy lợi** to và vừa vẫn phải coi trọng. Đồng thời phải làm nhiều thủy lợi nhỏ, khoanh vùng, đắp bờ, chống úng ở miền Bắc tỉnh và chống chua mặn ở các huyện miền ven biển.

Về **phân bón** thì hợp tác xã Tân-khang đã có thành tích khá. Nhưng chưa thành phong trào mạnh mẽ. Hiện nay trong tỉnh còn tới 30% ruộng cây chay. Cần vận động đồng bào chấm dứt tệ hại ấy. « Một vốc phân là một cân thóc », muốn có nhiều lúa, nhiều khoai thì nhất định phải dùng nhiều phân bón.

Về **cải tiến công cụ** cũng có những kinh nghiệm tốt như huyện Nghĩa-hưng trước kia phải tốn một triệu ngày công để chuyển hơn 220.000 tấn phân ra đồng, nay nhờ dùng thuyền và dùng xe mà đã bớt được hơn 110.000 ngày công. Xã Giao-hải (huyện Giao-thủy) nhờ phát triển thuyền mà vụ chiêm năm 1962 gặt nhanh hơn vụ chiêm năm 1961, lại dôi được hơn 4.000 ngày công. Như thế vừa đỡ tốn sức lao động, vừa dành được nhiều ngày công để làm các việc khác.

Tại sao những việc Trục-bình, Nghĩa-hưng, Giao-hải làm được, các nơi khác lại không làm được? Đó là vì cán bộ các nơi khác không biết học tập những kinh nghiệm tốt.

— Ở Nam-định người đồng, ruộng ít. Trong Đại hội này, các đồng chí đã bàn đến cuộc vận động đồng bào đi xây dựng kinh tế miền núi, miền biển, như thế là đúng. Nhưng cần phải có kế hoạch thật đầy đủ để thực hiện cho thực tốt.

— Hiện nay tỉnh ta đang tiến hành **cuộc vận động cải tiến quản lý hợp tác xã, cải tiến kỹ thuật nhằm phát triển sản xuất nông nghiệp toàn diện, mạnh mẽ và vững chắc**. Các cơ, các chủ cần phải thực hiện đúng và tốt nghị quyết của Bộ chính trị về vấn đề này. Tỉnh ủy, huyện ủy, đảng ủy xã phải trực

tiếp lãnh đạo. Cán bộ tỉnh và huyện phải phân công đến tận hợp tác xã, thực tế cùng cán bộ cơ sở làm việc. Đi được nào phải thật vững chắc bước ấy. Làm nơi nào phải thật tốt nơi ấy. Không lè mè, nhưng không nóng vội.

Nam-định có 18 vạn đồng bào công giáo, các cấp ủy phải thật quan tâm đến phần đời và phần đạo của đồng bào công giáo. Hiện nay trong tỉnh đã có 62% hộ giáo dân vào hợp tác xã. Có những hợp tác xã khá tốt như Đông-quy, Đái-mỏn, Ủy-uy-nam, v.v... Đồng bào công giáo càng hiểu rõ chính sách của Đảng thì càng gắn bó với hợp tác xã. Cho nên phải ra sức giúp đỡ củng cố và phát triển tốt các hợp tác xã của đồng bào công giáo nhằm làm cho hợp tác xã ngày càng vững chắc, xã viên thu nhập ngày càng tăng, đời sống ngày càng no ấm hơn.

Về **công nghiệp**:

— Trong 2 năm qua sản xuất có phát triển tiến bộ hơn trước. Năm 1962 nhà máy dệt đã hoàn thành các chỉ tiêu kế hoạch của Nhà nước. Bác gửi lời khen ngợi công nhân và cán bộ nhà máy dệt. Năm nay càng phải cố gắng hơn, ra sức thi đua với nhà máy dệt Bình-nhưông (Triều-tiên) để hoàn thành vượt mức kế hoạch năm 1963 và kế hoạch 5 năm.

Về **công nghiệp địa phương và thủ công nghiệp**: Tỉnh ủy chưa lãnh đạo tốt, nhưng gần đây cũng đã bước đầu có gắng phục vụ nông nghiệp như sản xuất voi, phân bón, chế biến dong riềng và khoai nước, sản xuất hàng tiêu dùng cho nông dân.

Về **thủ công nghiệp**: Tỉnh ta có gần 6 vạn người thủ công nghiệp đã vào hơn 270 hợp tác xã. Về mặt tổ chức như thế là tốt. Nhưng về mặt quản lý thì còn nhiều khuyết điểm. Cuộc điều tra 83 hợp tác xã cho thấy rằng: khuyết điểm phổ biến là quản lý không tốt, sổ sách lộn xộn, chất lượng thấp kém. Nội bộ không dân chủ. Thường có tệ tham ô lãng phí, quan liêu. Vì dụ hợp tác xã Quang-trung, Rạng-đông, Thép-mới, Thăng-lợi, Đông-tâm... các cấp ủy cần phải giúp các hợp tác xã thủ công chấn chỉnh lại cho tốt, vì thủ công nghiệp cũng là một bộ phận quan trọng trong kinh tế Nhà nước và quan hệ đến đời sống của hàng vạn đồng bào.

Bác mong rằng từ nay cán bộ và công nhân đều ra sức thi đua phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật hơn nữa để nâng cao năng suất lao động, sản xuất được nhiều, nhanh, tốt, rẻ, phục vụ cho nhân dân.

Đề **thiết thực** đây mạnh phát triển kinh tế hơn nữa thì Tỉnh ủy, các đảng ủy và cán bộ phụ trách các cơ quan, các xí nghiệp, công trường và mặt dịch cần phải thực hiện cho có kết quả tốt cuộc vận động nâng cao ý thức trách nhiệm, tăng cường quản lý kinh tế tài chính, cải tiến kỹ thuật, chống tham ô, lãng phí, quan liêu». Phải biết kết hợp chặt chẽ 3 cuộc vận động này với phong trào thi đua thực hiện thắng lợi kế hoạch Nhà nước năm 1963 và kế hoạch 5 năm.

Về các ngành kinh tế, văn hóa khác:

— Về các ngành kinh tế, văn hóa khác. Nam-định cũng đã đạt những thành tích khá như:

Giao thông vận tải đã có gắng phát triển giao thông ở nông thôn, nhưng vận tải đường sông thì còn kém.

Giáo dục phát triển khá về số lượng, nhưng kém về chất lượng, vì thiếu giáo dục

— chính trị và đạo đức cách mạng cho học sinh.

Phong trào vệ sinh phòng bệnh cũng đã có những nơi tốt, như xã Nghĩa-phù (Nghĩa-hưng).

Phong trào bảo vệ trẻ an cũng đạt kết quả khá, dân quân tự vệ có tiến bộ, nhưng còn phải cố gắng nhiều.

Về **lãnh đạo**:

Nam-định có hơn 1 triệu nhân dân, có gần 25.000 đảng viên và hơn 36.000 đoàn viên thanh niên lao động. Từ là cứ 100 người thì có 2 đảng viên và 3 đoàn viên. Thế là ít. Đảng viên giỏi (2.554 đồng chí) cũng quá ít. Cần phải có kế hoạch chu đáo để phát triển Đảng và Đoàn hơn nữa. Cần phải rất chú trọng củng cố chi bộ.

Đồng bào Nam-định rất chất phác, cần cù, lại có truyền thống anh dũng trong thời kỳ cách mạng và kháng chiến. Cán bộ nói chung đều tận tụy. Cho nên tỉnh ta đã có thành tích về các mặt công tác.

Nhưng chúng ta phải thật thà nhận rằng: thành tích còn ít và tiến bộ còn chậm. Vì lãnh đạo còn yếu. Các cấp, từ chi bộ đến Tỉnh ủy, phải vì lợi ích chung của Đảng và của nhân dân mà tự phê bình một cách thành khẩn và thẳng thắn. Mỗi đảng viên, mỗi chi bộ phải luôn luôn tự hỏi: mình đã xứng đáng với vai trò lãnh đạo của Đảng hay là chưa? Sự thật là sinh hoạt nhiều chi bộ còn chưa tốt, việc giáo dục đảng viên chưa được chặt chẽ và kịp thời. Có cán bộ, đảng viên còn lãng phí nhiều trong việc cưới xin, ma chay trong gia đình mình. Thậm chí có đảng viên còn nấu rượu lậu. Họ phạm kỷ luật của Đảng, phạm pháp luật của Nhà nước, họ mất đạo đức cách mạng của người đảng viên, làm gương xấu cho quần chúng.

Trong Tỉnh ủy thì kém đoàn kết, nội bộ thiếu dân chủ. Tỉnh ủy mà thiếu đoàn kết thì đoàn kết sao được đảng viên và nhân dân. Kết quả là ảnh hưởng không tốt đến các ngành, các cấp trong tỉnh, đến việc thực hiện các chủ trương, công tác chung của địa phương. Do đó mà Tỉnh ủy lãnh đạo yếu, lãnh đạo còn chung chung, chưa đi sâu đi sát, chưa chú ý việc lãnh đạo điển hình, thiếu tập trung thường xuyên vào công tác trung tâm.

Ngay trên tỉnh cũng có hiện tượng hình thức, tốn kém tiền bạc của Nhà nước, lãng phí công sức của nhân dân, như việc làm công của nhà triển lãm, việc phá đi xây lại nền nhà của Tỉnh ủy... Trung ương và Bác rất phiền lòng về những khuyết điểm ấy. Chúng ta phải luôn luôn thật thà tự phê bình và nghiêm chỉnh phê bình để cùng nhau tiến bộ.

Bác mong rằng sau Đại hội này, toàn Đảng bộ Nam-định sẽ ra sức khắc phục khuyết điểm, phát triển ưu điểm, đoàn kết một lòng, thực hiện đầy đủ nghị quyết của Đại hội, biến nghị quyết đó thành quyết tâm của đảng viên, đoàn viên và đồng bào cả tỉnh, để xây dựng tỉnh Nam-định thành một tỉnh giàu mạnh, làm kiểu mẫu cho toàn miền Bắc, thiết thực góp phần xứng đáng vào công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và đấu tranh thực hiện hòa bình thống nhất nước nhà.

Chúc các đại biểu mạnh khỏe. Chúc Đại hội thành công.

Sông Đào

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG LAO ĐỘNG VIỆT-NAM TỈNH NAM-ĐÌNH
Năm thứ ba — Thứ năm, 23 - 5 - 1963 — Số 195

Nhiệt liệt chào mừng thắng lợi của Đại hội Đảng bộ toàn tỉnh!

LÀM CHO NAM-ĐÌNH trở thành một tỉnh tiên tiến

Bài nói chuyện của HỒ CHỦ TỊCH
lại cuộc mít tinh ngày 22-5-1963

Thưa đồng bào!

BÁC thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ thân ái hỏi thăm đồng bào, cán bộ và bộ đội, công an và dân quân tự vệ, các anh hùng lao động và chiến sĩ thi đua, kiều bào mới về nước, bà con Hoa kiều, các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng.

So với năm 1958 Bác về thăm lần trước thì lần này Bác vui lòng thấy đồng bào tỉnh ta đã cố gắng và có tiến bộ về các mặt.

— Về nông nghiệp thì trong toàn tỉnh hiện nay đã có 90% đồng bào nông dân vào hợp tác xã. Ở vùng đồng bào công giáo cũng đã có 62% số hộ vào hợp tác xã. Nhờ làm ăn tập thể mà đã tăng được vụ, vỡ hoang thêm; chăn nuôi và làm nghề phụ mỗi năm một tiến bộ. Cho nên sản xuất nông nghiệp trong hai năm vừa qua, nhất là năm 1962, tuy gặp thiên tai liên tiếp, nhưng nhờ đồng bào và cán bộ ra sức chống hạn, làm thủy lợi và phân bón cho nên năng suất bình quân cả năm vẫn giữ được gần 20 tạ một mẫu tấc.

— Các ngành khác trong tỉnh như công nghiệp, thủ công nghiệp, thương nghiệp, văn hóa, giáo dục, y tế, thể dục vệ sinh, trật tự an ninh cũng đều tiến bộ hơn.

Có kết quả như vậy là do đồng bào cả tỉnh, lương cũng như giáo, biết đoàn kết giúp đỡ nhau, hăng hái thi đua tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm. Cán bộ thì chịu khó, tận tụy.

(Xem tiếp trang 2)

ĐẠI HỘI ĐẠI BIỂU LẦN THỨ NĂM CỦA ĐẢNG BỘ NAM-ĐÌNH ĐÃ THÀNH CÔNG TỐT ĐẸP VÀ BẾ MẠC SÁNG 21-5

Hồ Chủ tịch, các đồng chí Lê-đức-Thọ,
Lê-văn-Lương thay mặt Trung ương Đảng
về dự Đại hội

TRONG KHÔNG KHÍ TUNG BỪNG VÀ PHẤN KHỞI

- Đại hội đã nhất trí thông qua nghị quyết về phương hướng nhiệm vụ ba năm 1963 — 1965, nghị quyết về cải tiến nội dung, hình thức và đổi tên báo Đảng của tỉnh.
- Đã bầu Ban chấp hành tỉnh Đảng bộ.

(Xem bài trang 3)

Đồng chí Lê-đức-Thọ nói chuyện với Đại hội

LỜI BẾ MẠC ĐẠI HỘI CỦA ĐỒNG CHÍ LÊ-THÀNH, BÍ THƯ TỈNH ỦY

Thưa Bác kính mến,
Thưa đồng chí Lê-đức-Thọ và đồng chí
Lê-văn-Lương kính mến,
Thưa toàn thể các đồng chí đại biểu thân mến,

SAU hơn 6 ngày làm việc với tinh thần đoàn kết, nhất trí, khẩn trương và sôi nổi, Đại hội chúng ta đã thành công và hôm nay bế mạc.

Một vinh dự rất lớn cho chúng ta là Đại hội đặc biệt được Bác đến ăn căn chỉ bảo. Toàn thể cán bộ, đảng viên và nhân dân Nam-định chúng ta vô cùng sung sướng, phấn khởi, xin chân thành hứa

với Ban chấp hành Trung ương Đảng và Bác: quyết tâm thực hiện đầy đủ những điều Bác dạy, quyết phấn đấu vươn lên xây dựng tỉnh Nam-đình trở thành một trong những tỉnh tiên tiến về các mặt ở miền Bắc.

Đại hội chúng ta hết sức hoan nghênh và cảm ơn toàn thể cán bộ và đồng bào trong tỉnh, đã hăng hái thi đua lập nhiều thành tích chào

mừng Đại hội và luôn luôn theo dõi Đại hội với cả một tâm lòng tin cậy. Cảm ơn các đồng chí cán bộ, nhân viên công tác và tất cả anh chị em công nhân nhà máy liên, hợp dệt để khắc phục mọi khó khăn, hết lòng phục vụ Đại hội.

Thưa các đồng chí,

DƯỚI ánh sáng của nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ III và các nghị quyết của Ban chấp hành Trung ương Đảng được đồng chí Lê-đức-Thọ trực tiếp phổ biến tinh thần nghị quyết 8 có liên hệ cụ thể với tình hình và nhiệm vụ của Nam-đình. Nhất là lại được Bác ăn căn chỉ bảo, Đại hội chúng ta đã thu được những thắng lợi to lớn.

(Xem tiếp trang 3)

LÀM CHO NAM-ĐỊNH...

(Tiếp theo trang 1)

Bác thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ vui lòng khen ngợi đồng bào về những cố gắng đó.

Nhân dịp này, Bác nhắc nhở thêm đồng bào và cán bộ mấy công việc sau đây:

Về nông nghiệp:

Các hợp tác xã trong tỉnh tuy được củng cố nhưng còn yếu. Vì vậy, cần ra sức làm tốt cuộc vận động cải tiến quản lý hợp tác xã, cải tiến kỹ thuật, nhằm phát triển nông nghiệp một cách toàn diện, mạnh mẽ và vững chắc.

22 hợp tác xã đã làm xong cải tiến quản lý trong đợt thi đẫm phải ra sức làm tốt các việc đã đề ra, để tăng năng suất lao động, làm cho thu nhập của hợp tác xã và của xã viên được tăng thêm.

Hiện nay đang làm đợt 1 cuộc vận động này ở 88 hợp tác xã. Cần phát động tốt tư tưởng xã viên, trai cũng như gái, làm cho mọi người thật thấm nhuần tinh thần làm chủ tập thể, cùng nhau bàn bạc cách làm ăn, thực hiện quản lý dân chủ và tài chính công khai, chống tham ô, lãng phí.

Những nơi chưa tiến hành cuộc vận động thì phải củng cố hợp tác xã, chuẩn bị tốt để khi làm được thuận lợi.

Lúa chiêm sắp được gặt rồi. Hiện nay có nơi lúa trở đang bị hạn. Vùng ven biển vì hạn lại cho nên bị mất và có sâu. Bà con nông dân cần kịp thời tát nước, trừ mọt, trừ sâu để thu hoạch vụ chiêm này cho tốt. Phải chuẩn bị đầy đủ để thu hoạch được nhanh, gọn, tốt vụ chiêm, và kịp thời làm tốt vụ thu và vụ mùa. Khi bộ đội và học sinh về gặt giúp, đồng bào cần chú ý hướng dẫn họ gặt, bó, gánh cho khéo để thóc khỏi rơi vãi lãng phí.

Tỉnh ta phải cố gắng trồng hoa màu nhiều hơn nữa, nhất là khoai nước và dong riềng là những thứ có năng suất cao, để có thêm lương thực cho người và thức ăn cho gia súc.

Về chăn nuôi thì Nam-Định có giống lợn tốt và có nhiều bãi cỏ ở ven sông, ven biển. Như thế là rất thuận lợi cho việc phát triển nuôi lợn và trâu bò.

Phải chăm sóc trâu bò bê nghé cho tốt. Hợp tác xã Nam-hải ở Hải-hậu là một kiểu mẫu nuôi trâu tốt. Các hợp tác xã khác nên học tập làm theo. Đồng thời phải tránh kinh nghiệm xấu của hợp tác xã «Thành-công» (Trung-ninh), trong một tháng đẻ chết 5 con trâu; 46 con còn lại thì 37 con gãy cõm, 3 con hấp hối.

Việc nuôi cá cũng phải chú ý phát triển. Các hợp tác xã Thượng-lôi, Đại-đồng có kinh nghiệm tốt nuôi cá ở ruộng, hồ, ao. Nên phổ biến rộng rãi cho các nơi khác cùng làm.

Về trồng cây. Nam-Định làm chưa tốt. Từ Tết đến nay tuy đã trồng được 16 vạn cây, vì chăm sóc kém mà cây chết rất nhiều. Cần trồng cây nào tốt cây ấy. (5, 6 năm sau sẽ có lợi to)

Tỉnh ta người đồng, ruộng tốt nhưng ít. Cho nên một mặt phải chú trọng thâm canh tăng năng suất, một mặt phải vận động và tổ chức cho đồng bào đi phát triển kinh tế miền núi và miền biển.

Nam-Định có miền biển giàu có nhưng

việc khai thác nguồn lợi này còn yếu. Phải mở rộng diện tích làm muối, phát triển nghề đánh cá, trồng nhiều cối, nhiều đừa...

Công tác đắp đê phòng lụt, năm vừa qua Nam-Định làm khá. Năm nay hạn nhiều. Sau hạn thường có mưa to, phải chú ý phòng lụt, không được chủ quan. Đầu năm nay, công tác đắp đê của tỉnh nhà còn chậm. Phải cố gắng làm nhanh, làm tốt để hoàn thành nhiệm vụ trước mùa mưa.

Trước khi kết thúc câu chuyện nông nghiệp, Bác muốn hỏi: Phải chăng thanh niên Nam-Định cho rằng làm ruộng chán buồn tay lắm không xin trai đẹp gái, cho nên từ trường thoát ly nông thôn khá phổ biến? Bác chắc rằng các cháu thanh niên không sai lầm đến thế! Để phát triển tốt, nông thôn ta cần nhiều thanh niên học hay, cây giỏi.

Tỉnh Nam-Định có công nghiệp và thủ công nghiệp quan trọng. Năm 1962 Nhà máy dệt đã hoàn thành toàn bộ chỉ tiêu kế hoạch Nhà nước. Như thế là tốt.

Nhưng công nghiệp địa phương và thủ công nghiệp còn kém cả chất và lượng. Phải cố gắng làm nhiều hàng hóa tốt để phục vụ nông nghiệp và đời sống của nhân dân.

Cán bộ và công nhân Nam-Định cần làm tốt cuộc vận động «nâng cao ý thức trách nhiệm, tăng cường quản lý kinh tế tài chính, cải tiến kỹ thuật, chống tham ô, lãng phí, quan liêu» để phát triển kinh tế hơn nữa.

Về văn hóa giáo dục: Nam-Định có thành tích trong công tác bộ thủ văn hóa. Tuy vậy còn phải cố gắng hơn nữa. Chú trọng nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập.

Công tác vệ sinh phòng bệnh có nơi đã làm tốt, như xã Nghĩa-phù (Nghĩa-hưng) đã xây được 554 giếng nước, làm trên 400 hố xí hợp vệ sinh, hầu hết nhân dân trong xã tham gia tập thể dục thể thao. Các xã trong tỉnh cần làm như vậy.

Tăng gia sản xuất phải đi đôi với thực hành tiết kiệm. Ở tỉnh ta có một số nơi còn chỉ tiêu lãng phí trong việc mua chay, cưới xin. Hoặc có những cuộc liên hoan giết lợn, giết bò lu bù. Cần phải chấm dứt những thói xấu ấy.

Bộ đội, công an, dân quân phải luôn luôn nâng cao tinh thần cảnh giác sẵn sàng đập tan mọi âm mưu phá hoại của địch, giữ gìn trật tự an ninh thật tốt.

Tỉnh nhà có những hợp tác xã sản xuất khá như Ngô-xá, Đại-đồng, Phong-lộc, Đại-môn, Đông-quy, Thượng-lôi... có những anh hùng lao động công nghiệp, nông nghiệp. Có hơn 600 chiến sĩ thi đua, hàng vạn lao động tiên tiến và kiện tướng sản xuất, có các tổ lao động xã hội chủ nghĩa. Cần phát huy tác dụng của những gương mẫu tốt ấy để đẩy mạnh phong trào tiến lên.

Nam-Định là một tỉnh ruộng đất phì nhiêu, tài nguyên phong phú, nhân dân cần cù, có nhiều khả năng trở thành một tỉnh thật giàu có. Đồng bào tỉnh Nam-Định có truyền thống đoàn kết và đấu tranh anh dũng. Trong thời kỳ kháng chiến tỉnh Nam-Định đã lập nhiều chiến công vẻ vang. Ngày nay, Nam-Định lại

(Xem tiếp trang 3)

Xem triển lãm một số hình ảnh về lịch sử đấu tranh cách mạng của Đảng bộ và nhân dân Nam-Định:

MỘT BẢN MINH HOA ĐẦY SỨC SỐNG CỦA NHỮNG TRANG SỬ ANH HÙNG

SAU chiến thắng lịch sử Điện-Biên-phủ, hiệp nghị Giơ-ne-vơ được ký kết và hòa bình lập lại trên toàn cõi Đông-dương, nhân dân Nam-Định đã mau chóng hàn gắn những vết thương do chiến tranh tàn phá. Những khó khăn về kinh tế và tệ nạn xã hội sau khi giặc Pháp rút lui đã lại được giải quyết bằng biểu đồ có thống kê số liệu cụ thể: 9.000 mẫu ruộng bỏ hoang hóa, hơn hai triệu ra trăm trọng, nạn thiếu đói đe dọa, sản lượng muối sụt 50%. Nhà máy dệt bị địch phá hoại nặng nề làm tê liệt mọi hoạt động, ở thành phố có tới 15.700 người thất nghiệp và hàng nghìn lưu manh, trộm cắp, gái điếm và người nghiện hút.

Tháng 10-1954, sau khi có nghị quyết của Tỉnh ủy, các tầng lớp nhân dân đã bằng hai hướng ủng hộ và bắt tay ngay vào cuộc chiến đấu mới. Triển lãm đã ghi lại được những hình ảnh hùng vĩ khi thể của bà con nông dân đem theo mái chèo, tiền quân vào vị trí gác phá hàng rào dây thép gai hoặc vô lương trên đồng ruộng, công nhân máy Dệt sát cánh bên nhau phục hồi sản xuất. Người xem sẽ được quan sát những bức ảnh chụp các đồng chí chuyên gia, công nhân kỹ thuật các nước anh em, nhất là Liên-xô, Trung-quốc giúp ta xây dựng kết nước, máy xay, máy bơm mà máy dệt ngay từ những ngày mới giải phóng đã mau chóng ổn định sinh hoạt của nhân dân, góp phần quan trọng vào việc phục hồi sản xuất.

Triển lãm chỉ cách ruộng đất, một cuộc đấu tranh lao trời đất của nhân dân, đã vinh hiển xóa bỏ giai cấp bóc lột, đem lại ruộng cấy trâu cấy và quyền làm chủ về tay dân

cây nghèo. Nhiều hình ảnh đã ghi lại được những nét khá sâu sắc của cuộc đấu tranh: chia quả thực, nhận trâu, cần thả nhả ruộng. Các biểu đồ thống kê đã cung cấp cho người xem những con số có ý nghĩa hết sức to lớn đánh dấu thắng lợi của hàng chục vạn nông dân vùng lên đánh đổ toàn bộ giai cấp địa chủ. Tích thu, trưng thu, trưng mua 10.000 công mẫu ruộng đất, 1.252 trâu bò, 6.851 nhà địa chủ để chia cho 198.248 hộ nông dân. Cuộc đấu tranh này còn ghi vào lịch sử của giai cấp nông dân một ý nghĩa chính trị cực kỳ sâu sắc: đổi đời. Qua đấu tranh, những phần tử ưu tú được rèn luyện và được kết nạp vào đội ngũ của Đảng làm tăng thêm sức chiến đấu của Đảng. Đảng bộ tỉnh nhà đã kết nạp thêm được 1.992 đồng viên và thành lập được 22 chi bộ mới ở những nơi trước chưa có cơ sở Đảng.

NGAY sau đó, Đảng đã hướng dẫn nông dân xây dựng phong trào đê công, làm ăn tương trợ để chuẩn bị tiến lên con đường hợp tác hóa. Từ năm 1957 đến tháng 6 năm 1959, toàn tỉnh đã thành lập được 15.726 tổ đê công gồm 132.145 hộ.

Nghị quyết của Trung ương Đảng lần thứ 14 đã chỉ rõ: «Hợp tác hóa là con đường đúng đắn duy nhất để đưa nông nghiệp miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội...» Cuối năm 1957 sang đầu năm 1958, sau khi hoàn thành công tác sửa sai và đi có cơ sở để đi công vớng chi. Đảng bộ Nam-Định kêu gọi và lãnh đạo nông dân, đã vinh hiển xóa bỏ giai cấp bóc lột, đem lại ruộng cấy trâu cấy và quyền làm chủ về tay dân

KHANG-NINH

Trên 5 vạn nhân dân...

(Tiếp theo trang 4)

khu trung tâm thành phố vang lên tiếng nói thần yêu và âm cúng của Bác. Quảng trường không ngớt vang dội những tràng vỗ tay kéo dài, khi Bác nói:

«Nam-Định là một tỉnh ruộng đất phì nhiêu, tài nguyên phong phú, nhân dân cần cù, có nhiều khả năng trở thành một tỉnh thật giàu có. Đồng bào tỉnh Nam-Định có truyền thống đoàn kết và đấu tranh anh dũng. Trong thời kỳ kháng chiến tỉnh Nam-Định đã lập nhiều chiến công vẻ vang. Ngày nay, Nam-Định lại kết nghĩa với Mỹ-tho anh hùng. Bác tin rằng dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ tỉnh, nhân dân và cán bộ Nam-Định sẽ thu được nhiều thắng lợi rực rỡ».

Bác vừa dứt lời, những tiếng hò:

— Hò Chủ tịch muôn năm!
— Đảng lao động Việt-nam muôn năm!

lại vang lên rung động cả quảng trường.

Bác vừa dứt lời, đồng chí Lê-Thành, Bí thư Tỉnh

ủy đã giới thiệu với toàn thể cuộc mít tinh tầm ảnh của Bác, gửi tặng Đảng bộ và nhân dân Nam-Định có chữ ký của Bác (sẽ đem trưng bày ở triển lãm) và những đồng cảm tưởng của Bác và của đồng chí Lê-đức-Thọ đã ghi trong sổ cảm tưởng của triển lãm.

Tiếp đó, đồng chí Phan Điền, thay mặt Ban chấp hành tỉnh Đảng bộ đọc lời kêu gọi của Đại hội Đảng bộ toàn tỉnh gửi đồng bào, cán bộ, đảng viên trong tỉnh, cần bộ, đảng trường trong tỉnh,reo vui, ai nấy được tận mắt nhìn thấy Bác và thắng lợi rực rỡ của Đại hội đại biểu Đảng bộ toàn tỉnh.

Cuộc mít tinh kết thúc bằng những lời ca «kết đoàn» nổi lên hùng tráng và giữa những tiếng hò khau hiệu không ngớt:

— Tuyệt đối tin tưởng vào sự lãnh đạo sáng suốt của Ban chấp hành Trung ương Đảng đứng đầu là đồng chí Hồ-chí-Minh kính mến!

— Đảng lao động Việt-nam muôn năm!

— Hò Chủ tịch muôn năm!

DANH SÁCH toàn Ban chấp hành tỉnh Đảng bộ

Ủy viên chính thức

Các đồng chí: Lê-Thành, Phan-Điện, Lê-Hòa, Nguyễn-Vân, Vũ-Thiện, Vũ-tiền-Điện, Nguyễn-nguyên-Sinh, Bùi-ngọc-Lâm, Lê-quốc-Tế, Nguyễn-tất-Tổ, Trần-vân-Soạn, Nguyễn-tiến-Hưng, Trương-thị-Thu, Trần-dại-Tân, Trần-gia-Mô, Vũ-huy-Hiến, Phan-việt-Thị, Nguyễn-vân-Đạt, Trần-Khuê, Đào-vân-Tạo, Phạm-sỹ-Phú, Nguyễn-vân-Hành, Trần-duy-Quát, Nguyễn-thành-Khang, Nguyễn-Đang, Đoàn-vân-Mậu, Nguyễn-vân-Khoan, Lê-vân-Toán, Nguyễn-thị-Bình, Lê-ngọc-Cương, Vũ-thị-Hồng.

Ủy viên dự khuyết

Các đồng chí: Trần-Thân, Đặng-tiến-Nhà, Nguyễn-vân-Toan, Nguyễn-vân-Đông, Phạm-trọng-Hòa, Đoàn-vân-Lợi.

LỜI BẾ MẠC ĐẠI HỘI...

(Tiếp theo trang 1)

Đại hội đã kiểm điểm tình hình mọi mặt, phân tích đúng đắn những khó khăn, khó khăn, thuận lợi và khuyết nhược điểm trong 2 năm qua, nhất trí nhận định những thành tích đã đạt được là to lớn và tương đối toàn diện. Song, tất cả những thắng lợi đó không phải là công lao riêng của Đảng bộ chúng ta, mà là công lao chung của toàn thể đồng bào dưới sự lãnh đạo của Ban chấp hành Trung ương Đảng. Thành công của Đảng bộ ta là đã biết tổ chức và phát huy lực lượng cách mạng vô tận trong nhân dân toàn tỉnh, ngày càng tin cậy, sáng tạo, phấn đấu xây dựng đời sống tiến lên ấm no, tươi sáng. Đề nghị Đại hội nhiệt liệt biểu dương thành tích của cán bộ, đảng viên và toàn thể đồng bào tỉnh ta.

Đại hội đã bàn bạc nhất trí về phương hướng, nhiệm vụ và nêu lên những chỉ tiêu biện pháp chủ yếu của 3 năm tới, nhằm phấn đấu xây dựng bước đầu cơ sở vật chất của chủ nghĩa xã hội, thực hiện một bước công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa và hoàn thành công cuộc cải tạo xã hội chủ nghĩa trong tỉnh, tiếp tục làm cho đời sống nhân dân tỉnh ta ngày càng ổn định và không ngừng cải thiện về mọi mặt.

Đại hội đã bầu ra Ban chấp hành mới của tỉnh Đảng bộ, khả năng lãnh đạo mọi mặt công tác của Đảng càng được tăng cường, nhất định sẽ động viên mạnh mẽ cán bộ và nhân dân tỉnh ta thực hiện tốt nghị quyết của Đại hội.

2 năm qua; công với sự tích cực nghiên cứu vận dụng các nghị quyết của Ban chấp hành Trung ương Đảng vào hoàn cảnh địa phương để xây dựng phương hướng, nhiệm vụ trong 3 năm tới; chúng ta tin tưởng chắc chắn rằng toàn thể cán bộ, đảng viên và nhân dân trong tỉnh sẽ đoàn kết chặt chẽ hơn nữa xung quanh Ban chấp hành mới của tỉnh Đảng bộ và sẽ ra sức phấn đấu sáng tạo, thực hiện thắng lợi nghị quyết của Đại hội. Tin tưởng vào khả năng tiềm tàng của quần chúng và tự tin vào nghị lực lãnh đạo của Đảng bộ ta, chúng ta có thể vui mừng thấy rằng đời sống nhân dân tỉnh ta sẽ có những chuyển biến căn bản trong 3 năm tới: Cơ sở vật chất và kỹ thuật được xây dựng và tăng trưởng

(Xem tiếp trang 4)

(Tiếp bài trang 1)

SÁNG 21-5, sau hơn sáu ngày làm việc khẩn trương, tập trung trí tuệ, nghị lực và sức mạnh của toàn Đảng bộ, Đại hội đại biểu lần thứ 5 của Đảng bộ tỉnh nhà đã thành công tốt đẹp. Đại hội đã cử hành lễ bế mạc trong không khí vô cùng sôi nổi, phấn khởi, tin tưởng và đoàn kết nhất trí.

Đúng 6 giờ rưỡi sáng Đại hội làm lễ bế mạc. Thay mặt chủ tịch đoàn, đồng chí Phạm-thế-Tế tuyên bố kết quả bầu cử Ban chấp hành tỉnh Đảng bộ (xem danh sách ở trên). Ban chấp hành mới của tỉnh Đảng bộ do Đại hội Đảng bộ toàn tỉnh lần thứ 5 bầu ra gồm 31 đồng chí ủy viên chính thức và 6 đồng chí ủy viên dự khuyết.

Khi đồng chí Phạm-thế-Tế đọc xong, tiếng vỗ tay vang dội biểu hiện niềm vui mừng phấn khởi của toàn thể Đại hội chào mừng Ban chấp hành mới của tỉnh Đảng bộ, tiêu biểu cho trí tuệ và ý chí thống nhất của toàn Đảng bộ.

Sau khi nghe đọc dự thảo nghị quyết của Đại hội Đại biểu Đảng bộ toàn tỉnh lần thứ 5 về phương hướng nhiệm vụ trong 3 năm 1963-1965, toàn thể Đại hội nhất trí giờ tay tán thành.

Tiếng vỗ tay lại nổi lên dồn dập, biểu thị sự nhất trí của Đảng bộ ta đối với nghị quyết của Đại hội, biểu thị lòng quyết tâm thực hiện thắng lợi những nhiệm vụ, chỉ tiêu trong 3 năm tới mà Đại hội đã đề ra.

Một sự kiện mới có ý nghĩa đối với vai trò, trách nhiệm của báo Đảng ở tỉnh nhà là trong kỳ họp lần này, Đại hội đã ra nghị quyết về việc cải tiến nội dung, hình thức và

ĐẠI HỘI ĐẠI BIỂU LẦN THỨ 5...

đổi tên báo Đảng của tỉnh (từ nay lấy tên tỉnh nhà: NAM-ĐỊNH làm tên báo Đảng của tỉnh thay cho tên Sông-Đào trước đây). Sau khi nghe đồng chí Vũ-Kiên, trưởng ban tuyên giáo tỉnh đọc dự thảo nghị quyết về vấn đề này, toàn thể Đại hội nhất trí giờ tay tán thành.

Đại hội cũng đã thông qua lời kêu gọi của Đại hội Đại biểu lần thứ 5 của Đảng bộ Đảng lao động Việt-nam tỉnh Nam-Định, do đồng chí Phan-Điện, thay mặt chủ tịch đoàn trình bày, và thông qua bức thư gửi đồng bào Mỹ-tho ruột thịt.

8 giờ 30 sáng, Chủ tịch đoàn công bố một tin vui làm nức lòng tất cả các Đại biểu Đại hội: «Hồ Chủ tịch sẽ về dự và huấn thị cho Đại hội. Cả hội trường vỗ tay như sấm dậy. Phấn khởi và náo nức đợi chờ.

Đúng 9 giờ 15, có tiếng xe hơi tiến vào phía trước cửa hội trường. Mấy trăm trái tim hồi hộp và những tràng vỗ tay vang lên không ngớt khi có tiếng reo vui: Bác đã đến!

Cả hội trường đứng dậy vỗ tay, hoan hô kêu gọi, chào mừng đồng chí Hồ-chí-Minh, vị lãnh tụ kính yêu của Đảng, của nhân dân, người cộng sản đầu tiên ở nước ta, người đã sáng lập, rèn luyện và lãnh đạo Đảng ta thành ngọn cờ tiên phong chiến thắng của giai cấp, của dân tộc, thành một chiến sĩ anh dũng của phong trào cộng sản quốc tế.

Tiếng vỗ tay vẫn tiếp tục vang lên dồn dập khi Hồ

Chủ tịch cùng các đồng chí: Lê-đức-Thọ, ủy viên Bộ Chính trị; Lê-văn-Lương, Bí thư Ban chấp hành Trung ương Đảng; Lê-Thành ủy viên dự khuyết Trung ương Đảng, Bí thư Tỉnh ủy; Trần-Độ, ủy viên dự khuyết Trung ương Đảng, Thiểu trưởng Chính ủy Quân khu hiệu ngạo tiến vào hội trường.

Các nhà quay phim, các phóng viên nhiếp ảnh đưa ống kính ghi nhanh lấy những hình ảnh của Hồ Chủ tịch kính mến và hình ảnh của cả hội trường đang hưởng tất cả về phía Người và các đồng chí lãnh đạo của Đảng.

Giữa tiếng vỗ tay vang dội của Đại hội, Hồ Chủ tịch bước ra diễn đàn nói chuyện với Đại hội.

Lời nói đầu tiên của Hồ Chủ tịch là thân ái thăm hỏi sức khỏe các đại biểu, và công việc làm của Đại hội. Tiếp đó, Hồ Chủ tịch đã ăn

cần chỉ bảo cho Đảng bộ tỉnh nhà thấy hết những khó khăn, thuận lợi của mình, khen ngợi những cố gắng và thành tích mà Đảng bộ và nhân dân Nam-Định đã đạt được trong 2 năm vừa qua, chỉ rõ những khuyết điểm cần phải khắc phục, những nhiệm vụ phải hoàn thành. Cuối cùng Hồ Chủ tịch nói:

«Bác mong rằng sau Đại hội này, toàn Đảng bộ Nam-Định sẽ ra sức khắc phục khuyết điểm, phát triển ưu điểm, đoàn kết một lòng, thực hiện đầy đủ nghị quyết của Đại hội, biến nghị quyết đó thành quyết tâm của đảng viên, đoàn viên và đồng bào cả tỉnh, để xây dựng tỉnh Nam-Định thành một tỉnh giàu mạnh, làm kiểu mẫu cho toàn miền Bắc, thiết thực góp phần xứng đáng vào công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và đấu tranh thực hiện hòa bình, thống nhất nước nhà».

Trần đầy niềm phấn khởi, tin tưởng, Đại hội đứng lên nhiệt liệt vỗ tay đón nhận những chỉ thị của Hồ Chủ tịch.

Khi Hồ Chủ tịch bước về phía Chủ tịch đoàn, đồng chí Lê-Thành, Bí thư Tỉnh ủy, thay mặt Đảng bộ Nam-Định đọc lời hứa quyết tâm thực hiện đầy đủ những lời giáo huấn của Bác, đưa Nam-Định tiến lên thành một tỉnh tiên tiến về các mặt ở miền Bắc. Và sau đó, đồng chí đọc lời bế mạc Đại hội (xem nguyên văn đăng từ trang 1).

Đại hội trung bưng kết thúc giữa lời ca «kết đoàn» đạt dào, phấn chấn do Hồ Chủ tịch báo Thiếu tướng Trần-Độ cất tiếng dẫn đầu, và những tiếng hô «Hồ Chủ tịch muôn năm» vang lên không ngừng.

Và Đại hội Đại biểu lần thứ 5 của Đảng bộ tỉnh nhà, Đại hội quyết định nhiệm vụ hoàn thành thắng lợi toàn bộ kế hoạch 5 năm lần thứ nhất ở tỉnh ta đã thành công tốt đẹp.

LÀM CHO NAM-ĐỊNH...

(Tiếp theo trang 2)

kết nghĩa với Mỹ-tho anh hùng, Bác tin rằng dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ tỉnh, nhân dân và cán bộ Nam-Định sẽ thu được nhiều thắng lợi rực rỡ.

Đại hội Đảng bộ của tỉnh vừa kết thúc thắng lợi. Cán bộ và nhân dân phải làm tốt mọi nghị quyết của Đại hội, ra sức thi đua tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, hoàn thành thắng lợi kế hoạch năm 1963 và kế hoạch 5 năm lần thứ nhất, làm cho Nam-Định trở thành một tỉnh tiên tiến.

Cán bộ từ Trung ương đến xã đều phải là người đầy tớ trung thành của nhân dân.

Cán bộ, đảng viên, đoàn viên cần phải xung phong gương mẫu trong mọi công việc, hết lòng hết sức phục vụ nhân dân. Đồng bào cần phải luôn luôn giúp đỡ và phê bình cán bộ để họ làm tròn nhiệm vụ.

Địa phương nào, hợp tác xã nào, đơn vị nào, cá nhân nào đạt được những thành tích xuất sắc nhất, Bác sẽ đề nghị Chính phủ khen thưởng.

Cuối cùng Bác nhớ các đại biểu có mặt ở đây chuyển lời chào thân ái của Trung ương Đảng, của Chính phủ và của Bác đến đồng bào và cán bộ các địa phương.

Sáng qua, 22-5-1963, tại quảng trường Hòa-bình

LỜI HỨA CỦA ĐẢNG BỘ NAM-ĐỊNH VỚI BÁC VÀ TRUNG ƯƠNG ĐẢNG

Thưa Bác kính mến,
Thưa đồng chí Lê-Đức-Thọ kính mến,
Thưa đồng chí Lê-văn-Lương kính mến,

Hôm nay, Đảng bộ và nhân dân Nam-Định rất sung sướng được Bác và các đồng chí Lê-Đức-Thọ, Lê-văn-Lương thay mặt Ban chấp hành Trung ương Đảng về dự Đại hội. Bác đã ân cần chỉ bảo cho Đảng bộ Nam-Định thấy hết khả năng và thuận lợi, ưu điểm cần phát huy, khuyết điểm cần sửa chữa, nhiệm vụ phải hoàn thành. Bác về, toàn Đảng bộ được tăng thêm sức mạnh, Đại hội rất phấn khởi vui mừng, quyết thực hiện đầy đủ lời giáo huấn của Bác.

Xin hứa với Ban chấp hành Trung ương Đảng, với Bác: Đảng bộ và nhân dân Nam-Định quyết thực hiện đầy đủ các nghị quyết của Trung ương Đảng, hoàn thành thắng lợi kế hoạch Nhà nước 5 năm lần thứ nhất, để không ngừng cải thiện đời sống của nhân dân và góp phần xứng đáng vào sự nghiệp công nghiệp hóa nước nhà.

Xin hứa với Ban chấp hành Trung ương Đảng, với Bác: Đảng bộ Nam-Định sẽ ra sức xây dựng cơ sở Đảng ngày càng thêm vững mạnh, cán bộ đảng viên không ngừng tu dưỡng tư tưởng và đạo đức xã hội chủ nghĩa, xây dựng tác phong đi sát thực tế, hăng hái đi đầu trên mặt trận sản xuất, đi sâu vào hợp tác xã, thiết thực giúp đỡ quần chúng. Toàn Đảng bộ và nhân dân trong tỉnh đoàn kết nhất trí, thi đua sản xuất, thực hành tiết kiệm.

Đảng bộ và nhân dân Nam-Định vô cùng biết ơn và tuyệt đối tin tưởng ở sự lãnh đạo của Ban chấp hành Trung ương đứng đầu là Hồ Chủ tịch kính mến.

Đại hội Đảng bộ Nam-Định chân thành kính chúc Ban chấp hành Trung ương Đảng và Bác luôn luôn mạnh khỏe để lãnh đạo toàn Đảng, toàn dân xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và đấu tranh thực hiện hòa bình thống nhất Tổ quốc.

(Tiếp theo trang 3)

cường. Điện ứng thủy ở miền Bắc tỉnh được thu hẹp. Tình trạng chưa mưa ở miền Nam-Định sẽ giảm bớt. Tỷ trọng hoa màu sẽ tăng lên. Dân gia súc có điều kiện chăn nuôi chắc chắn. Công nghiệp và thủ công nghiệp sẽ phục vụ đắc lực cho nông nghiệp, sản xuất nhiều hàng tiêu dùng cho nhân dân và cho xuất khẩu. Đồng muối được mở rộng. Nghề cá được phát triển. Trình độ văn hóa, khoa học, kỹ thuật sẽ được tiếp tục nâng cao, v.v... Đời sống mọi mặt của nhân dân tỉnh ta sẽ được cải thiện rõ rệt và ngày càng tươi vui, lành mạnh.

Tình hình đó còn góp phần tích cực vào sự nghiệp công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc và thiết thực cổ vũ đồng bào Mỹ-tho anh em và đồng bào miền Nam ruột thịt bên kia, anh dũng đấu tranh chống Mỹ—Diệm nhằm thực hiện hòa bình thống nhất Tổ quốc.

Thưa các đồng chí.

Đại hội Tỉnh Đảng bộ lần thứ tư họp tháng 2-1961 đã thảo luận nhiệm vụ xây dựng kinh tế.

LỜI BẾ MẠC ĐẠI HỘI...

phát triển văn hóa, bước vào thực hiện kế hoạch 5 năm lần thứ nhất. Đại hội Tỉnh Đảng bộ lần này là Đại hội quyết định nhiệm vụ hoàn thành thắng lợi toàn bộ kế hoạch 5 năm lần thứ nhất.

Toàn Đảng bộ và nhân dân Nam-Định chúng ta, hãy nhận rõ vị trí quan trọng của sản xuất nông nghiệp ở tỉnh ta, nắm vững và thực hiện tốt 3 cuộc vận động lớn hiện nay là:

— Cuộc vận động « cải tiến quản lý hợp tác xã, cải tiến kỹ thuật nhằm phát triển sản xuất nông nghiệp toàn diện, mạnh mẽ và vững chắc ».

— Cuộc vận động « Nâng cao tinh thần trách nhiệm, tăng cường quản lý kinh tế, tài chính, cải tiến kỹ thuật, chống tham ô lãng phí, quan liêu ».

— Cuộc vận động đồng bào đi khai hoang để xây dựng kinh tế miền núi. Đồng thời phải nâng cao khí thế thanh thắng lợi nghị quyết của Đại hội Đảng bộ toàn tỉnh lần thứ 5.

Vì vậy, chúng ta cần không

Từ mấy hôm nay, thành phố Nam-Định lộng lẫy hẳn lên vì được điểm tô bằng nhiều màu sắc của cờ bồng và khăn hiệu. Sáng 21-5, sau khi Hồ Chủ tịch về dự và huấn thị cho Đại hội đại biểu Đảng bộ toàn tỉnh, thì một tin vui được bà con truyền cho nhau rất nhanh: Bác Hồ về thăm Nam-Định. Cả thành phố đổ ra đường, ai cũng muốn được trông thấy Bác để thỏa lòng mong ước. Buổi chiều, Bác đến thăm Nhà máy dệt, thăm khu nhà ở của công nhân, xem triển lãm và thăm bệnh viện thành phố. Xe Bác đi đến đâu, đồng bào kéo đến đông nghịt đến đấy. Xem triển lãm một số hình ảnh về lịch sử đấu tranh cách mạng của Đảng bộ và nhân dân Nam-Định, Bác đã ghi lên trang đầu cuốn sổ cảm tưởng:

« Tiếp tục truyền thống đấu tranh cách mạng về vang, xây dựng chủ nghĩa xã hội thắng lợi ».

21-5-1963
Bác Hồ

Dưới chữ ký của Bác là mấy dòng cảm tưởng của đồng chí Lê-Đức-Thọ. Ủy viên Bộ chính trị Ban chấp hành Trung ương Đảng:

« Các đồng chí và nhân dân Nam-Định đấu tranh cách mạng rất anh dũng, chúng ta đã giành được nhiều thắng lợi về vang. Trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội và đấu tranh thống nhất nước nhà, chúng ta cần phải dùng cảm liên lên để giành những thắng lợi cách mạng to lớn hơn nữa ».

Trời càng về chiều, không khí của thành phố càng thêm sôi nổi, rạo rực. Chả nào, người ta cũng không ngớt nói chuyện với nhau về Bác:

— Trông Bác khỏe quá!
— Bác gian dị quá! Tôi nhìn thấy Bác mặc bộ quần áo màu gụ và đi đôi dép cao su đen. Tuy không ai nói ra nhưng một dự đoán thầm kín đã đến sẵn trong đầu óc tất cả mọi người: « Chắc mai Bác sẽ ra dự mít tinh mừng Đại hội Đảng bộ toàn tỉnh thành công ».

ĐÊM 22-5. Cả thành phố thao thức. Cả những vùng nông thôn ở sát thành phố cũng thao thức chờ mong cho sáng sớm. Từ vùng đồng chiêm đến tận miền biển xa xôi, các đồng chí cán bộ lãnh đạo ở các xã về thành phố dự mít tinh

cũng linh cảm thấy điều đó. Chả thế mà mới 3 giờ sáng, nhà nào nhà ấy đã rục rịch ánh đèn. Tiếng trống ếch, tiếng trống sư tử đã lôi cuốn mọi người ra đường đứng vào hàng ngũ đi dự mít tinh. Dòng người từ các ngã cuốn cuộn đổ vào quảng trường Hòa-bình. Mấy năm nay, Nam-Định mới có một cuộc mít tinh to đến thế. Ngay từ sớm tinh mơ, trên 5 vạn người đã đứng chật cả quảng trường.

Nắng sớm bừng lên tỏa ra khắp bầu trời trong sáng. Khi loa phóng thanh báo tin: Bác sắp đến, cả quảng trường sôi nổi hẳn lên. Đứng 6 giờ rưỡi sáng, đoàn xe từ từ tiến vào quảng trường. Bác cũng với các đồng chí: Lê-Đức-Thọ, ủy viên Bộ chính trị; Lê-văn-Lương, bí thư Trung ương Đảng; Lê-quốc-Thần, Trần-Đỗ, ủy viên dự khuyết Trung ương Đảng và chủ tịch đoàn cuộc mít tinh tiến ra lễ đài. Cả quảng trường vang dội tiếng vỗ tay và tiếng hô Hồ Chủ tịch muôn năm! Đứng lao động Việt-nam muôn năm! Các em thiếu niên chạy lên tặng Bác và các đồng chí Trung ương những bó hoa tươi thắm nhất. Hôm nay, cả quảng trường Hòa-bình, (Xem tiếp trang 2)

quyết tâm của quần chúng. Mít khác, chúng ta cần phát huy thắng lợi của Đại hội vào việc thực hiện tốt các nhiệm vụ trước mắt như: thi hoạch chiêm, chuẩn bị làm mùa và triển khai tốt các mặt công tác khác. Toàn Đảng bộ và nhân dân trong tỉnh chúng ta hãy nhận rõ trách nhiệm về năng của mình là những người tự nguyện đi trước trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở địa phương.

Hôm nay Đại hội bế mạc. Thay mặt toàn Đảng bộ Nam-Định, một lần nữa chúng ta hứa trước Trung ương Đảng, trước Bác và các đồng chí Lê-Đức-Thọ, Lê-văn-Lương kính mến là xác định rõ vị trí và tự giác nhận rõ trách

nhiệm của mình, kiên cường dũng cảm trước đấu, xung phong đi hàng đầu trong việc thực hiện tốt các nghị quyết của Ban chấp hành Trung ương Đảng và của Đại hội Tỉnh Đảng bộ, với quyết tâm cao độ như lời Bác đã dạy: « chỉ tiêu 5, biện pháp 10 quyết tâm 20 ».

Thay mặt chủ tịch đoàn, xin chúc sức khỏe các đồng chí đại biểu và tuyên bố Đại hội bế mạc.

PHỤ LỤC 3
TẬP SÁCH ẢNH: “BÁC VỀ NAM ĐỊNH”

959.738
B.101.V

Đe.000803

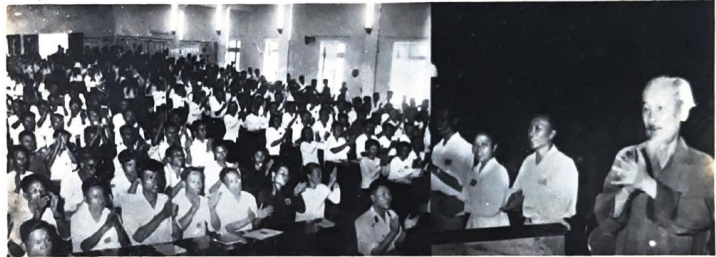
... « Nam-định là một tỉnh ruộng đất phì nhiêu, tài nguyên phong phú, nhân dân cần cù có nhiều khả năng trở thành một tỉnh giàu có. Đồng bào tỉnh Nam-định có truyền thống đoàn kết và đấu tranh anh dũng. Trong thời kỳ kháng chiến tỉnh Nam-định đã lập nhiều chiến công vẻ vang. Ngày nay, Nam-định lại kết nghĩa với Mỹ-tho anh hùng. Bác tin rằng dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ tỉnh, nhân dân và cán bộ Nam-định sẽ thu được nhiều thắng lợi rực rỡ.

Đại hội Đảng bộ của tỉnh vừa kết thúc thắng lợi. Cán bộ và nhân dân phải làm tốt mọi nghị quyết của Đại hội ra sức thi đua tăng gia sản xuất thực hành tiết kiệm hoàn thành thắng lợi kế hoạch 5 năm lần thứ nhất, làm cho Nam-định trở thành một tỉnh tiên tiến... ».

Trích bài nói chuyện của Bác tại cuộc mít-tinh ở quảng trường thành phố Nam-định ngày 22-5-1963

Sáng ngày 21-5-1963, Hồ Chủ tịch về thăm Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Nam-định. Bác đang nói chuyện với Đại hội

*Đại biểu Đại hội nhiệt liệt hoan nghênh những lời
chỉ bảo của Bác*

7

*Đồng chí Lê-Thành, bí thư Tỉnh ủy, thay mặt Đại hội
đọc lời hứa với Bác và Trung ương Đảng*

9

Bác và các đồng chí Lê-đức-Thọ, Lê-văn-Lương, Lê-quốc-Thân, Lê-Thành (trong ban chấp hành Trung ương Đảng) đang nói chuyện thân mật trong sân Giao tế

11

Hồ Chủ tịch và các đồng chí Lê-đức-Thọ, Lê-văn-Lương đến thăm nhà máy liên hợp dệt

13

Bác và các đồng chí Trung ương đến thăm nhà ăn tập thể của công nhân. Bác đang nhắc chị em phục vụ phải đảm bảo vệ sinh tốt hơn nữa.

15

DC.000803

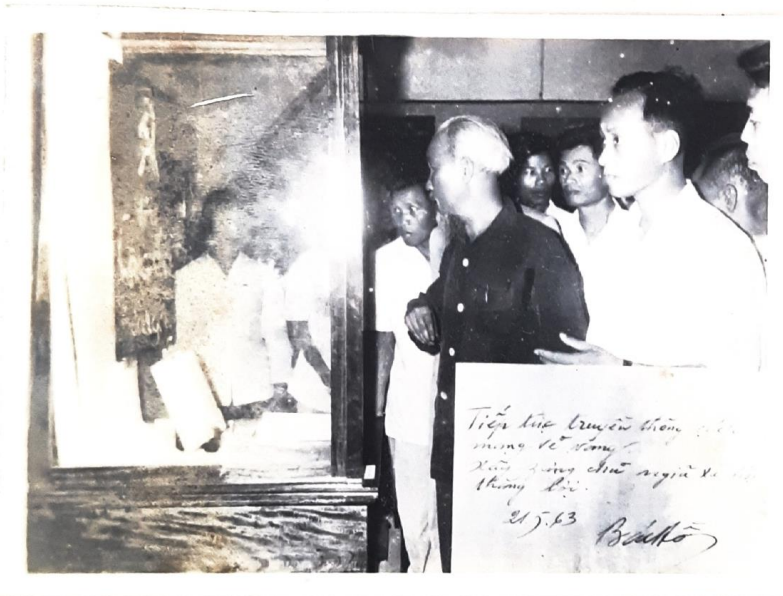
Bác và các đồng chí Trung ương đến thăm nhà giữ trẻ của nhà máy Liên hợp Dệt

17

Tại bệnh viện tỉnh, Hồ Chủ tịch căn dặn, cán bộ nhân viên cần thực hiện câu lương y kiêm từ mẫu, nâng cao trách nhiệm phục vụ người bệnh được tốt

19

Hồ Chủ tịch, các đồng chí Lê Đức Thọ, Lê Văn Lương đến thăm khu triển lãm một số hình ảnh về lịch sử đấu tranh cách mạng của Đảng bộ và nhân dân Nam-Định. Bác dừng lại khá lâu trước là cờ Đảng của các đồng chí cộng sản ở Nam-Định năm 1931 và căn dặn phải có kế hoạch giữ gìn thật tốt hiện vật quý báu đó. Sau khi xem triển lãm, Bác đã ghi lại mấy dòng chữ kỷ niệm.

21

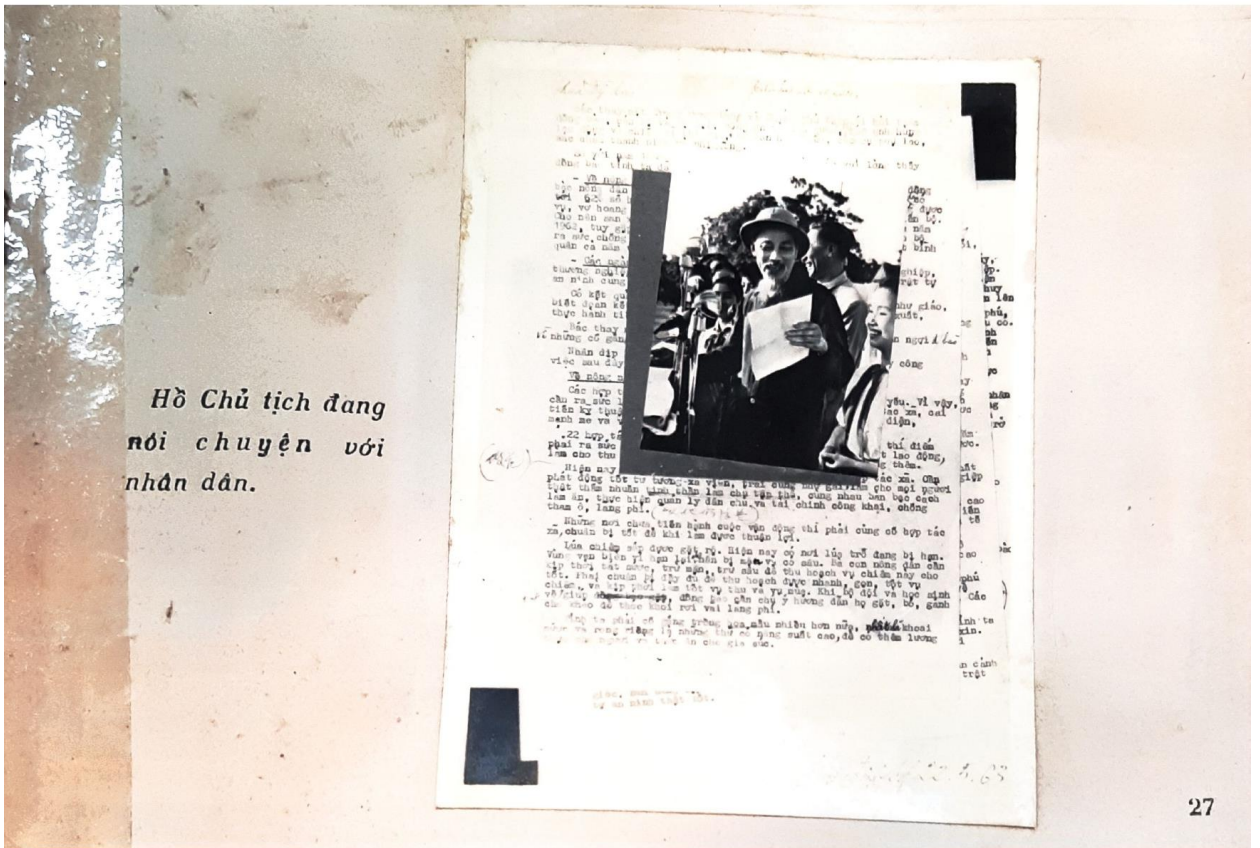
Tối 21-5-1963 Bác và các đồng chí Trung ương cùng các đại biểu đại hội dự buổi liên hoan văn nghệ. Sau buổi biểu diễn Bác đã chụp ảnh chung với anh chị em và các cháu diễn viên

23

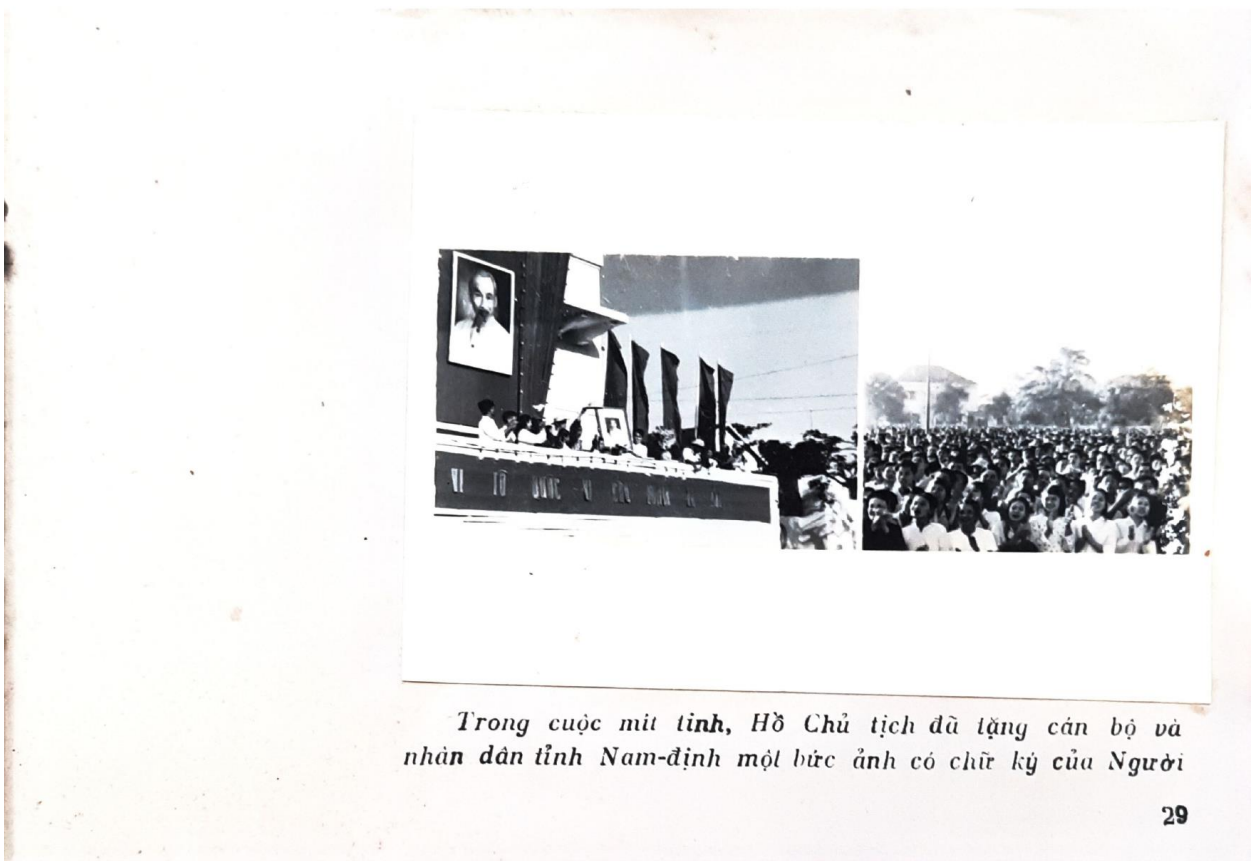

Sáng 22-5-1963 Bác đến dự cuộc mít-tinh chào mừng thắng lợi của đại hội. Bác đang đi trước quảng trường, chào hỏi các tầng lớp nhân dân

25

Hồ Chủ tịch đang nói chuyện với nhân dân.

Trong cuộc mít tinh, Hồ Chủ tịch đã tặng cán bộ và nhân dân tỉnh Nam-định một bức ảnh có chữ ký của Người

Ngày tối 22-5-1963 Ban chấp hành tỉnh Đảng bộ đã họp và quyết định phát động phong trào thi đua làm theo lời Bác và phát huy thắng lợi của Đại hội

31

Thực hiện lời dạy của Hồ Chủ tịch và nghị quyết Đại hội tỉnh Đảng bộ, nhà máy liên hợp dệt Nam-định quyết tâm phấn đấu hoàn thành kế hoạch 6 tháng đầu năm trước thời hạn.

Ảnh: Tổ 8 kíp A máy cao AB, lò đang phần đầu trở thành lò lao động XHCN và lò khá về quản lý phẩm chất.

33

Chỉ mới trong 1 tuần « thi đua làm theo lời Bác » đoàn viên và thanh niên xã Trục-thành (Trực-ninh Nam-định) đã làm được 677 tấn phân các loại cho vụ mùa tới, đồng thời còn trồng được trên 80.000 khóm khoai nước để tăng thêm thức ăn cho người và gia súc.

35

Hợp tác xã Đái-môn xã Nghĩa-phú, Nghĩa-hưng chuẩn bị phân bón lót cho vụ mùa

37

Thi đua làm theo lời Bác, các hợp tác xã đồng muối Quất-lâm đào xong 11 000 mét kênh mương, lấy 11.344m³ cát cải tạo chất đất được nửa diện tích ruộng xấu.

39

Tổ tiên tiên của chiến sĩ thi đua Trần-công-Luân (HTX cơ khí Ánh-thép là cờ đầu ngành thủ công nghiệp thành phố Nam-định) tổ đang phấn đấu trở thành tổ lao động X.H.C.N. đang học tập lời dạy của Bác

41

Bác dạy : « Học ở trường, học ở trong sách vở, học lẫn nhau và học dân »

Nam-định quê tôi

CHU-VĂN

Hỡi cô thắt giải lưng xanh
Có về Nam-định với anh thời về.
Dạt dào gió lượn ven đê
Đồng thơm hương cốm, cây che rợp làng.
Biển xanh cá bạc, tôm vàng,
Buồm căng lộng gió thênh thang ra vào.
Sông Ninh, sông Đáy, sông Đào,
Phù sa lớp lớp, nao nao sông dãi.
Chiều, trưa vang dội tiếng còi
Đường xưa bến Vỹ non Côi chật người.
Quê tôi đẹp lắm mình ơi
Đừng chân dừng lại cho tôi nhớ cùng.
Về đây em cấy anh trồng
Vòng ngô, bãi cò, ruộng bông nảy mầm.

Ba mùa cây cuốc vun chăm
Mạ dầy ruộng ngâu quanh năm tốt bội.
Đồng chiêm dần cả đua bơi
Lợn mừng bông mát, trâu nhai cỏ vàng.
Dặt dìu tiếng hát giáo lương,
Một đoàn cô gái sang ngang một đò.
Khoan khoan bắt nhịp độ hò
Tóc thề vương má ngày thơ mắt huyền.
Hát rằng : nhà máy vươn lên
Ngày mai xóm cũ thôn em sáng ngời.
Quê tôi đẹp lắm mình ơi
Có về Nam-định với tôi thì về.

